104E JAARGANG — NO.: 267 ZATERDAG 19 NOVEMBER 1988

AMIGOE

De Gggoed Heiliggman

Nieuws in vogelvlucht

GENEVE — Bij een bomexplosie voor het kantoor van de SU-luchtvaartmij Aeroflot in Geneve zijn vrijdag 5 gewonden gevallen: 2 Amerikanen, 2 Fransen en 1 Italiaan. De bom lag in een vuilnisbak voor het kantoor dat is gelegen in een drukbezochte toeristische wijk. Een nog onbekende organisatie eiste de verantwoordelijkheid op: het Socialistisch nationalistisch front. De actie was gericht tegen communisten, kapitalisten en Joodse belangen.

*****

TEL AVIV — Als onderdeel van Israels tegen- offensief na de proclamatie van een onafhankelijke Palestijnse staat ontbood Buitenland- minister Peres alle diplomaten om de stappen van de PLO af te wijzen, zoals de impliciete erkenning van de staat Israel omdat deze gekoppeld is aan een VN- resolutie waarin de eis van Palestijnse nationale rechten wordt erkend. Bij botsingen zijn in bezet gebied sinds donderdagavond 9 gewonden gevallen, vooral Palestijnse jongeren. De Palestijnse guerrilla- leider Abu Moussa uitte een nauwelijks verhuld dreigement jegens PLO- leider door te verwijzen naar de Egyptische president Sadat die vermoord werd na het sluiten van vrede met Israel.

*****

TAIPEH — Na het vergaan van een Panamees vrachtschip ten noorden van Taiwan worden 20 Filipijnse opvarenden vermist. Dit gebeurde tijdens een storm. Het schip vervoerde hout. Er werden 3 opvarenden gered.

*****

BARCELONA — Op het voetbalstadion Nou Camp in Barcelona is een aanslag beraamd door 2 dezer dagen aangehouden ETA-militanten, zo onthulde gouverneur Cardenal van Barcelonas. Dit duo wilde ook een politie- bureau opblazen. Zo bleek uit op hen gevonden documenten.

*****

PRETORIA — Na 37 maanden waarbij 278 getuigen zijn gehoord kwam bij het hooggerechtshof van Pretoria een proces ten einde tegen 4 zwarte leiders aan wie hoogverraad was ten laste gelegd. Van hen zijn 3 leden van het Verenigd democratisch front UDF. Zij werden schuldig bevonden en krijgen de doodstraf. Veroordeeld werden Popo Molefe, Terror Lekota en Moss Chinake van het UDF en Thomas Manhata die een plaatselijk opererend anti- apartheids- activist wordt genoemd. Het was het belanbgrijkste proces sinds de veroordeling van ANC- leider Mandela in 64.

*****

BELGRADO — De leiding van de Joegoslavische Communistische partij, vrijdagavond in spoed- beraad bijeengekomen, riep (tevergeefs tot heden toe) de betogende Albanezen op hun actie vreedzaam te beeindigen. Meer dan 100.000 man betoogde in de hoofdstad van Kosovo tegen het gedwongen ontslag van 2 populaire Albanese politici. Duizenden Serviers trokken op naar Belgrado voor de grootste manifestatie in het 70- jarige Joegoslavie. Men verwachtte 1 miljoen mensen en eiste meer macht voor Servie over de autonome provincie Kosovo.

—LIPSCOMB EN REGERING TEKENEN OVEREENKOMST—

Eerste fase investering tien miljoen dollar

Wereldwijd informatie-centrum met 500.000 lijnen op Curaçao

WILLEMSTAD — Curaçao krijgt een wereldwijd centrum voor telefonische en data services. In de eerste fase zal daartoe tien miljoen dollar worden geïnvesteerd. Binnen enkele jaren zullen de investeringen oplopen tot enkele tientallen miljoenen dollars. Hierover is gistermiddag een overeenkomst getekend tussen de regering van de Nederlandse Antillen (premier Maria Liberia- Peters en de ministers De Paula en Gumbs) en de op Gibraltar gevestigde onderneming Lipscomb Holdings Ltd. (managing director Maarten J. Lamers).

"Het wordt een soort data information center, vanwaaruit door middel van telefoonlijnen allerlei informatie op alle mogelijke gebieden zal worden gegeven, bereikbaar vanuit verschillende delen van de wereld", zo verklaarde premier Liberia vanmorgen tegenover de Amigoe.

"Er wordt begonnen met Engeland. Daarna volgen de Verenigde Staten en als een en ander een succes wordt, komt er een uitbreiding naar Europa toe. De Lands Radio Dienst, LRD, is er zeer nauw bij betrokken", zo bevestigde de minister- president.

'CARRIER'

Lamers vertelde, dat op 15 januari reeds begonnen zal worden met Groot- Brittannië: "Eind april komen de Verenigde Staten erbij. We hebben met een van de grootste internationale 'carriers' van de Verenigde Staten een overeenkomst bereikt, dat het tarief teruggebracht wordt tot zestig dollarcent per minuut, ongeveer de helft van wat het nu is".

Om een en ander te realiseren zal het aantal lijnen tussen Curaçao en de Verenigde Staten worden uitgebreid tot 6200. "Dat betekent, dat er een grondstation zal worden bijgebouwd. Met een deel van dit grote aantal lijnen is al rekening gehouden bij de aanschaf van de nieuwe centrale van de LRD", aldus Lamers.

HALF MILJOEN

Hij verwacht, dat in de toekomst 500.000 lijnen noodzakelijk zullen zijn: "U moet denken aan inter- actieve computer- services die zullen worden verleend en aan verbale diensten die worden verschaft. Uiteenlopend van nieuws — we zijn met Reuter in onderhandeling — en beurs- notities, tot en met het weerbericht overal ter wereld en makelaars- prijzen van welke plek ter wereld dan ook".

"Het gaat er bij dit systeem om, dat nummers altijd bereikbaar zijn. Daartoe zullen hier schotels dienen te worden gebouwd, terwijl wij nauwlettend de ontwikkelingen volgen van het gebruik van de glasvezelkabel in Europa", zo zei Lamers.

CENTRAAL

Curaçao is door Lipscomb ("Een conglomeraat van allerlei investeerders", aldus Lamers) uitgekozen vanwege de centrale ligging. "Het eiland ligt uiterst gunstig voor de satelliet- ontvangst van Intelsat. Er is een spreiding over de Verenigde Staten en Europa en over een deel van Afrika. Australië en Hongkong zijn (nog) niet bereikbaar. Maar dat is technisch op te lossen"

De Lands Radio Dienst zal voor een deel dienen te zorgen voor de technische faciliteiten — waar nodig zal Lipscomb bijspringen. Lipscomb daarentegen zal zorgdragen voor alle 'software', de redactie, de opnames, de voice- apparatuur en voor allerlei computers.

In eerste instantie heeft Lipscomb, aldus Lamers, onderhandeld met Aruba. Daarna is hij naar Curaçao gekomen, waar op 30 januari vorig jaar een intentie- verklaring werd getekend met de toen zittende regering van ir Don Martina. Gisteren werd een overeenkomst getekend. Lamers is hier een week geweest: "Het is allemaal zeer vlot verlopen", zo zei hij.

Partijen zetten hun handtekening

WILLEMSTAD — Er heerste een feeststemming gistermiddag bij de ondertekening van de eerste collectieve arbeids overeenkomst tussen de Isla Raffinaderij en de vakbond PWFC. De nieuwe overeenkomst betekent een financiële vooruitgang voor het personeel dat bijvoorbeeld nu het contract ondertekend is, een éénmalige bonus ontvangt.

Foto: Isla- directeur Humberto Vidal en PWFC- voorzitter Roque Koeijers zetten hun handtekening onder het contract.

Oud-gedeputeerde St. Eustatius verongelukt

ST. EUSTATIUS — Oud- gedeputeerde van de democratische partij op St. Eustatius, Earl Merkman, is gistermiddag overleden, nadat hij met zijn auto op de kerkweg tegen een boom is gereden. Merkman moest door middel van snijbranders uit het autowrak worden bevrijd. Op weg naar het ziekenhuis overleed hij. Hij is 26 jaar geworden.

Merkman vormde de afgelopen maanden de 'spil', waaromheen de politieke problemen op het eiland zich afspeelden. Naar de Amigoe uit welingelichte bron vernam, zou Merkman de laatste tijd "zeer depressief" zijn geweest, omdat hij in zijn loopbaan gedwarsboomd zou zijn.

OAS-ambassadeurs

SAN SALVADOR — Nicaragua heeft een diplomatiek succesje geboekt tijdens de OAS- vergadering in de Salvadoraanse hoofdstad. Er werd een resolutie aangenomen buiten aanwezigheid van de Verenigde Staten over de vrijheid van de OAS- lidstaten om bij het OAS- hoofdkwartier de ambassadeur te benoemen die zij willen.

Bush: harde politici

WASHINGTON — Gekozen president George Bush heeft twee "harde" en conservatieve politici benoemd op belangrijke posten. De 49- jarige John Sununu die chef- staf wordt van het Wite Huis merkte van zichzelf op dat hij "snel leert". De nieuwe leider van de Conservatieve partij, Lee Atwater, is acht jaar jeugdiger en staat bekend als een "meester van de negatieve campagne".

De toekomstige chef- staf van het Amerikaanse presidentiele paleis wordt gezien als degene die Bush de belangrijke primary - zege heeft bezorgd van New Hampshire. Hij staat bekend als een "agressieve politicus" die conservatief is in hart en ziel. Hij is van beroep ingenieur, heeft via zijn ouders Cubaanse en Arabische wortels en stond aan het hoofd van New Hampshire als gouverneur. Hij heeft overigens geen enkele ervaring voor wat het openbare leven van de Amerikaanse hoofdstad betreft.

ARROGANT

Hij wordt omschreven als een "intelligente politicus, arrogant en verslaafd aan prikkelende commentaren". Dit laatste zou wel eens kunnen betekenen dat het overleg met het congres niet altijd vlot zal verlopen. De spot drijvend met deze negatieve omschrijving zei Sununu tegenover de pers dat hij "een poesje" is, dat bereid is "veel te leren met respect voor detailles". Hij noemde zich in dit verband "een leerling die snel leert".

De nieuwe partijleider Atwater is 37 jaar en was campagne- leider in de voorbije verkiezings- slag welke uiteindelijk door Bush werd gewonnen. Hij heeft een groot aandeel in deze zege gehad.

Chili: gouverneurs

SANTIAGO — President generaal Augusto Pinochet van Chili heeft in zeven van de dertien provincies een burger benoemd als gouverneur. Voorheen waren dat allemaal militairen. Dit moet gezien worden in het kader van het beleid om de militairen geleidelijk terug te trekken uit overheidsfuncties.

Overlevenden militaire bloedbad voor rechter gedaagd

Studenten in Caracas straat op, politici verontwaardigd

CARACAS — Honderden studenten van de Centrale universiteit in Caracas zijn de straat opgegeaan om te protesteren tegen het arrestatie- bevel tegen twee overlevenden van een militaire actie waarbij Venezolaanse vissers om het leven kwamen. De politie trad met harde hand op tegen de betogers. Het besluit van de krijgsraad heeft in politieke kringen verontwaardiging gewekt.

De betoging is een protest tegen het besluit van de justitie om de twee mannen die het bloedbad ontkwamen aan te houden. Aldus Gabriel Flores, als woordvoerder van de Federatie van universitaire centra van deze grote hoofdstedelijke universiteit. De aanhouding is gelast door een krijgsraad in Caracas. De twee overlevenden, Wilmer Gregorio Pinilla en Jose Augusto Arias, worden beschuldigd van "rebellie".

Zij waren zo gelukkig dat zij op 29 oktober het er levend afbrachten toen een Venezolaanse leger- eenheid in actie kwam tegen wat men aanvankelijk "vermoedelijke strijders van de Colombiaanse guerrilla- beweging ELN" noemde. Onder de veertien doden die er toen vielen zijn inderdaad twee Colombianen. De Venezolanen die toen gedood werden stonden in hun omgeving bekend als vissers. De overlevenden van het bloedbad lieten niets heel van de militaire bewering, als zouden zij de soldaten hebben aangevallen. Zij onthulden dat de slachtoffers afkomstig waren uit het Venezolaanse dorpje El Amparo. Zij waren gaan vissen zoals men zo dikwijks deed toen men door de soldaten werd aangevallen.

Volgens Flores namen aan de protest- demonstratie studenten deel van de technische en sociale faculteiten. De optocht werd gehouden op het terrein van de universiteit. Men trof echter de politie op zijn weg. Deze dreef de studenten uiteen met gebruikmaking van onder meer traangas- granaten maar ook werd met plastic kogels gewerkt.

De beslissing van de krijgsraad om de twee overlevenden te vervolgen wegens "rebellie" heeft veel stof doen opwaaien in Venezuela. Algemeen is de opvatting dat "dit niet te tolereren is en in feite een schandelijke daad is". Zo stelde het congreslid Julio Cesar Moreno vast, die voorzitter is van de congres- commissie welke belast is met het onderzoek in deze zaak.

Geneve-akkoord Cuba en Angola

HAVANA / LISSABON — Cuba en Angola hebben gisteren meegedeeld, dat zij de bepalingen goedkeuren van het vredesakkoord dat eerder deze week in Genève werd afgesloten, over de voorwaarden voor vrede in zuidelijk Afrika door onderhandelaars van Angola, Zuidafrika en Cuba. Een verklaring op de voorpagina van het officiële dagblad 'Granma' meldde dat Cuba de Verenigde Staten, die bemiddelden bij het vredesoverleg, op de hoogte had gesteld van zijn instemming. De Angolese beslissing werd enkele uren later openbaar gemaakt door het Angolese persbureau ANGOP.

Met de verklaringen van Havana en Luanda wordt de weg geëffend voor het ondertekenen van een vredesovereenkomst over het terugtrekken van de naar schatting vijftigduizend Cubaanse militairen uit Angola en het begin van de onafhankelijkheid van het door Zuidafrika bestuurde Namibia. De ondertekening van die vredesovereenkomst zal in De Congolese hoofdstad Brazzaville plaatsvinden, wanneer is nog niet bekend.

AFTOCHT

Delegaties van Cuba, Angola en Zuidafrika sloten eerder deze week vijf dagen van overleg af waarbij het voornaamste onderwerp werd bekend dat er overeenstemming was over een tijdschema voor de Cubaanse terugtrekking. Over het schema werden geen bijzonderheden bekendgemaakt. De onderhandelaars keerden terug naar hun hoofdsteden om het bereikte akkoord ter goedkeuring voor te leggen aan hun regeringen, die beslissen over de ondertekening van een vredesovereenkomst. Na Cuba en Angola is Pretoria nu de laatste partij bij het overleg die het akkoord moet goedkeuren.

De Zuidafrikaanse minister van Buitenlandse Zaken Roelof Botha zei na de Cubaanse verklaring dat Pretoria deze bestudeert en dat het Zuidafrikaanse standpunt volgende week wordt doorgegeven aan de Amerikaanse bemiddelaar Chester Crocker. "De regering bekijkt aandachtig de laatste voorstellen. Dit is een gewichtige zaak met belangrijke gevolgen voor de hele regio van zuidelijk Afrika", aldus Botha in een verklaring.

Zuidafrika stelde zich bij vorige overlegrondes op het standpunt dat er pas sprake kon zijn van een onafhankelijk Namibia als de Cubaanse militairen binnen afzienbare tijd Angola zouden verlaten. Pretoria wees eerdere voorstellen voor een gefaseerde terugtrekking af omdat de aftocht daarin te lang zou duren. Functionarissen verwachtten dinsdag in Genève dat met elkaar samenhangende verdragen over de Cubaanse aftocht en de onafhankelijkheid van Namibia nu spoedig ondertekend zouden kunnen worden.

In Angola vecht de verzetsbeweging UNITA, gesteund door Zuidafrika en de VS, tegen de regeringstroepen van Luanda die worden bijgestaan door de Cubaanse militairen.

De voormalige Duitse kolonie Namibia staat, in weerwil van resoluties van de Verenigde Naties, onder bewind van Pretoria. Het Zuidafrikaanse leger bevecht in Namibia de bevrijdingsbeweging SWAPO. Namibia is zeer rijk aan mineralen.

GISTERMIDDAG CONTRACT ONDERTEKEND

Alle partijen zeer tevreden:

CAO van Isla voorbeeld voor andere bedrijven

WILLEMSTAD — In feeststemming werd gistermiddag de eerste collectieve arbeids overeenkomst (cao) tussen de vakbond PWFC en de directie van de Refineria Isla getekend. Er was feest, niet alleen omdat de onderhandelingen zeer spoedig zijn verlopen en het contract een verbetering is voor het personeel, maar ook omdat PWFC- voorzitter Roque Koeijers jarig was.

Minister Franklin Crestian die zijn college van Arbeid en Sociale Zaken vertegenwoordigde, sprak zijn genoegen uit over het bereikte resultaat. Hij zei dat Curaçao meer mensen zoals Koeijers en zijn onderhandelings- team nodig heeft. Ook de Isla- directeur en de PWFC-voorzitter lieten weten zeer tevreden te zijn met deze cao.

"In een land met sociaal- economische problemen, wordt vaak van de werknemers gevraagd om in te leveren, dat hebben we ook op de Antillen en met name op Curaçao ervaren. Tijdens deze crisistijd, zijn verschillende grote bedrijven in onderhandeling over een nieuwe cao. Een week geleden leken deze onderhandelingen bij een groot bedrijf op Curaçao (de ALM; red) arbeidsonrust te zullen veroorzaken en we vreesden dat dit een kettingreactie zou hebben met desastreuze gevolgen voor het investerings- klimaat op Curaçao. We waren bang dat we ongeveer eenzelfde situatie zouden kunnen verwachten als in 1969. Het is waarschijnlijk toeval dat het net het bedrijf is waar in 1969 de problemen begonnen zijn, de toenmalige Shell, dat een voorbeeld stelt voor alle bedrijven die nog bezig zijn met cao-onderhandelingen. Een voorbeeld dat het mogelijk is om een overeenstemming te bereiken die voor beide partijen aanvaardbaar is", aldus minister Franklin Crestian gistermiddag. Hij sprak dan ook de hoop uit dat andere bedrijven en vakbonden een voorbeeld nemen aan de Isla en de PWFC.

POSITIEF

Ook Isla- directeur Humberto Vidal liet zich positief uit over het bereikte resultaat. Het was met name de volwassen houding van het onderhandelings- team, hun verantwoordelijkheids gevoel en het inzicht dat de raffinaderij de concurrentie- positie moet versterken, dat ervoor gezorgd heeft dat er een akkoord is bereikt dat aanvaardbaar is voor beide partijen. Hij noemde het resultaat "een basis voor arbeidsrust" voor de komende drie jaren.

Behalve verbeteringen voor wat betreft de vakantie- toelage, het aantal vakantiedagen en de kerstbonus, hebben de partijen ook besloten dat er een studie zal worden verricht om na te gaan of het huidige spaarfonds kan worden omgezet tot een ouderdoms- voorziening. Dit om de toekomst voor jonge werknemers die niet zijn aangesloten bij het Pensioenfonds, zeker te stellen. Deze verbeteringen bleken mogelijk, aldus de Isla- directeur, ondanks het feit dat de omstandigheden op de internationale oliemarkt zijn verslechterd in vergelijking met 1985 toen de raffinaderij werd overgenomen door de PDVSA.

ECHTE WERK

Zowel de Isla- directeur als de jarige PWFC-voorzitter Roque Koeijers, benadrukten dat het échte werk nu pas begint. Gedurende de komende drie jaren zal met de cao gewerkt moeten worden. De Isla- directeur ziet dat positief tegemoet. Hij verwacht dat de arbeidsvrede zal blijven bestaan en dat de uitvoering van de cao in eenzelfde sfeer zal worden voortgezet als tijdens de onderhandelingen.

Roque Koeijers deed in dit kader een beroep op de Isla- directie om bij de uitvoering van de cao, niet te zoeken naar die artikelen die de werknemers benadelen en ten gunste zijn van het bedrijf, want de cao is niet in die sfeer opgesteld. Hij sprak de hoop uit dat deze cao en de bereikte resultaten, een voorbeeld zullen zijn voor andere groeperingen binnen de Isla Raffinaderij en dat zij zullen besluiten om zich bij de PWFC aan te sluiten.

"Ik wil niet pretenderen dat er geen menings- verschillen zullen ontstaan of dat zich geen conflicten zullen voordoen bij de uitvoering van deze cao, maar met respect voor elkander en goede wil, hetgeen ook tijdens de onderhandelingen het geval was, zullen alle problemen, hoe groot deze ook zijn, opgelost kunnen worden. Een vakbond en de directie van een bedrijf zijn geen vrienden, maar hoeven ook geen vijanden te zijn. Immers, onze leden werken in het bedrijf en als we vijanden zouden zijn, zouden ze hier niet werken", aldus de PWFC- voorzitter.

Very international!

DAT CURAÇAO 'very international' is, is ook gebleken tijdens de cao- onderhandelingen bij de Isla- raffinaderij.

De besprekingen gingen in het Spaans en Papiamentu, en de notulen werden in het Engels opgesteld. Het uiteindelijke resultaat: de nieuwe collectieve arbeids overeenkomst, is in het Nederlands opgesteld, dat is namelijk wettelijk verplicht.

Ondanks de veeltaligheid is het echter niet op een Babylonische spraakverwarring uitgelopen. Integendeel: het contract werd in ruim drie maanden 'onderhandeld' en goedgekeurd door de partijen.

WILLEMSTAD — De politie hield gisteren de 31-jarige J.B. aan die ervan beschuldigd wordt enkele mensen te hebben opgelicht. Hij werd overgebracht naar het bureau

De belangrijkste onderhandelaars

...in recordtijd werden de cao- onderhandelingen bij de Isla afgerond. Op 2 augustus begonnen de besprekingen en gistermiddag konden de handtekeningen gezet worden. Dat was met name te danken aan de houding van de onderhandelingteams die de directie en de vakbond vertegenwoordigden.

Foto vlnr: José Rafael Cabrera die het Isla- team voorzat, directeur Humberto Vidal van de Isla Raffinaderij en voorzitter Roque Koeijers van de PWFC die voorzitter was van het vakbonds onderhandelings- team...

Van cineast Peter Creutzberg

Mooie onderwaterbeelden in de filmdocumentaire 'Het Rif'

GISTEREN werd in het International Trade Center de film 'Het rif' van Peter Creutzberg vertoond. In deze uit twee delen bestaande film werden verschillende facetten van het leven onderwater getoond. In het eerste deel konden de bezoekers genieten van beelden van het unieke stuk natuur die de koraalriffen niet alleen bij Curaçao en Bonaire, maar ook op de Bovenwinden vormen.

Met talloze voorbeelden maakte de camera van Creutzberg de wonderbaarlijke schoonheid en complexiteit van de wereld onder het zeeoppervlak zichtbaar. In het tweede deel wordt ingegaan op de invloed van de mens op het leven onderwater. Deze invloed is over het algemeen nadelig, zoals in de film duidelijk tot uiting komt.

GELUID

De belangstelling van het publiek viel tegen. Het auditorium dat vele bezoekers kan herbergen, was nog niet voor de helft gevuld. Een groot deel van het kijkgenot van de aanwezigen werd helaas verstoord door het geluid. Dit was te hard of te zachtjes. Bij navraag bleek evenwel dat de gloednieuwe projector van het ITC nog geen 9 uur gedraaid heeft.

Creutzberg hoopt dan ook dat door meer gebruik te maken van de bioscoop- apparatuur die zowel geschikt is voor 16 als 35 millimeter films de kwaliteit van het geluid zal verbeteren.

De in totaal 80 minuten durende onderwaterfilm is de laatste aanwinst in de serie van Stinapa's natuur- educatieve films. Bij de officiële presentatie gisteravond gaf de voorzitter van Stinapa, drs. R.F. Pieternella, een korte inleiding. Hij wees er ondermeer op dat door middel van Scuba een verblijf onder water voor de mens steeds eenvoudiger wordt. Met het oog op het toenemende aantal toeristen, is een effectief beheer van de koraalriffen onontbeerlijk, willen deze niet onherstelbaar door de mens beschadigd worden.

Creutzberg omschreef dit aldus: "Het is geen zonde om omwetend te zijn. Het is erger dan misdaad om onwetend te blijven", aldus de cineast die pleitte voor een goede voorlichting en opvoeding van de bevolking om het koraalrif en al het leven in de zee rondom Curaçao ook voor komende generaties te behoeden.

OVERHEDEN

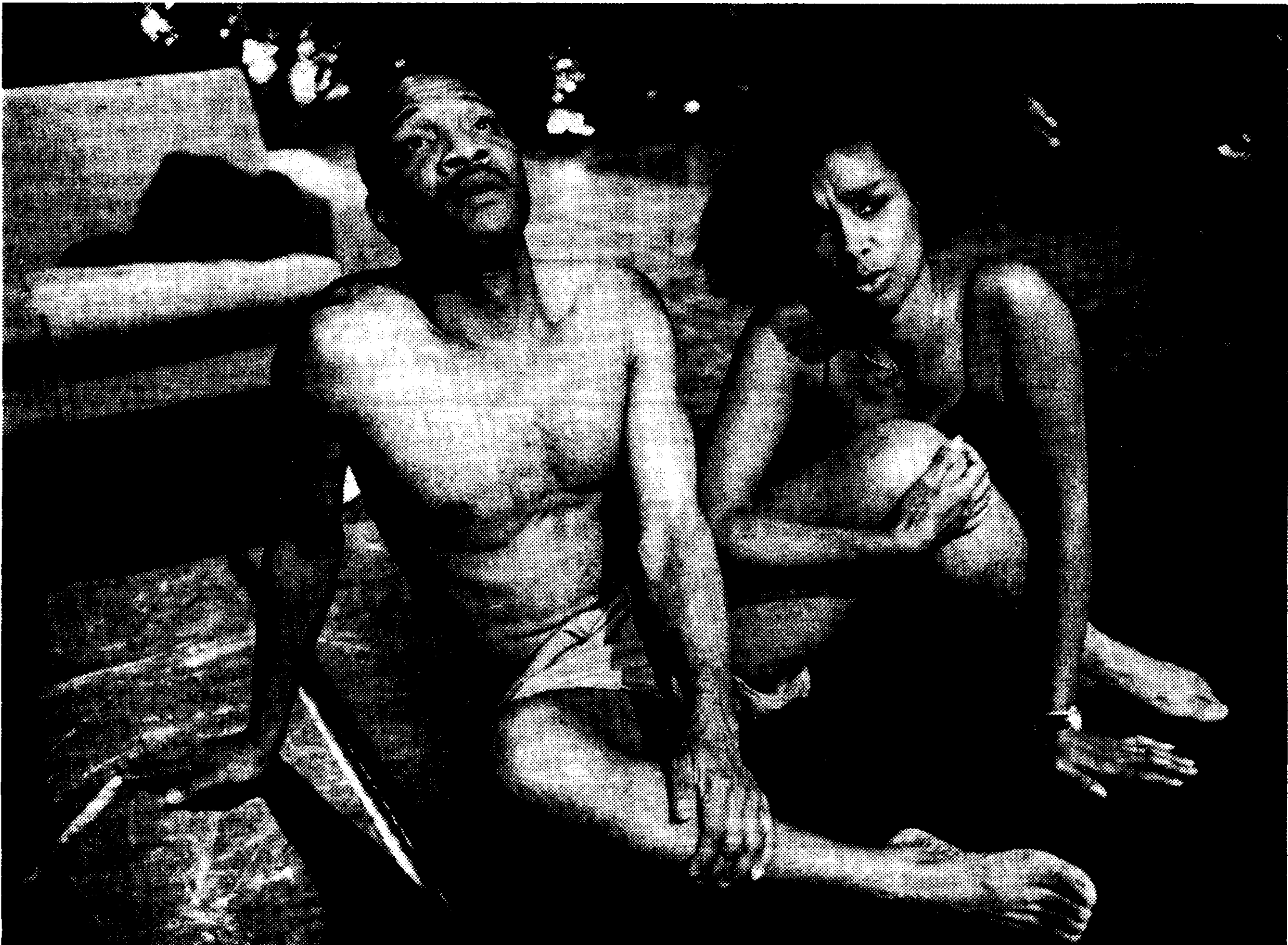
Pieternella benadrukte in dit opzicht de rol van de centale en lokale overheid. De overheden zijn zich ervan bewust dat natuurbescherming een noodzaak is. Dankzij hun steun kunnen beide Curaçaose parken, het Onderwater Park en het Christoffelpark, voortbestaan. Alleen ontbreekt tot nu toe de noodzakelijke wetgeving die de status van deze parken legaliseert. Pas wanneer een dergelijke wet, waarvoor Stinapa reeds enkele jaren geleden een voorstel Natuurwetgeving heeft ingediend, van kracht wordt, zullen beheersmaatregelen veel gemakkelijker uitgevoerd kunnen worden, aldus een mededeling van de voorzitter.

De film 'Het Rif' is tot stand gekomen dankzij financiële steun van OKSNA, het Prins Bernard Fonds en de Stichting Pieter de Koning. Van de film zullen video- cassettes gemaakt worden die ook via de Mediatheek voor scholen en belangstellenden beschikbaar zullen zijn. Er zal zowel een Engelse, Spaanse, Papiamentstalige en Nederlandse versie uitgebracht worden. Tenslotte hoopt Creutzberg dat vele videocassettes van de film via de duikshops en souvenirwinkels hun weg naar het buitenland zullen vinden.

YVONNE VAN ES

John Leerdam richt alle aandacht op acteurs

'Zoals zij die dromen': boeiende keus van Antilliaanse regisseur

—door Jos de Roo—

DE ANTILLIAANSE regisseur John Leerdam heeft met het toneelstuk 'Zoals zij die dromen' een boeiende keus gedaan. Hij gebruikt het Stagedoorfestival in Nederland om een aantal try-outs te geven van dit stuk over politieke ballingen en gezien de reacties van het publiek oogst hij daar succes mee.

'Zoals zij die dromen' valt op door het open einde. Een Zuidafrikaanse politieke balling die in een ziekenhuis in New York werkt, wordt daar getreiterd door een Zuidafrikaanse patiënt die agent van de geheime dienst is. Hij wil hem eigenlijk doden, maar doet het uiteindelijk niet: dit soort mensen is niet waard te worden gedood.

Het oorspronkelijke stuk van Edgar White loopt niet zo af, de schrijver liet de moord wel plaats vinden, maar John Leerdam vindt het zwak als een zwarte een slechte blanke die op sterven ligt, vermoordt. "Ze moeten gewoon door de loop der gebeurtenissen vanzelf oprotten", aldus John Leerdam. In ieder geval zet dit open einde aan het denken over vragen als recht en onrecht, plichtsbesef en persoonlijke gevoelens.

Edgar White zorgt ervoor dat zijn stuk een breder perspectief krijgt dan alleen het thema van de politieke ballingen. Een verpleegster van Ierse afkomst stelt de vraag of zij ook niet gerechtigd zou zijn om de Engelsen te haten. "Maar als ze hier de poort van het ziekenhuis inkomen, ben ik verplicht hen te helpen en laat ik mijn gevoelens zwijgen. Er zijn hier alleen patiënten die moeten worden verzorgd".

Het stuk krijgt een extra-dimensie doordat een van de speelsters zelf een politiek vluchtelinge is. Helen Kamperveen speelt de rol van de geliefde van de Zuidafrikaan en ze doet dat heel subtiel. Toen haar schoonvader door het militaire regime in Suriname werd vermoord, had zijzelf wel op iedereen die aan de kant bleef staan, wraak willen nemen.

"Maar de rol die ik nu speel, dwong me opnieuw tegen alles aan te kijken, en ik heb leren accepteren dat er mensen zijn die geen keuzes maken".

John Leerdam koos voor een uiterst sober toneel, waarbij alle aandacht zich richt op de acteurs. Helen Kamperveen was heel sterk, Paulette Smit was een prachtige verpleegster, die alleen aan het eind iets ingetogener had kunnen zijn en Felix Burleson was de Zuidafrikaan die soms heel teder speelt, maar toch nog te vaak amateuristisch aandoende armbewegingen maakt als hij spreekt.

John Leerdam komt in april met dit overtuigende stuk naar de Nederlandse Antillen en tegen die tijd zal er aan de oneffenheden in het spel al het nodige zijn gedaan.

SITEK ZAL BLIJVEN STRIJDEN VOOR VERDERE VERHOGING

"Correctie van onrechtvaardige beslissing"

Vierdejaars PA krijgen verhoging stage-toelage

WILLEMSTAD — De onderwijsvakbond Sitek en de gedeputeerde van Onderwijs zijn het met elkaar over eens dat de beslissing om het salaris van de vierdejaars- studenten van de Pedagogische Academie te verhogen van 625 gulden per maand naar 1400 gulden per maand "zeer rechtvaardig" is. Sitek- voorzitter Errol Cova toonde zich gisteravond tijdens een bijeenkomst met de betrokken studenten, tevreden met dit resultaat, alhoewel het nog niet is wat de vakbond wil. De onderhandelingen zullen daarom voortgezet moeten worden, liet hij weten. Maar dat het huidige Bestuurscollege een beslissing van het voormalige BC heeft rechtgetrokken, is volgens hem reden tot vreugde. Dat het salaris door het voormalige Bestuurscollege op 625 gulden per maand was bepaald, noemde hij een "belediging" voor de leerkrachten in spé.

Zoals bekend is de Pedagogische Academie een vierjarige opleiding geworden. De studenten krijgen de eerste drie jaren theorie en het vierde jaar moeten zij voor de klas staan. Omdat de leerkrachten in spé dan in feite werken, krijgen zij een salaris, een zogenaamde stage- toelage.

BOOS

Het voormalige Bestuurscollege besloot op 17 april van dit jaar, terwijl de onderhandelingen met de vakbond Sitek nog gaande waren, dat gezien de bezuinigingen in het onderwijs, het niet mogelijk was om deze studenten meer dan 625 gulden per maand te geven.

Vakbonds- voorzitter Errol Cova toonde zich boos over het feit dat terwijl de partijen nog in onderhandeling waren, de voormalige gedeputeerde van Onderwijs, Angel Salsbach, een officiele beslissing nam. Toen het nieuwe bestuurscollege aan de macht kwam, werden de onderhandelingen weer voortgezet maar het was helaas niet mogelijk om voor aanvang van het nieuwe schooljaar, een definitieve oplossing te vinden, zo liet gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia de aanwezige studenten weten.

"Ik ben er van overtuigd dat de kosten in het onderwijs moeten dalen omdat in de komende jaren minder inkomsten verkregen zullen worden", aldus gedeputeerde Mendes de Gouveia gisteravond. "Er moet echter rekening gehouden worden met bepaalde factoren. De uitgaven kunnen niet zondermeer verlaagd worden, zonder een perspectief dat er verbeteringen zullen komen in de huidige onderwijssituatie. We moeten bovendien altijd rechtvaardig blijven", aldus de gedeputeerde.

NIET DULDEN

Dat was de reden dat de beslissing van het voormalige bestuurscollege is veranderd: "de huidige situatie kon niet langer geduld worden", meent dé gedeputeerde. Hij kampte echter met het probleem dat er geen precedent geschapen mocht worden binnen het onderwijs.

Op 16 november werd daarom beslist dat de stage- toelage van de PA- studenten gelijk getrokken wordt met die van aspirant- politie agenten. Dat komt neer op ongeveer 1400 gulden per maand. Bovendien wordt de zogenaamde 'standplaats- vergoeding' erkent voor studenten die in het eerste of tweede district wonen en les geven op een school in het derde district (Bandabou). Daarnaast hoeven de studenten in geval van ziekte niet langer een PP-kaart bij Sociale Zaken te halen, maar krijgen zij dezelfde ziektekosten- regeling als andere overheidswerknemers.

De beslissing is genomen met terugwerkende kracht tot augustus van dit jaar. De gedeputeerde sprak de hoop uit spoedig een definitieve oplossing te kunnen vinden: de toelage zal echter niet lager zijn dan de 1400 gulden die het nu is geworden.

NOG MEER

Als het aan Sitek- voorzitter Errol Cova ligt, wordt het nog méér dan 1400 gulden. De vakbond pleit voor een toelage die gelijk is aan het volledige salaris van leerkrachten min vijf procent. "We zullen daarvoor blijven strijden", aldus Cova die de beslissing een "correctie van een onrechtvaardige beslissing" noemde. "De Sitek is een kritische organisatie: als wij het nodig vinden om ergens kritiek op te uiten, zullen we dat doen. Als we evenwel vinden dat er een goede beslissing is genomen, zoals nu het geval is, zullen we daar steun aan geven."

Cova wees overigens op de vergadering van 30 november waarbij twee nog belangrijkere punten met betrekking tot de Pedagogische Academie genomen moeten worden. "We verwachten dat we op 30 november nog twee akkoorden kunnen tekenen", aldus een optimistische Errol Cova. Het gaat om de kwestie van de nascholings- problematiek en de taken en uren toewijzing van docenten en directie van de Pedagogische Academie.

CENTRALISEREN

Directeur Sigmond Montesant van de PA legde desgevraagd uit dat de Pedagogische Academie al jarenlang probeert om de nascholing van leerkrachten te centraliseren in de PA. Die nascholing vindt nu versnipperd plaats. Er zou dan ook aandacht gegeven moeten worden aan de nascholing van de nascholer, aldus Montesant. Om politieke redenen is dit nog gerealiseerd.

De taken en uren toewijzing van docenten en directie van de PA, heeft nauw verband met het eerste probleem. Indien immers de nascholing een taak wordt van de PA, is er weer voldoende werk voor de docenten en directie. Omdat de PA in de afgelopen jaren steeds kleiner is geworden, is het werk ook afgenomen. Het was iedere keer wel mogelijk om de docenten extra taken te geven, maar dat is geen goede manier van werken, meent de directeur. Over deze problemen zal 30 november verder worden vergaderd.

WILLEMSTAD — Vanmorgen is Sinterklaas op Curaçao aangekomen. Hij werd met zijn Pieten door honderden vaders, moeders en kinderen verwelkomd.

Ook dit jaar sprak de Sint met een licht Limburgs accent en ook dit jaar had hij moeite met het Papiamentu. Allemaal een bewijs van zijn 'echt zijn'.

Gedeputeerde: "allemaal tijdverlies"

Oppositie ligt dwars bij begrotings-behandeling

WILLEMSTAD — De behandeling van de begroting van het eilandgebied Curaçao voor het jaar 1989, is nog steeds niet afgerond door de centrale commissie van de eilandsraad. Gedeputeerde Faroe Metry van Financien, toonde zich onaangenaam verrast met de lijsten van vragen die met name door de oppositie worden gesteld. "Er worden goede vragen gesteld, maar ook vragen die waanzinnig zijn. Er zijn zelfs vragen over documenten die de raadsleden al in hun bezit hebben. Met een beetje spitwerk, zouden ze zelf het antwoord op hun vragen kunnen geven", aldus de gedeputeerde. Hij verwacht dat de behandeling maandag kan worden afgerond.

Alvorens de begroting in een openbare eilandsraads- vergadering wordt behandeld, buigt de centrale commissie van de eilandsraad zich hierover. In die commissie zitten leden van alle fracties in de eilandsraad.

OPSCHEPPEN

"Een nieuwe ontwikkeling is dat de raadsleden hun vragenlijsten aan de pers doen toekomen en daarbij opscheppen over de hoeveelheid vragen die zij stellen", aldus merkte de gedeputeerde van Financien op die hiermee verwees naar de 77 vragen die DP-leider Agustin Diaz aan de media heeft doen toekomen. Het is volgens de gedeputeerde evenwel een "politiek spelletje" om zoveel vragen te stellen. Daarmee hoopt de oppositie, volgens Metry, het Bestuurscollege dwars te zitten en te voorkomen dat de begroting voor 31 december behandeld kan worden.

Er doen zich volgens de gedeputeerde geen grote problemen voor tijdens de behandeling van de begroting. Er worden ook veel vragen gesteld die op dit moment niet beantwoord kunnen worden. "De raadsleden willen meer weten over de bezuinigings- plannen van de overheid. Die plannen zijn evenwel nog in de maak en daarover kunnen we nog niets zeggen", aldus Metry. Ook over de komst van de gemengde commissie die in december op Curaçao de bezuinigings- plannen gaat doornemen, is nog niets te zeggen. Het ligt dan ook in de bedoeling om de openbare behandeling uit te stellen tot na de vergadering van de gemengde commissie, omdat het Bestuurscollege dan concretere informatie kan verschaffen.

TIJDVERLIES

Metry uitte zijn ongenoegen over het 'politieke spelletje' van de oppositie om zoveel vragen te stellen. Vrijwel alle gedeputeerden moeten immers bij de behandeling van de begroting aanwezig zijn, evenals hun adviseurs, de hoofden van diensten. Zij kunnen hun tijd echter beter besteden, zeker als er "waanzinnige vragen" gesteld worden. "Het is allemaal tijdverlies", aldus Metry die wel hoopt dat alle vragen die nu gesteld zijn en beantwoord konden worden, niet meer in de openbare vergadering aan de orde zullen komen.

Solidariteits-heffing lijkt niet meer nodig

WILLEMSTAD — "Tot ons grote genoegen, en waarschijnlijk tot politiek ongenoegen van de oppositie- partij, ziet het er naar uit dat de solidariteits- heffing voor ambtenaren dichter bij de nul procent dan bij de maximale dertien procent komt te liggen, áls het überhaupt al nodig is om deze heffing in te voeren", dat verklaarde gedeputeerde Faroe Metry van Financien vanmorgen desgevraagd tegenover de Amigoe.

Metry legde uit dat het alternatieve plan van de partij PNP, dat indertijd zeer cynisch is ontvangen door de huidige oppositie- partijen en andere groeperingen in de samenleving, zeer goede resultaten blijkt te hebben. "We moesten volgens dat plan vijftien procent bezuinigen op de personeels- kosten. Bij de algemene overheidsdiensten van het eilandgebied Curaçao, zijn al meer dan 600 ambtenaren met ontslag gegaan", aldus Metry. Volgend jaar moet nog blijken hoeveel ambtenaren uit het onderwijs vrijwillig met ontslag wensen te gaan. Men hoopt 390 ambtenaren in deze sector te kunnen afvloeien.

Pas nadat dit cijfer bekend is, kan een definitieve beslissing genomen worden over de hoogte van de solidariteits- heffing, áls deze heffing wordt ingevoerd. "Het is immers fantastisch gegaan", aldus een tevreden gedeputeerde van Financien. Hij legde uit dat in het plan een "zeer conservatieve berekening" was gemaakt. "Dan konden de resultaten alleen maar meevallen", aldus Metry, "en werden er geen onhaalbare perspectieven geschilderd." Dat plan blijkt nu meer dan goed te lukken waardoor de solidariteits- heffing of slechts enkele procenten gaat worden, of helemaal achterwege kan blijven.

Totolika presenteert Eko di Kurason

WILLEMSTAD — Totolika viert haar derde lustrum met onder andere een hartverwarmende talentenshow 'Eko di Kurason' (Echo van het Hart).

Personen met een mentale handicap presenteren hun talenten in de vorm van poezie, zang, muziek, dans en nog veel meer.

Artiesten uit Nederland, Suriname, Aruba en Bonaire zullen hieraan deelnemen. Door de Curaçaose groep wordt een musical gepresenteerd met muzikale begeleiding van 'The Brotherhood of Man'.

De voorstellingen vinden plaats op 25, 26 en 27 november in Centro Pro Arte. De voorstelling op 25 november is een Galavoorstelling.

Kaarten zijn verkrijgbaar in alle boekhandels, bij Totolika en Centro Pro Arte.

'Focus na Hulanda' via TeleCuraçao

WILLEMSTAD — Maandagavond zendt TeleCuraçao een 28 minuten durend programma uit: "Focus na Hulanda" (Focus op Holland). Het programma begint om zeven uur. Het is vervaardigd door FBN: Foundation Broadcasting Network.

Mishandeling

WILLEMSTAD — In de Breedestraat (O) werd om politie assistentie gevraagd. Bij aankomst van de patrouille vertelde de vrouw E.E. van 36 jaar dat een haar bekende man haar enige klappen in het gezicht had gegeven en daarna was weggelopen. De man (van wie de vrouw de naam doorgaf) betichtte de vrouw ervan roddelpraatjes over hem te hebben verteld. De politie onderzoekt de zaak en de praatjes.

Zang en dans voorstelling in CPA

WILLEMSTAD — De dansgroep 'Ballet Kontemporaneo di Korsow' en het koor 'Music Intergration and love' geven op 3, 4 en 5 december in Centro Pro Arte een voorstelling die is getiteld 'Song and Dance Integrated'.

De balletgroep bestaat uit gevorderde en talentvolle leerlingen van de dansschool 'Fina dance art school' die onder leiding staat van Fina Ferreira en Shirley van Heiningen. De groep heeft regelmatig bij gelegenheden medewerking verleend, zoals recentelijk nog bij het Troubadours- festival.

De avondvullende voorstelling wordt georganiseerd in samenwerking met het MIL-koor dat in 1986 werd opgericht en uitgegroeid tot veel meer dan slechts een gelegenheidskoor. Ook deze groep jongeren heeft bij diverse gelegenheden opgetreden. Het hoogtepunt was de deelname aan een internationaal koren- en orkesten festival in Santo Domingo.

Het programma dat in Centro Pro Arte op de planken wordt gezet is zeer gevarieerd: van neo- klassiek en jazz tot aftoen folklore. Zang en dans zullen elkaar hierbij op sprankelende wijze afwisselen.

De kaarten voor de voorstellingen zijn verkrijgbaar bij de verschillende boekhandels, balletschool Fina Dance Art School en Centro Pro Arte.

Wachten op uitspraak Corte Supremo

In vrijheidstelling van Koeijers nog onduidelijk

WILLEMSTAD — Het is nog steeds niet duidelijk wanneer er uitspraak zal worden gedaan in de 'rechtszaak' tegen de Antilliaan Karel Koeijers, die al meer dan drie jaar zit opgesloten in een Venezolaanse gevangenis in de staat Coro.

Dit deelde Charles Dorego desgevraagd mee. Dorego is een lid van het Komité voor Mensenrechten, dat zich al jarenlang inspant om het 'proces' tegen Koeijers te versnellen. gedurende al de jaren dat Koeijers vast zit in Venezuela is niet exact komen vast te staan waarvan hij verdacht wordt.

Dorego verklaarde, dat hij deze week nog contact heeft gehad met de Venezolaanse advocaat van Koeijers. De deelde Dorego mee, dat hij van de fiscaal- generaal had vernomen dat "alles goed verloopt".

"Het wachten is op de uitspraak van de Corte Supremo. Maar het is evenwel ook onduidelijk wanneer de Corte Supremo uitspraak zal doen, zo zei Dorego. "Ik heb de toezegging gekregen dat een en ander zo snel mogelijk zal worden geregeld".

Cursus Lasinspectie

WILLEMSTAD — Op maandag 21 november start in de bedrijfsschool van de Curaçaose Dok Maatschappij (CDM) een cursus Las inspectie en het lezen van radiografieën. De cursus wordt verzorgd door de Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO).

Twee instructeurs van het Metaal Instituut zijn voor dit doel afgereisd naar Curaçao. Deze opleiding wordt georganiseerd door de stichting Bedrijfsvakopleiding Metallurgische sector (SBMS) en beoogt een bijdrage te leveren tot een vergroting van de vakkennis op het gebied van de beheersing van de laskwaliteit binnen de Curaçaose metallurgische sector.

De deelnemers aan de cursus zijn kaderpersoneel en lasspecialisten van verschillende Curaçaose bedrijven. De cursus wordt gegeven in de periode tussen 21 november en 16 december.

Rectificatie

IN HET artikel onder de kop 'Voor verbetering investerings- klimaat positieve berichtgeving eerste vereiste' dat gisteren op pagina drie in de Amigoe verscheen, is abusievelijk een fout geslopen. Het was niet de Nederlandse ABN- directeur die niet op de hoogte was van de komst van de PDVSA na het vertrek van de Shell, maar de directeur van een andere Nederlandse bank. De Algemene Bank Nederland, was daar wél van op de hoogte. Onze excuses hiervoor.

PESHAWAR — Bij een raketaanval op Pakistaans grondgebied vielen woensdag zeker 10 doden en 15 gewonden. Men gebruikte een raket van SU-makelij.

ROME — In Bagnara, Italië [illegible] 5 carabinieri in hun barak[illegible] dood aangetroffen. Men vermoedt dat 1 van hen zijn verstand [illegible] en een bloedbad aanrichtte.

Ingezonden

ELMAR, dank

"LANGS DEZE weg willen wij [illegible] [illegible] het [illegible] dat zich [illegible] [illegible] van [illegible] mogelijk [illegible] te voorzien, [illegible] nog [illegible] [illegible] Moge de Elmar [illegible]"

[illegible]

[illegible] van YMCA

SAN NICOLAS — YMCA-Aruba viert ook dit jaar de Werelddag voor gebed en broederschap in de week van 20-27 november. De YMCA heeft de gehele gemeenschap uitgenodigd deel te nemen aan deze viering. In het kader hiervan wordt zaterdag [illegible] een wandelmars gehouden van YMCA-San Nicolas naar de Eagle. Woensdagmiddag om zes uur wordt een jeugd-bijeenkomst georganiseerd en op zondag 27 november is er een ontbijtmorgen, vanaf half zeven, in het YMCA-gebouw te San Nicolas.

Jeugdviering Christus Koning-feest

SANTA CRUZ — De jeugdgroep 'Ferdi Hubentud Uni' organiseert [illegible] in de kerk van Santa Cruz. Men [illegible] het feest van Christus Koning [illegible] Het koor [illegible] zal de zang verzorgen tijdens de viering die [illegible] begint.

— door Rien van den Anker —

Hans Burg, Haags politieman op Aruba:

'Hollanders kunnen het hier niet veranderen'

"IN NEDERLAND had men gezegd: ze zitten daar op Aruba op jullie te wachten. Daar hebben ze jullie hard nodig, nou, dat was niet waar. De problemen, zowel qua organisatie als qua personeel, waren niet zo groot als ons wel was verteld. Het liep hier eigenlijk best redelijk, alleen anders dan in Nederland".

Hans Burg (32) is officieel nog steeds brigadier bij de Haagse politie. Jarenlang heeft hij, na zijn indiensttreding in 1974, bij de geüniformeerde dienst van het Haagse korps gezeten. Dat veranderde kort na november 1985 toen er gezocht werd naar agenten die in aanmerking wilden komen om te worden uitgeleend aan de politie van Aruba. Daar waren, zo wilde de toelichting bij de oproep, **op dat moment problemen in verband met de (toen nog komende) status aparte** van het eiland.

Er waren nogal wat politiemensen die kort na elkaar het korps hadden verlaten, onder wie een aantal niet-Arubanen. Er waren dus mensen te weinig en bovendien moest de organisatie kwalitatief worden verbeterd.

OPKRIKKEN

Burg vertrok rond juli 1986 samen met dertien (inmiddels zijn het er nog maar negen) andere collega's naar dit Antilliaanse eiland, dat qua grootte te vergelijken is met Texel. Veertien ("Ook niet allemaal uitspringers, hoor") naar Hollandse maatstaven opgeleide vakmensen, die het Arubaanse korps van ruim 200 man moeten opkrikken en bijschaven. Burg kreeg vooral te maken met recherche- werk. "Je hebt hier nogal wat zaken met verdovende middelen, verder kleine criminaliteit, gewoon om eten te stelen omdat ze zelf niks hebben en tenslotte geweldsdelicten. met name ook binnen het huwelijk", zegt hij, zijn dagelijks werk beschrijvend. En daarna met een ironische ondertoon: "En daarnaast ben ik nog steeds vrijwel constant bezig met mijn aanwezigheid hier te verklaren".

De groep Nederlandse dienaren van Hermandad bestond uitsluitend uit officieren en onderofficieren. "Geen indianen", zegt Burg er nadrukkelijk bij, "Men had wat dat betreft geleerd na een soortgelijke 'hulp-actie' naar Curaçao". In tegenstelling daarmee werden de agenten naar Aruba ook alleen uitgeleend voor enkele jaren: hun bureau in Nederland zou bij terugkeer nog leeg zijn.

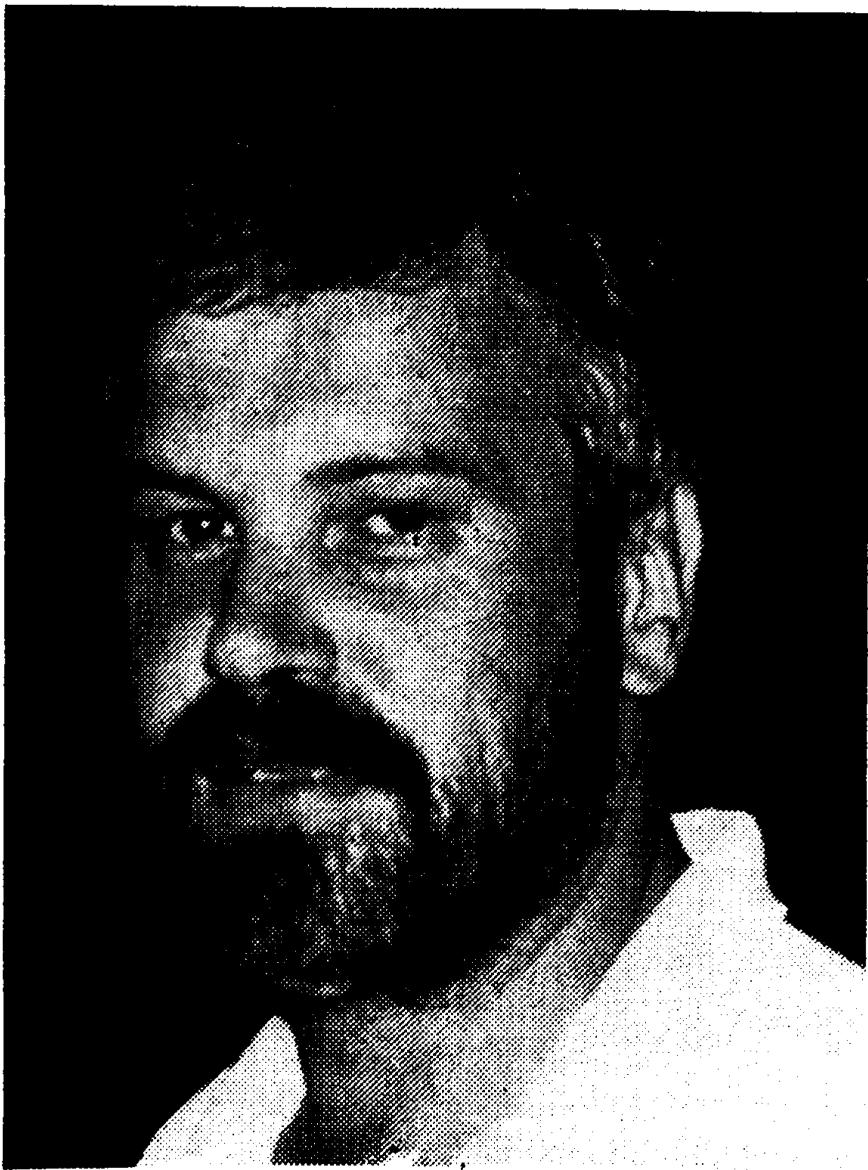
Een van de belangrijkste redenen voor Burg was dat de vier muren van zijn kamer in Den Haag hem een beetje begonnen te benauwen. "Dit was een soort ervaringskans", zegt hij nu ontspannen in de tropische avondkoelte, "Bovendien, maar wel heel belangrijk, ook moeder zag het zitten.

Burg belandde eerst in Oranjestad, maar werd later gedetacheerd in San Nicolaas, een stadje dat vroeger, toen de Lago- olieraffinaderij nog open was, florerend en levendig was. Nu is het stiller; sommige delen zijn enigszins verpauperd.

"Ik werk nu met acht rechercheurs en ik ben plaatsvervangend chef. Dit jaar hebben we van alle zaken 55 procent opgelost, vorig jaar was dat percentage nog 28. Bovendien zijn er minder aangiften gedaan".

VOORLICHTING

Volgens Burg is er vooral in het begin van de operatie aan beide kanten, in Nederland en op Aruba, verkeerde voorlichting gegeven, met name op het niveau van de korpsleiding. "Persoonlijk en collegiaal ging het goed, maar de hele actie was niet goed onderbouwd. Er was ons voorgespiegeld, het

• *Hans Burg op Aruba: ..ethische normen liggen hier totaal anders...*

functioneert daar niet en wij gaan er wat van maken. Maar eenmaal hier bleek dat het wel werkte. Natuurlijk hadden en hebben wij een voorsprong met de Nederlandse taal en hebben we bovendien enige afstand tot de bevolking. En natuurlijk hebben we niet zo'n directe relatie met veel bewoners hier als de Arubaanse collega's, maar daaruit kon je niet concluderen dat het politiekorps niet goed functioneerde".

Vandaar dat Burg ook niet kan zeggen of de uitzending van Nederlandse politiemensen nut heeft gehad. "Binnen het voorgespiegelde beeld is het zeker geen succes geworden", zegt hij stellig, maar hij voegt er gelijk aan toe, "gezien tegen de realiteit bij aankomst hier is het moeilijk te zeggen of wij het hier verbeterd hebben. De uitzending heeft het meeste zin gehad voor onszelf en verder is er op onze eigen specifieke specialisaties veel goeds gebeurd. Bovendien had ik een extra voordeel, want eigenlijk is het voor mij een soort thuis-wedstrijd. Qua organisatie is het hier net het Haagse Korps van 20 jaar geleden, omdat er ook een Haagse commissaris aan de opbouw heeft meegewerkt. Tot voor kort liep de strandpolitie hier in het Scheveningse tenue".

CONTACTEN

"Maar dan praten we alleen over de organisatie. Als je in het Haagse korps, dat ik het beste van Nederland noem, hebt gewerkt dan is het hier wel wennen. Er staan daar in Den Haag veel meer deuren open en je hebt veel meer contacten. Hier zie je dat mensen met goede ideeën vastlopen en gefrustreerd raken omdat ze ze nergens kwijt kunnen. Omdat de drempel om met bazen te praten te hoog is. Natuurlijk, ik weet best dat je een korps hier strakker moet leiden dan in Nederland, daar vraagt men om, maar toch..".

Hij gaat verder: "Vooral in het begin bekijk je alles door Nederlandse ogen. Je ziet hoeveel moeite men heeft met het maken van een goed procesverbaal, ondanks dat men hier Nederlands leert. Maar dat gebeurt alleen op school, op straat is het het Papiamento".

Volgens Burg kun je op Aruba heel goed persoonlijke kennis en know-how overdragen, maar niet een heel korps zomaar veranderen. "Daarvoor is het verschil te groot. De oude structuur is ook na onze komst gewoon hetzelfde gebleven en dat moet eigenlijk ook. Dit is de Arubaanse politie en die moet dus ook Arubaans werken en dan moet je niet als Nederlander proberen daar een Nederlands denkend en werkend apparaat van te maken".

Zonder ophouden nu: "je kunt geen Nederlandse normen opleggen aan een maatschappij, waarin vrouwen een belangrijke, maar totaal andere rol spelen dan in Nederland en waarbij de mannen nog erg macho zijn. Als er bij mij op de afdeling iemand een feestje houdt, dan is hij daar drie weken mee bezig. En dat is dan op dat moment belangrijker dan het werk. En dat vinden zijn eigen collega's ook".

VERSCHIL

"Je ziet het verschil in cultuur als je steeds maar met Nederlandse ogen kijkt. Ik weet het, er werd hier soms geknoeid met processen- verbaal en er werd hier soms geslagen. Maar de ethische normen liggen hier totaal anders".

Burg vertelt dat dat onder meer te merken is bij de arrestanten. "Verdachten die gaan allemaal als makke schapen naar de slachtbank, terwijl wij Nederlanders ons bijna automatisch daartegen verzetten. onschuldig of schuldig. Dat doet men hier niet. Voor een Nederlands rechercheur is het hier in dat opzicht een paradijs. Ze bekennen bijna altijd en daarna, hup met 35 man de cel in. Met één toilet, dat kan hier".

Het enige wat hem toch echt zorgen baart, zijn de ontwikkelingen rond de handel in verdovende middelen. "Ik houd mijn hart vast. Ik weet zeker dat het hier echt gebeurt, al is het nog ongrijpbaar. Ik heb eens een informant horen zeggen: In elke kist naar Nederland zit cocaïne. Want Aruba is voor die handel een soort springplank naar Europa".

Burg is ervan overtuigd dat er te weinig aan wordt gedaan, terwijl de handel juist toeneemt. "Maar ja, ik heb inmiddels geleerd dat je soms zaken moet laten vallen. Zo is het hier nu eenmaal. Wij als Nederlanders kunnen het hier niet veranderen". En na een korte pauze: "Dat moeten we ook niet doen, dat is iets voor de Arubanen".

GEWONE

Burg hoopt nog een jaartje op het zonovergoten, bijna paradijselijke eiland te kunnen blijven. "Ik heb nu een aanvraag voor huisvesting ingediend per 1 juli 1989, dan zit ik in totaal drie jaar hier".

Een kleine verzuchting: "Ik weet ook nog niet wat ik ga doen als ik terug ben. Ik hoop dat ze in Nederland iets met mijn ervaringen kunnen doen, in dat opzicht zou het goed zijn als ik datgene wat ik hier heb opgedaan in de praktijk in Den Haag zou kunnen gebruiken".

Maar als realist sluit hij af: "Maar ja, ik zie wel, en ik denk dat het weer de gewone pet wordt".

• *Aruba, bijna paradijselijk maar de ontwikkeling van de handel in verdovende middel baart zorgen.*

OOK OP Curaçao is geprobeerd het tekort aan politie-personeel op te lossen met agenten uit Nederland. Dat plan is hier evenwel volledig mislukt. De Nederlandse politie- agenten zijn teleurgesteld terug gekeerd naar Nederland en hebben daar zelfs een 'zwartboek' geschreven over hun slechte ervaringen.

Op Aruba is het gelukkig wel goed gegaan. In de Nederlandse krant 'De Haagsche Courant' verscheen dit interview dat een bewijs is van het welslagen van de Arubaanse actie.

Biafra twintig jaar later

De overwonnen nederlaag

ZO'N TWINTIG jaar geleden kregen televisiekijkers voor het eerst Afrikaanse honger in hun eigen huiskamer. De zuidoostelijke staten van Nigeria, traditioneel de woonplaats van de Ibo-stam, hadden zich onder de naam Biafra afgescheiden. Dat was het directe gevolg van de massamoord op zo'n dertigduizend Ibo's, in '67, kort na een mislukte staatsgreep in Nigeria door Ibo- officieren.

In de oorlog die na de afscheiding van Biafra volgde, zorgde een totale economische blokkade van Nigeria voor een enorme hongersnood en honderdduizenden Biafraanse slachtoffers. Televisiebeelden van kinderen met dikke buikjes en uitgemergelde ouders maakten grote indruk. Hulpacties werden opgezet, een nieuwe term deed zijn intrede: het biafrakindje.

Nu, bijna twintig jaar na het einde van de bloedige oorlog, is de naam Biafra nog steeds verbonden met honger in de wereld. Wat is er van dat land geworden, zijn de Biafranen na de militaire nederlaag van januari 1970 de paria's van Nigeria geworden? Een reportage vanuit het Nigeria dat dertig maanden Biafra heette.

De parkeerplaats is als het ware een open plek in de duisternis over het Nigeriaanse land, verlicht door grote vuren met daarachter het pikzwarte niets. Het zachte schijnsel van de vlammen weerspiegelt op de zijkanten van een tiental geparkeerde autobussen; tussen de voertuigen lopen honderden mensen kriskras door elkaar. Het is even na middernacht, de zaterdag is slechts enkele minuten oud. In het midden van het terreintje staat een lange rij tafels met uitgestalde koopwaar. Handelaren geven uitleg aan de heilzame werking van juist hun etenswaar en blikjes cola. Schorre kelen vermengd met druk gepraat en regelmatige claxonsignalen, het teken voor het vertrek van een bus.

Vijf uur daarvoor is onze bus Bauchi in het noorden van Nigeria vertrokken. De reis gaat naar Onitsha in het zuiden, negenhonderd kilometer verderop, een rit van naar schatting twaalf uur. Onitsha, in West-Afrika bekend om zijn enorme brug over de rivier de Niger en grote marktplaats. Maar evenzo beroemd vanwege haar rol in de Biafraanse oorlog, nu zo'n twintig jaar geleden.

Onitsha was een symbool van het Biafraans vermogen weerstand te blijven bieden aan de troepen van de Federale Republiek van Nigeria, waarvan de oostelijke staten zich in 1967 onder de naam Biafra hadden afgescheiden. Een stad ook die daarvoor een hoge prijs moest betalen net als de rest van Biafra trouwens. Tussen 7 juli '67 en twaalf januari 1970 vielen naar schatting tussen de 500.000 en twee miljoen slachtoffers — betrouwbare cijfers zijn niet beschikbaar — in een oorlog die de wereld meer dan gemiddeld schokte. Onder hen 'maar' 100.000 militairen. De rest Biafraanse burgers, voornamelijk ten prooi gevallen aan wat toen het meest effectieve oorlogswapen bleek: de honger.

De claxon heeft weerklonken, de tweede en laatste etappe van zeven uur begint. Het instappen in de bus heeft iets weg van het inpakken van een koffer; een bepaalde volgorde moet worden aangehouden. De normale stoelen zijn al in gebruik als de overige reizigers met piepkleine klapstoeltjes het middenpad bezetten. De conducteur doet zijn werk door over de leuningen van de stoelen te lopen. Buiten is het zo'n 25 graden, binnen aanmerkelijk warmer. Enkele opengeschoven raampjes moeten de penetrante lichaamsgeur van de naar schatting zeventig reizigers afvoeren, hetgeen maar matig lukt. Maar goed, we rijden en alleen dat stemt al tot tevredenheid. Verwachtingspatroon en tolerantie groeien in Nigeria zowieso gestaag naar elkaar toe.

ONITSHA

Onitsha komt in beeld als de zon al onverbiddelijk aan de horizon is verschenen. De temperatuur in de bus stijgt op de voet gevolgd door het verlangen naar het eindpunt. Het blijkt een redelijk grote stad, met een aanzien dat typerend is voor veel plaatsen in Afrika. Onderhoud aan gebouwen heeft — als er geld voor is — geen prioriteit. Het lijkt alsof is voorgeschreven dat de tand des tijds aan de gevel moet zijn af te lezen. Vandaar ook dat nieuwe gebouwen, zoals van banken en verzekerings- maatschappijen, er meteen bijzonder prestigieus uitzien.

Ondanks het vroege uur zijn bij de Meim-market, volgens de inwoners van Onitsha de grootste van West-Afrika, de straten al overvol. De markt bestaat uit een enorme netwerk van zeer smalle steegjes, met aan weerskanten piepkleine winkels en houten stalletjes. Gebruiks- voorwerpen, eten, drinken, het is er allemaal. Alleen banken zijn blijkbaar een ongebruikelijk verschijnsel. 'White man' en 'whity' zijn de overigens vriendelijk uitgesproken aanspreektitels voor een westerling-met- camera.

Tijdens de Biafraanse oorlog speelde de Meim-market een curieuze rol. Onitsha werd belegerd door de troepen van de Federale kolonel Murtala Mohammed, die zijn leger aan de overkant van de Niger had liggen. De enorme brug over de rivier was toen al gedeeltelijk verwoest, dus moest de aanval over water komen. De slecht bewapende Biafraanse eenheden, konden, toen het offensief op 12 oktober 1967 uiteindelijk kwam, geen stand houden en moesten zich terugtrekken.

Maar de Nigerianen, eenmaal aangeland bij de overblijfselen van de Meim- market, vergaten de oorlog en deden zich onder meer te goed aan de voorraden sterke drank. Die wetenschap gaf de Biafranen de moed een tegenaanval in te zetten, waardoor de deels stomdronken Nigerianen nog dezelfde dag weer de Niger werden ingedreven. En gek genoeg zou dit bloedige tafereel zich meerdere malen herhalen.

NNEWI

De weg naar Nnewi, vanuit Onitsha vijftien kilometer naar het zuidoosten, leidt door het tropisch regenwoud. Het busje dat de verbinding onderhoudt heeft als opvallende eigenschap dat het naar buiten kijken door het plaatwerk net zo gemakkelijk is als door de raampjes. Bovendien moet de kaartjes- verkoper de schuifdeur aan de zijkant ondersteunen, om verlies te voorkomen. De hoofdstraat van Nnewi heeft duidelijk de functie van dorpsmarkt. Ook hier stalletjes met eerste en 'tweede' levensbehoeften, aangevuld met een buitenpost van de Nigeriaanse Daily Times, gevestigd in twee garages. Nnewi is op zich geen plaats van betekenis in de Biafraanse context, maar mag gedurende de rondreis door het gebied toch niet worden overgeslagen.

Hier staat immers het geboortehuis van luitenant- kolonel (b.d.) Chukwuemeka Odumegwu Ojukwu. Ojukwu was de gouverneur van oost- Nigeria die op 30 mei 1967 het gebied uitriep tot de afhankelijke staat Biafra en tijdens haar ruim twee-en-een-half arig bestaan het staatshoofd was. Tegenwoordig is hij, na een aantal jaren als balling in Ivoorkust, in Nigeria actief als zakenman en in navolging van zijn vader traditioneel leider — chief — in Nnewi.

Het ouderlijk huis van Ojukwu doet verlaten aan, maar laat geen misverstand bestaan over het vermogen van de familie. Achter het grote pand ligt een vers gedolven graf bedekt met keurige bloemen, naar later blijkt van Ojukwu's moeder. Haar recentelijk overlijden is ook de reden voor zijn aanwezigheid; de voorgeschreven dertig dagen rouw in het ouderlijk huis.

Doorgaans ontoegankelijk voor buitenlandse journalisten, wil hij vandaag desgevraagd een uitzondering maken.

"Het feit dat u de moeite hebt genomen om helemaal naar Nnewi te komen wil ik wel belonen met het beantwoorden van een paar vragen", zegt de bebaarde ex-luitenant- kolonel en gaat zitten in een van de oranje fauteuils in een ruime zitkamer, pal naast een enorm stenen borstbeeld van hemzelf.

Het legendarische en ook nu nog zeer populaire ex- -staatshoofd spreekt op meeslepende manier.

GEWONNEN

"Ik heb nooit de gelegenheid gehad om de Nederlandse bevolking te danken voor de hulp die zij tijdens de Biafraanse oorlog heeft gegeven, toen honderdduizenden mensen hier de hongersnood stierven", zegt chief Ojukwu met indringende stem. "Ik heb die steun altijd gezien als een bijzonder voorbeeld van internationale solidariteit. Helaas is de hulp voor velen te laat gekomen en heeft het voor Biafra ook niet het effect gehad dat we toen graag wilden. Maar dat neemt niet weg dat ik altijd bijzonder geroerd ben geweest door de internationale steun".

...Chukwuemeka Odumegwu Ojukwu twintig jaar geleden als Biafraans staatshoofd...

Ojukwu verzekert dat hij zich op dit moment Nigeriaan voelt, maar stelt tegelijk met nadruk dat de Biafraanse oorlog wat hem betreft niet is verloren.

"Het uitroepen van de staat Biafra in 1967 was geen doel op zich, maar een middel om de Ibo's van de dood te redden. Na de mislukte staatsgreep van 1966 door een aantal Ibo- officieren, vond in de rest van het land onder de Ibo's een massaslachting plaats (naar schatting 30.000 doden, KW). Men zag de coup als een poging van de Ibo's de macht over te nemen en wenste wraak. Het vaststellen van Biafra's grenzen was dus een uiting van onze angst en Biafra zelf een veilige haven voor de vluchtende Ibo's. Daarom houd ik ook vol dat we de daarop volgende oorlog hebben gewonnen. Zeker, in militair opzicht zijn we verslagen. Maar wij wilden overleven. En kijk om je heen, we hebben overleefd".

Maar de Biafranen moesten voor die 'veilige haven' wel een enorme prijs betalen. Honderdduizenden slachtoffers als gevolg van de honger en vele doden in een oorlog die zelfs door kenners van gewapende conflicten als bijzonder wreed is gekenschetst. En dan bovendien nog de uiteindelijke nederlaag. Voldoende om aan Biafraanse kant een diepgeworteld trauma achter te laten, gekoppeld aan een intense haat tegenover degenen die hen dat hebben aangedaan.

UNIEK

Maar Chukwuemeka Ojukwu schudt zijn hoofd. "Een intense haat tegen Nigerianen zal je hier niet aantreffen. Toen Biafra militair was verslagen, dachten veel Biafranen dat zij de volgende week niet zouden beleven. Maar toen kwam generaal Gowon (de toenmalige machthebber in Nigeria, KW) met zijn verklaring 'no victor, no vanquished' (geen overwinnaar, geen overwonnene), en een plan om in snel tempo het door oorlog getroffen gebied weer op te bouwen. Dat was een unieke gebeurtenis. Er is vervolgens ontzettend veel geld in die wederopbouw gestoken en juist die verzoenende houding heeft bij de Biafranen het gevoel gegeven vooruit te moeten kijken, niet achterom. Bovendien, wat is een volk zonder identiteit. Biafranen konden we niet meer zijn en iets anders dan Nigerianen konden we niet worden. De Biafranen hebben pragmatisch gereageerd. Ze zijn Nigerianen en wensen als deel van die eenheid te bestaan".

Ojukwu's woorden worden later door anderen bevestigd. De honger en ellende hebben wonden achtergelaten, maar de strijd om het dagelijks bestaan is nog steeds hard en laat weinig ruimte voor sentiment. "Want er is hier nog steeds honger, meneer", stelt een straathandelaar, "en dat heeft niets met de oorlog te maken. De problemen van vandaag in het oostelijk deel van Nigeria zijn dezelfde als in de rest van het land. De prijzen van eerste levensbehoeften zijn de laatste jaren torenhoog gestegen, soms wel vervijfvoudigd. Veel mensen hier in de buurt zijn werkloos en hebben de grootste moeite een paar naira te verdienen. Voor hen is het al ondoenlijk aan dagelijks voedsel te komen".

UMUAHIA

Van Nnewi naar Umuahia, dat na de val van het meer noordelijk gelegen Enugu de Biafraanse hoofdstad, langs een aantal plaatsen met in de Biafraanse geschiedenis verankerde namen. Zoals Uli, wereldberoemd door de Uli-strips waar de voorraden voedsels en wapens werden ingevlogen toen de Federale troepen de havensteden Port Harcourt en Calabar hadden veroverd. Langs Owerri ook, een van de weinige steden die ooit op de Nigerianen werden veroverd, met een enorme kathedraal die tijdens de gevechten als hoofdkwartier voor de Biafraanse bevelhebbers werd gebruikt.

Vlak voor Umuahia doemt de Udobrug op, een kleine honderd meter lang over de dertig meter lager gelegen Imo rivier. De brug, gelegen in een schitterend stuk diep groen regenwoud, wierp vlak voor de totale nederlaag in januari '70 nog een smet op het blazoen van het Biafraanse leger. Opperbevelhebber generaal Madiebo gaf op 24 december 1969 het bevel de Udo-brug op te blazen, in een laatste poging om de Nigeriaanse opmars op te houden.

Het bevel werd op kerstochtend om 6.30 uur uitgevoerd. Maar op het moment probeerden nog vele duizenden Biafraanse vluchtelingen via de brug aan de federale troepen te ontkomen. Honderden van hen gingen met de vaste oeververbinding ten onder en duizenden anderen bleven in doodsangst achter aan de verkeerde kant van de rivier.

In Umuahia zelf kunnen in het National War Museum gemakkelijk herinneringen aan de Biafraanse oorlog worden opgehaald. Met als pikant detail dat het Biafraanse deel van het museum is ondergebracht in de bunker vanwaaruit radio Biafra tijdens de oorlogsjaren haar uitzendingen verzorgde. De collectie is overigens weinig opwindend. Buiten staan een paar exemplaren van de door Biafranen zelf gemaakte pantserwagens, een enkel vliegtuig en een patrouilleboot. Binnen niets anders dan een uitgebreide portretten- galerij van mensen die op de een of andere manier betrokken zijn geweest bij het conflict en wat andere foto's.

VON ROSEN

Toch vraagt één portret uit de galerij om nadere uitleg: de foto van graaf Carl Gustav von Rosen. Deze even avontuurlijke als adelijke Zweed op leeftijd — ooit opperbevelhebber van de Ethiopische luchtmacht — speelde een hoofdrol in de Biafraanse oorlog. Volgens Bernard Odogwu, het toenmalige hoofd van de Biafraanse militaire inlichtingen- dienst, was Von Rosen eind december 1968 getuige van een zwaar Nigeriaans bombardement op Umuahia.

"Graaf Von Rosen was op dat moment de enige buitenlander temidden van de puinhopen en verkoolde lichamen. Hij belde me de volgende dag op met het vaste plan een definitief einde te maken aan de Nigeriaanse luchtaanvallen. Hoewel wij zo onze twijfels hadden over de wilde plannen van de graaf, hebben wij hem aan de kolonel Ojukwu voorgesteld. En vijf maanden later had Biafra opnieuw een luchtmacht, die bovendien de schrik van de Nigeriaanse strijdkrachten werd", aldus Odogwu in zijn boek 'No place to hide' (geen schuilplaats voorhanden) over de Biafraanse oorlog.

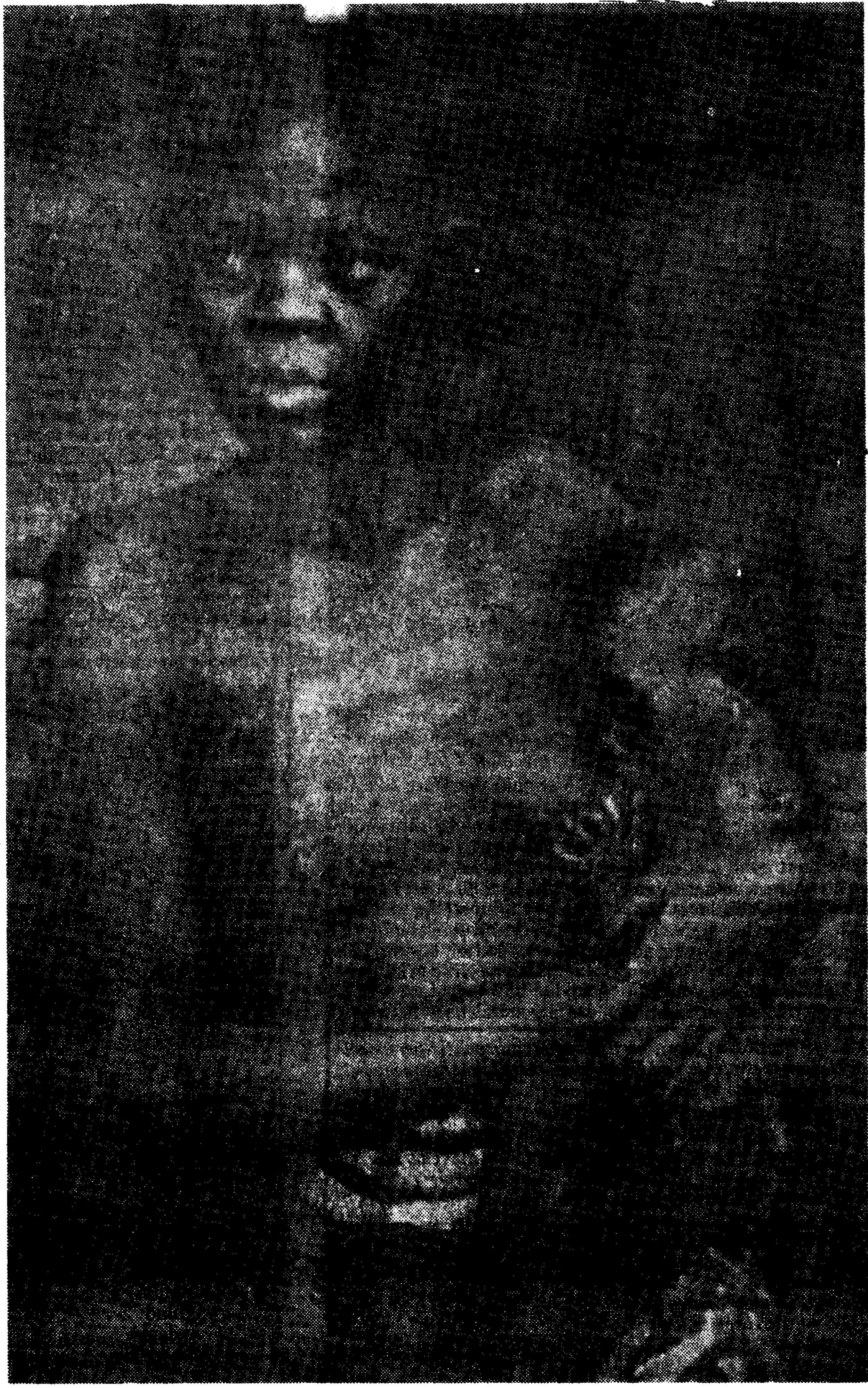
Von Rosens idee was om een aantal kleine eenmotorige vliegtuigjes, minicons geheten, uit te rusten met raketten en zo Nigeriaanse doelen aan te vallen. De kleine toestelletjes hadden het voordeel dat ze bijna overal konden landen en opstijgen en bovendien zo laag vlogen dat ze op geen enkel radarscherm te zien zouden zijn. Zijn plan bleek uitstekend te werken. Menige Nigeriaanse straaljager of bommenwerper werd door Von Rosens horzels op de grond vernietigd. En hetzelfde gold voor een olieraffinaderij bij Port Harcourt, de electriciteits- centrale van Ughelli en menig Nigeriaans konvooi. Toch konden de acties van de graaf geen ommekeer in het verloop van de oorlog bewerkstelligen en moest uiteindelijk ook deze Biafraanse luchtmacht het onderspit delven.

OPNIEUW

Het loopt al tegen de avond als de groene heuvels van Umuahia worden verduisterd door de wolken van een tropische regenbui. De stalletjes langs de weg, de animistische offerbeeldjes, de palmen, het ziet er allemaal ineens een stuk troostelozer uit. Ook de kinderen met hun handen vol bananen en geroosterde pinda's hebben een schuilplaats opgezocht, de straten raken leeg.

Vanaf het terrein van het War Museum heb je een aardig uitzicht op een deel van de stad en het gebied eromheen, waar tijdens de Biafraanse oorlog zo fel en wreed is gevochten. Biafra, zo'n twintig jaar na de verschrikkingen van wapengekletter en hongeroedeem. Zonder directe haatgevoelens, maar met voldoende problemen om het leven een dagelijks gevecht te noemen. Biafranen die zich oprecht Nigerianen voelen, gedachten aan afscheiding nog slechts een zaak uit het verleden.

"Maar op onze hoede zijn wij in zekere zin nog wel", laat een Ibo weten die gedurende de oorlog vanuit Europa voedsel- en wapentransporten regelde. "Ik was tot 30 mei 1967 een Nigeriaan en ben sinds 12 anuari 1970 weer een Nigeriaan. Maar in de tijd ertussen was ik een overtuigd burger van Biafra, vanwege de moordpartijen. En ik zeg u — zonder dat er op dit moment aanwijzingen voor zoiets bestaan — als de Ibo's weer net zo worden bedreigd zoals toen, dan ben ik bereid opnieuw naar de wapens te grijpen".

...Honger, tijdens de Biafraanse oorlog het belangrijkste wapen...

Belangrijke rol voor Waterloopkundig Laboratorium

Nederlandse 'high-tech' moet Venetië redden

HET ZWAAR aangetaste milieu in en om de Italiaanse waterstad Venetië moet in de toekomst 'terug naar de Middeleeuwen'. Het water weer net zo zuiver als toen. De vissenbevolking net zo rijk. En de plantengroei in en aan het water even overvloedig als zij honderden jaren geleden was.

ALLEEN de eeuwenoude waterspiegel moet haar hoogtijdagen wat minder uitbundig vieren, omdat Venetië in de loop der tijden behoorlijk is verzakt. Er zal 'high-tech' stuntwerk nodig zijn om de historische gebouwen te behoeden voor de ondergang. Want hoe vaker het water hoog staat, hoe sneller het verval in Venetië om zich heen zal grijpen. Nu al storten er historische gedeelten van de stad in, hoewel dat soms ook een kwestie is van slecht onderhoud.

Een aanzienlijk deel van dat 'high-tech' maatwerk wordt geleverd door het Waterloopkundig Laboratorium in Delft. Dit instituut gaat een rol spelen in het beheer van het watergebied rondom Venetië, hoewel het nog jaren kan duren voordat de politici in Italië onderling hebben uitgevochten wanneer met de totale beheersing van het gebied een begin wordt gemaakt en wat dat kosten mag.

Van alle problemen die Venetië omspoelen — ontbreken van riolering, ernstige waterverontreiniging, overdreven grote toeloop van toeristen, vergrijzing van de oorspronkelijke bewoners en niet te vergeten de bekende duiven-overbevolking — wordt de lastige waterstand als eerste aangepakt.

Na twintig jaar overleggen en ontwerpen, is het afgelopen weekeinde een eerste proefsegment van de waterkering afgezonken bij de oostelijke doorvaart naar Venetië.

WAD

Het lagunegebied waarin Venetië ligt, heeft veel weg van het Waddengebied. Langgerekte eilanden met de rondingen van Terschelling en Vlieland, schermen Italiës toeristische troetelkind af van de open zee.

Drie zeegaten laten al eeuwenlang het getijdewater door en dat begint een probleem te worden, want Venetië is verzakt. Het laagste deel van de stad, het wereldberoemde San Marcoplein, loopt bij onbeduidende klimatologische veranderingen al onder, zodat toeristen vlak langs de cafe's en restaurants moeten schuifelen om zonder natte voeten aan de overkant van het plein te geraken.

Het is hun eigen schuld. "Eeuwen lang hebben de Italianen grondwater onder de stad vandaan gepompt", zegt directeur marketing en research dr. ir. G.S. Rodenhuis van het Waterloopkundig Laboratorium in Delft. "Tot voor een jaar of vijf daalde het hele gebied. Op het moment dat er in de Adriatische zee een kleine windstuwing ontstaat, overstromen de straten in de stad. Iets dat steeds frequenter gebeurt".

Rodenhuis benadrukt dat de situatie in Venetië geen mensenlevens bedreigt. Risico's van grote overstromingen, zoals in 1953 in Zeeland, kent dat gebied niet. Het getij is er niet zo hoog. En de Adriatische zee stort zich niet zoals haar noordelijke zuster met volle kracht in een trechter, hetgeen hier in combinatie met opstelling worden constructie- alternatieven onderzocht, stromingen van water en zand, erosie. Er wordt bekeken wat er gebeurt als één element zich niet zou sluiten en al het water zich door dat ene gat perst. Denken de deskundige ingenieurs dat de constructie daar tegen kan?

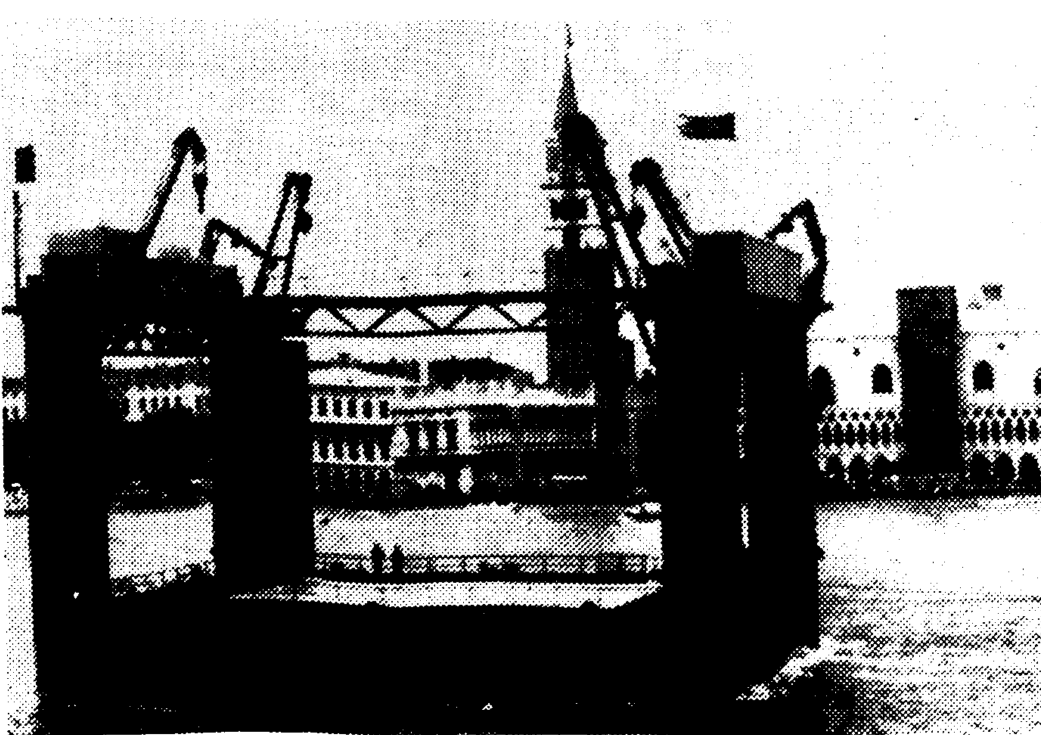
Het is de bedoeling dat de stuw onder het zeeoppervlak wordt gebouwd zodat schepen er gewoon overheen kunnen varen.

Als het water te hoog reikt, kunnen de grote cylinders die met een scharnier vast zitten aan een frame op de zeebodem — tijdelijk — worden opgericht door er lucht in te pompen. De scheepvaart maakt — ook tijdelijk — gebruik van sluizen.

Een hoge stormvloed-kering zoals in de Oosterschelde is ondenkbaar vanwege de 'horizonvervuiling' die het aanzien van de Dogenstad zou verstoren. Daarom is het aanleggen en ophogen van dijken onbespreekbaar voor de Italianen. Een onzichtbare kering. Dat hadden 'wij' in de Oosterschelde ook wel gewild.

"Onmogelijk", zegt Rodenhuis, "vanwege de veel sterkere stroming in de Schelde-monding". Een eerste onderzoek naar de golfstroom, springtij en harde wind die tot extreem hoge waterstanden leidt.

"De dimensies rond Venetië zijn kleiner. De krachten niet zo groot. Er zijn wel veel zaken vergelijkbaar maar we werken daar op een heel andere schaal. Zo kan op zee wat hoogteverschil ontstaan doordat winden die van de Alpen komen en het water opstuwden, plotseling wegvallen. Ja, dan slingert het water terug. Het komt ook voor dat de zee wipbewegingen maakt. Door hoge luchtdruk kan druk op het zeeoppervlak ontstaan waardoor de zee elders omhoog wipt".

...Na twintig jaar overleggen en ontwerpen, werd onlangs een eerste proefsegment van de waterkering naar zijn plaats gesleept bij de oostelijke doorvaart naar Venetië...

...Venetië bedreigd door een zeer hoge waterstand...

PORTO DI LIDO

In opdracht van het speciaal voor dit project opgerichte consortium van alle grote Italiaanse aannemers, Venezia Nuova, bouwt het Waterloopkundig Laboratorium in 1989 een model op schaal na van de hoogwater-kering die in het zeegat 'Porto di Malomocco' wordt aangelegd. Het schaalmodel wordt aangelegd in de vestiging in De Voorst (Noordoostpolder) van het laboratorium.

Aan de hand van de miniatuur- golfbewegingen en zeestromingen in de lagune, dat het WL in opdracht van de Italianen uitvoerde, is inmiddels afgerond.

"Zo'n kering krijgt een bepaalde golfbelasting te verwerken", legt Rodenhuis uit. "De scheepvaart heeft rustig vaarwater nodig om de haven in- en uit te kunnen lopen. Daartoe moet een aantal golfbrekers worden aangelegd. Zo hebben wij van het hele gebied de golfbewegingen berekend".

SCHEEPVAARTNATIE

Een deel van het onderzoek naar de Italiaanse versie van de Deltawerken wordt in Italië uitgevoerd. Ook daar wordt gewerkt aan proefmodellen op kleine schaal. En het zijn de Italianen die de hoogwaterkering uiteindelijk construeren en bouwen.

Maar de deskundigheid die het Waterloopkundig Laboratorium in de wereld heeft opgebouwd is tot op heden nog nergens geëvenaard.

"In sommige zaken zijn wij beter", zegt Rodenhuis die zijn uitspraak bescheiden houdt door haar in de vragende vorm uit te spreken.

Het middelste zeegat ten zuidwesten van Venetië, Porto di Malomocco, vormt de toegang tot een groot achterliggend industrie-gebied met grote olie- raffinaderijen en container- overslaghavens.

"Het open houden van deze verbinding is — een belangrijk gegeven in het onderzoek — zeer belangrijk voor het land. Per slot van rekening een scheepvaart- natie vanaf de elfde eeuw", legt Rodenhuis uit. Het derde en meest westelijke zeegat dat in de toekomst moet worden gedicht, ligt bij de plaats Chioggia.

Italië heeft er twintig jaar over gedaan om tot een eerste proefneming voor de kering over te gaan. Discussies, plannen, ontwerpen, politieke twisten, studies en prijsvragen wisselden elkaar af.

Nederland liet 34 jaar verstrijken tussen overstromingsramp en voltooiing van het pronkstuk van de Deltawerken.

"Zoiets is een langdurig proces van politiek en fonds- verwerving", veronderstelt hoofd externe betrekkingen H.A. Visée. "In Nederland betekende de ramp in 1953 het draagvlak voor een dergelijk beslissingsproces. In Italië wordt dat draagvlak wellicht gevormd door het culturele besef dat deze historische stad behouden moet blijven".

— door Theo de Jong —

Allah's troon boven de oceaan

"NOG ENKELE maanden, zo Allah wil. Dan, op 9 juli 1989, als zijne doorluchtige hoogheid Hassan II, koning van Marokko, zijn 60ste verjaardag viert, wordt in zijn land de grootste moskee ter wereld plechtig in gebruik genomen.

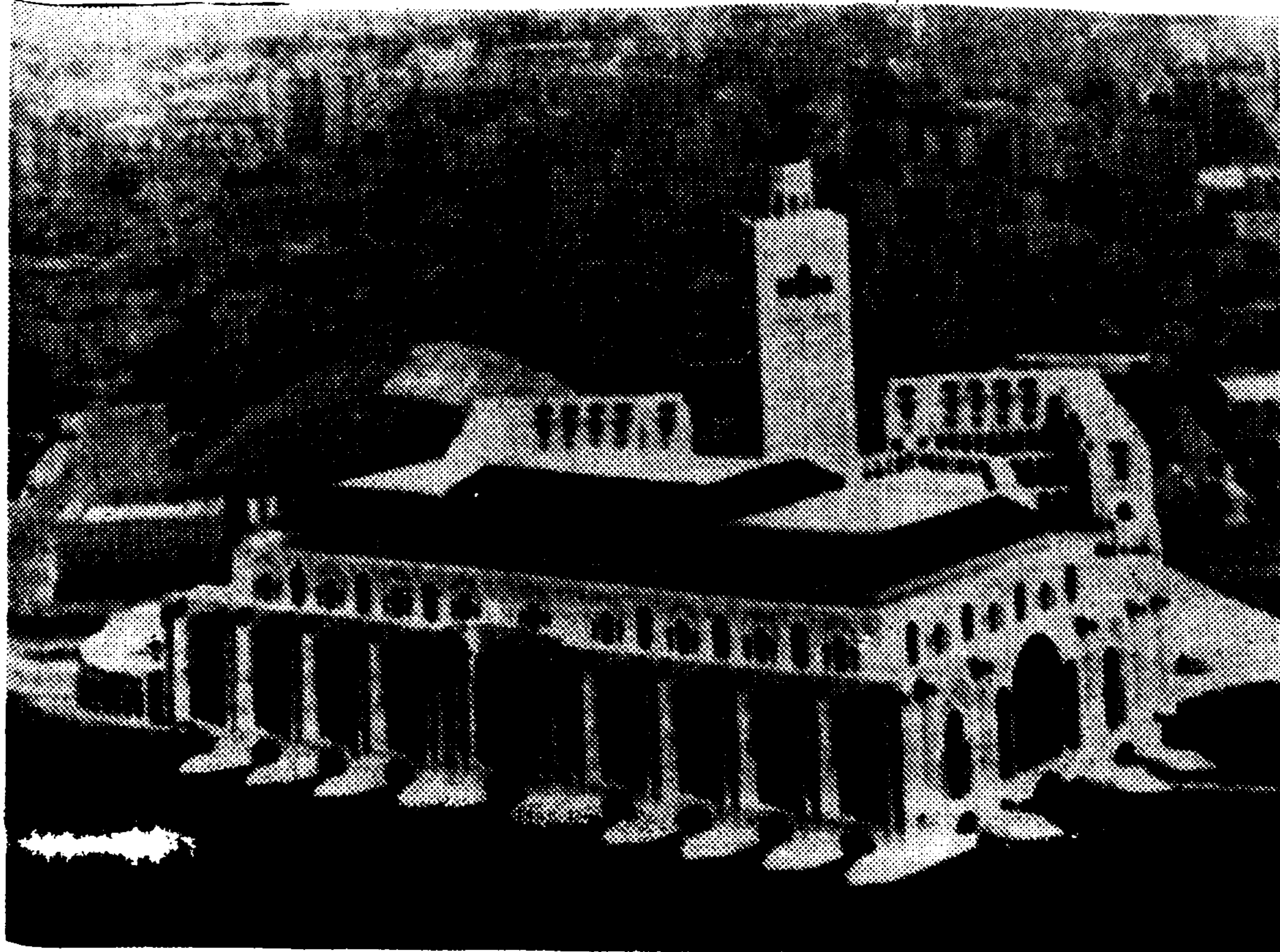
De vorderingen aan het imponerend bouwwerk in Casablanca, dat in volcontinu- arbeid op een gigantisch kunstmatig eiland in de Atlantische Oceaan verrijst, worden in de gehele Arabische wereld met ingehouden adem gevolgd.

Het is dan ook een project van superlatieven.

De Grote Hassan II Moskee is het grootste bouwwerk, ooit in Marokko neergezet. Met de bouw is minstens een half miljard gulden gemoeid. In de grote gebedszaal kunnen straks 20.000 gelovigen tegelijkertijd zich gebogen, richting Mekka keren.

De hele Sint Pieter past in het hoofdgebouw", meldt de Franse architect Michael Pinseau (62), die onder meer het PanAm-gebouw aan de Champs Elysées in Parijs op zijn naam heeft staan.

• Zo moet de moskee er, blijkens dit ontwerp van de architect, straks gaan uitzien. Op de achtergrond Casablanca.

MINARET

De massieve vierkante minaret van 's werelds grootste moskee groeit met een snelheid van tweeëneenhalve meter per dag en is nu al het hoogste bouwwerk van Marokko.

De beoogde hoogte is 172 meter — "hoger dan de grote pyramide van Cheops", aldus Pinseau — met 'n subtiel gevoel voor verhoudingen.

De hele buitenkant van het gebedshuis wordt bekleed met 200.000 vierkante meter wit Marokkaans marmer. Binnenkort is het casco klaar. Dan zullen ruim 6.000 ambachtslieden handgesneden wit stucwerk met geometrische Moorse patronen aanbrengen op de binnen- en buitenkant van de gevels. Want de Koran verbiedt het afbeelden van menselijke figuren. In een godshuis is slechts non- figuratieve kunst toegestaan.

De moskee staat op een in totaal 40.000 vierkante meter groot platform in zee — waarop ook de bad- faciliteiten voor mannen en vrouwen worden ingericht, alsmede een Koranschool, bibliotheek en parkeerruimte voor 1000 auto's.

Over de uitdagende bouwlokatie zei architect Michel Pinceau, tijdens een toelichting: "De enorme druk van de aanrollende golven van de Atlantische Oceaan vormde voor ons het grootste technische probleem. Vorig jaar hebben we een record-golf van ruim 10 meter hoog gemeten. Daarom moesten we twee enorme betonnen 'kammen' bouwen — om dat soort golven te breken. Ook hebben we andere bijzondere maatregelen getroffen, om te zorgen, dat de oceaan het gebouw niet uit het lood kan slaan".

ALLAH

Allah zal overigens ook met uiterst moderne middelen aan de kust van Casablanca worden geëerbiedigd.

Volgens de planning zal straks 's nachts een groene bundel haarscherp laserlicht vanaf de minaret richting Mekka gaan schijnen. De stralenbundel — de kleur wordt als heilig beschouwd door het Moslimgeloof — moet boven het hele noordelijke deel van Marokko zichtbaar zijn.

Mohamed El Kardoudi, een bouwvakker van 22 jaar, zit ondertussen tamelijk vermoeid op de betonnen rand, die de afscheiding vormt tussen boulevard en strand van Casablanca. Hij is belijdend Moslim.

Nadrukkelijk wijst hij naar de nabije contouren van het mega-project, waaraan hij werkt en zegt: "Onze koning heeft deze plek met opzet gekozen. De moskee verrijst op de grens van lucht en water — en is de meest vooruitgeschoven post van de Moslim-godsdienst, richting Het Westen. Mijn collega's en ik werken dag en nacht, en met grote inzet. Want één ding staat vast: de grootste moskee ter wereld moet op de geplande datum klaar zijn — de verjaardag van ons aller vorst".

GELD

Het invloedrijke Marokkaanse dagblad 'le Matin du Sahara' doet dagelijks een duit in het zakje en meldt periodiek, boven de kop van de krant, op acht kolom breedte — in de kleur groen, de opwekkende tekst: 'Burgers, burgers, beantwoordt de oproep van zijne majesteit Koning Hassan II, Emir Al Mouminine, de grote Hereniger'. En daaronder, in een iets kleiner lettertje: 'En als u dat nog niet heeft gedaan — schrijf dan nu in voor de bouw van de moskee Hassan II'.

Want natuurlijk is er veel geld voor het bijzondere bouwwerk nodig.

Van iedere Marokkaan — 98 procent is Moslim — wordt een bijdrage verwacht. "Ook van de armen — desnoods 10 Dirham (een rijksdaalder). Maar de middengroep en de rijken kunnen veel meer betalen. En dat wordt zeker van ze verwacht", aldus stelt Abdelaziz Jamaï, ambassadeur van Marokko in Nederland.

In de ambassade aan de Oranjestraat in Den Haag volgt hij gespannen de bouw van de supermoskee in Casablanca. "Een project dat ons volk verenigt en waar de gehele Arabische wereld trots op kan zijn", meent hij.

Elders in Nederland wordt kritiek geuit op het systeem van 'meebetalen aan de reuzemoskee'. Het Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland (KMAN) zegt 'geschokt te zijn' over het feit dat de Marokkaanse gastarbeiders, die afgelopen zomer met vakantie naar hun vaderland gingen, daar verplicht moesten dokken.

Volgens het KMAN wordt het geld 'als een soort belasting' ingezameld, en is van vrijwilligheid geen sprake. Daarbij zou het soms gaan om bedragen van vele honderden gulden [illegible] vreest zelfs dat deze campagne van de Marokkaanse overheid zich gaat uitstrekken tot Europa. Binnen de Marokkaanse ambassade en consulaten zouden daartoe voorbereidingen worden getroffen, aldus de linkse belangen- organisatie — die zegt te hopen op interventie van de Nederlandse overheid.

"Er is geen sprake van verplichting", wijst ambassadeur Jamaï de beschuldigingen van de hand. "Maar in ons land zijn kerk en staat veel nauwer verweven dan in Nederland. Daarover ontstaan helaas nogal eens misverstanden. En dat betreur ik in hevige mate".

LENING

Feit is dat een deel van de half miljard gulden aan bouwkosten via leningen van westerse landen beschikbaar is gekomen, al heeft ook de Arabische wereld flink bijgedragen. Saoedi-Arabië en Koeweit hebben diep in de buidel getast. Voor koning Fahd Ibn Abdelaziz van Saoedi- Arabië is dat niet zo vreemd. Hij schonk eerder Casablanca een fraaie moskee — niet ver van het nu in aanbouw zijnde wereldwonder.

En hoogstpersoonlijk heeft hij aan hetzelfde strand ook een fraai paleis-achtig zomerverblijf, dat juist dezer dagen wordt uitgebreid met een enorm zwembad — op luttele meters afstand van de branding van de Atlantische Oceaan.

Het feit dat een drukke verkeersweg zijn paleis scheidt van het zwembad, mag geen probleem van betekenis vormen. Speciaal voor koning **Fahd, persoonlijk vriend van de Marokkaanse vorst Hassan II, wordt onder diezelfde rijksweg een tunnel gebouwd, zodat Fahd ongezien en veilig kan oversteken om z'n baantjes** [illegible]

Ambassadeur Majed Kabbani van Saoedi-Arabië, onlangs te gast op de bouwplaats om te bekijken in welk project zijn land investeringen verricht, was diep onder de indruk van wat 's werelds grootste moskee moet worden. Kabbani: "Deze moskee is een trots voor iedere Muzelman".

Belkacem Nabi, minister voor Industrie, Chemie en Petrochemie van Algerije — het buurland waarmee Marokko tot voor kort in onmin leefde, maar waarmee nu weer wordt gepraat — meldt: "De moskee is het meest prestigieuze architectonische bouwwerk ter wereld — uniek qua situering en qua afmetingen. Binnen wordt plaats geboden aan 20.000 gelovigen, en buiten aan nog eens 100.000. De minaret zal van een afstand van 30 kilometer te zien zijn. Dit project verstrekt het aanzien van Marokko in de Arabische wereld in hoge mate".

ZIEL

De Marokkaanse minister Driss Basri van Binnenlandse zaken, belast met de coördinatie van het miljardenproject: "Zakenlieden, particulieren en plaatselijke gezagsdragers uit het gehele land worden daarom vriendelijk verzocht een bijdrage in de kosten te leveren". En ook: "Koning Hassan heeft tot de bouw van de moskee in Casablanca besloten om de stad een ziel te geven".

Het was dan ook koning Hassan II in hoogst eigen persoon, die de eerste steen legde voor de moskee. In het massieve blok marmer, dat hij zorgvuldig plaatste, staat een korte tekst uit de Koran gebeiteld: "De profeet heeft gezegd: God zal hem, die een moskee bouwt, in Zijn naam een huis bouwen in het paradijs". [illegible] med El Kardoudi [illegible] peler: "De moskee, waaraan ik werk, wordt Gods troon boven de oceaan"

Gezondheidsjurist J.K.M. Gevers:

'De vraag is alleen of er extra regels moeten komen'

— door Richard Stanp —

DE uitvinding van de recombinant DNA- techniek in 1973 deed een storm van protest opsteken. De mens die voor God speelt, dat vroeg om grootscheepse brokkenmakerij.

Maar ook nu liet de wetenschap zich niet stuiten. De genetische manipulatie ontwikkelde zich razendsnel. En zij bleek veel veiliger dan gedacht.

Dat heeft de maatschappelijke discussie rond de nieuwste tak van de biotechnologie doen verstommen. Dat is jammer, want er vallen nog belangrijke vragen te beantwoorden, ethisch, juridisch en politiek.

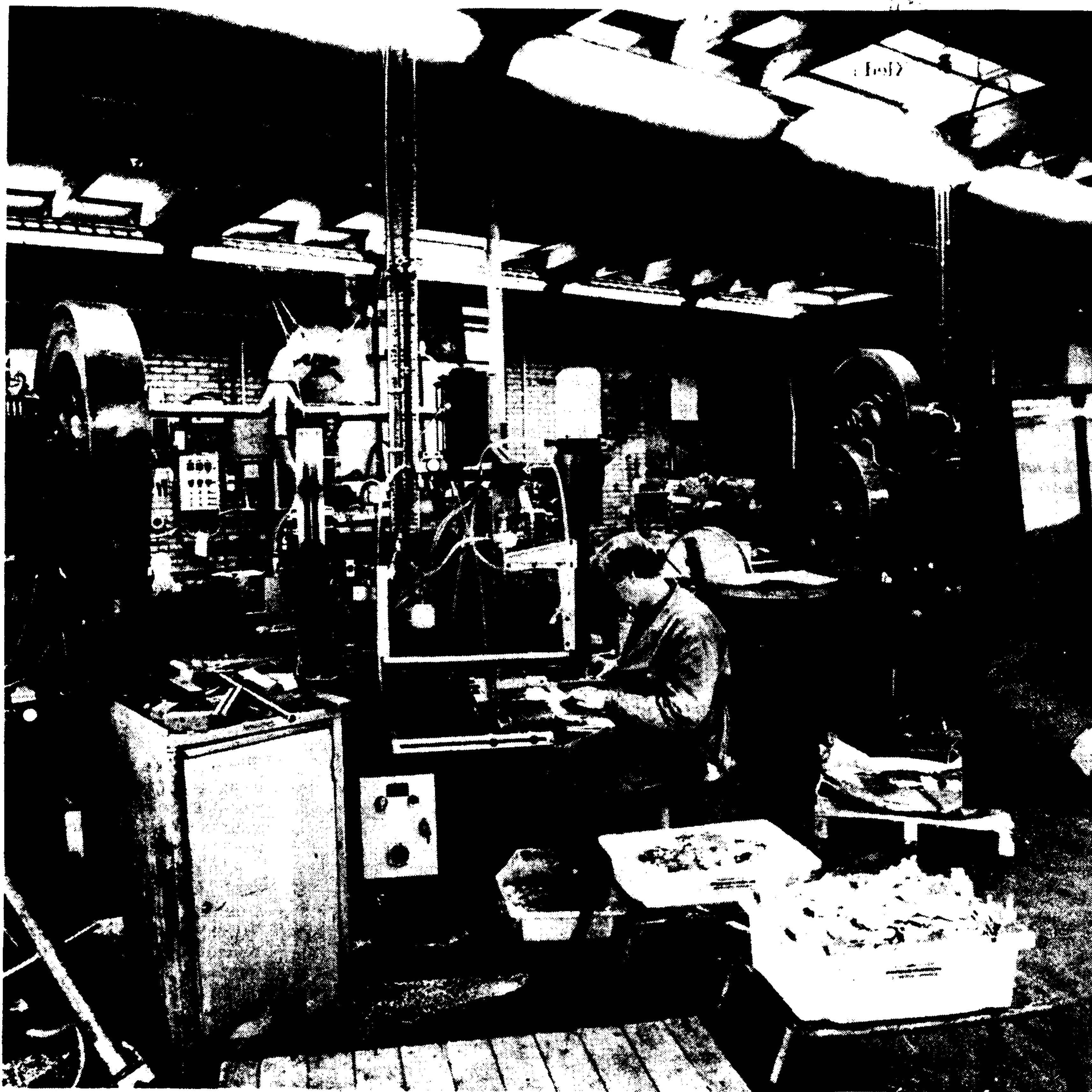
Een echtpaar laat zich in verband met een mogelijke gezinsuitbreiding genetisch onderzoeken. Een van beiden blijkt drager van een erfelijke ziekte waarvoor geen behandeling mogelijk is en waarvan het overervingspatroon zodanig is dat broer of zus het ook kunnen hebben.

Als die broer of zus kinderen willen, zou het van groot belang kunnen zijn dat ze worden geïnformeerd over genetische risico's. Moet een arts die familieleden informeren, ook als de cliënt zelf dat absoluut niet wil? Hoe zit het dan met het beroepsgeheim?

Een arts maakt een fout bij genetisch onderzoek in verband met de voortplanting. Hij concludeert ten onrechte dat er geen verhoogd risico of ernstige afwijking is. Maar het kind dat geboren wordt blijkt ernstig gehandicapt. Kunnen de ouders de arts — die een kleinigheid over het hoofd zag — aanklagen? Kunnen zij schadevergoeding eisen, voor alle extra kosten die zij voor het kind maken?

Sterker nog: kan het kind op latere leeftijd een procedure tegen de arts beginnen, uitgaande van de stelling dat hij door nalatigheid van die arts met een zware handicap geboren is. Of, nog sterker, kan een kind zijn ouders aanklagen als blijkt dat zij welbewust van alle genetische risico's toch tot de geboorte hebben besloten en hem met een ongewenst leven hebben opgescheept?

Volgens mr. dr. J.K.M. Gevers zijn deze dilemma's geen sience fiction, maar reëele vragen. Gevers is wetenschappelijk hoofdmedewerker gezondheidsrecht aan het instituut voor sociale geneeskunde van de Universiteit van Amsterdam. Hij schreef een advies over erfelijkheids- onderzoek voor de vereniging voor gezondheidsrecht. Volgens Gevers moet er nodig het één en ander worden geregeld.

...Een risico is dat men eenzijdig gaat kijken naar mensen en de arbeids- omstandigheden onaangetast laat...

...Jurist Gevers: 'Kan een kind zijn ouders aanklagen als die het ondanks bekende genetische risico's, hebben opgezadeld met ongewenst leven? Vragen als deze zijn geen science fiction meer'...

AAN HET BEGIN

"Genetisch onderzoek is een onderwerp dat de laatste jaren opeens op ons afkomt. Het heeft belangrijke implicaties voor de samenleving, roept een groot aantal ethische en juridische vragen op. Ik heb zelf het gevoel dat we pas aan het begin van de hele discussie staan".

Een van die problemen die ook juridisch van belang zijn, is welke informatie een arts moet geven. Wanneer zou blijken dat iemand een ernstige ziekte zal ontwikkelen, moet je dat dan vertellen? Zo'n boodschap zaait onrust en angst. Aan de andere kant: in sommige situaties moet je mensen informeren. Op dit punt bestaan geen duidelijke regelingen.

"Een ander probleem is dat het soms om heel kleine risico's gaat. Moet je de cliënt dan informeren, met de kans dat hij de rest van zijn leven in angst doorbrengt, hoogstwaarschijnlijk onnodig? Welke informatie mag je aan adviesvragers geven?"

"En: hoe ver moet je meegaan in de vragen van de cliënt. Moet je alles onderzoeken wat de mensen willen of zelf bepaal de grenzen stellen als medicus. Bijvoorbeeld als ze willen weten wat het geslacht van het kind zal worden, omdat ze hun keuze daarop willen bepalen. Er is geen enkele twijfel dat klinische genetica daar niet voor dient".

ONJUIST

"Men denkt wel dat genetische diagnostiek mensen kan helpen hun beeld van een perfect kind te realiseren. Dat kan niet en het is onjuist om wat nu gebeurt in dat licht te stellen. Dat was ook mijn bezwaar tegen de VPRO-serie over genetische manipulatie. Prenataal genetisch onderzoek wordt gebruikt om ernstige genetische aandoeningen op te sporen".

"Trouwens slechts een deel van het genetische werk bestaat uit prenataal onderzoek. En de beslissing om de zwangerschap te laten afbreken als een keer genetische afwijkingen zijn vastgesteld, blijkt voor mensen een moeilijke beslissing te zijn, omdat het om het verlies van een gewenst kind gaat. Ik denk dat het niettemin een belangrijke vraag is wat je als medicus, of liever als samenleving aanbiedt als onderzoeks- mogelijkheden".

"Het is niet zo dat er nu geen regels zijn. Erfelijkheids- onderzoek valt onder de gezondheidszorg- wetgeving. Er is dus toezicht, er zijn kwaliteitseisen; er bestaan afspraken met ziekenfondsen. Ook het medisch tuchtrecht is van toepassing. Ik bedoel: de genetica onttrekt zich aan de controle. De vraag is alleen of er extra regels moeten komen".

Zeer omstreden is de wens van verzekeraars om cliënten een genetische keuring te laten ondergaan. "Een verzekeraar zal altijd uit zijn op het vaststellen van risicofactoren. Als men gebruik zal gaan maken van genetische kennis en onderzoek kunnen de te betalen premies uiteen gaan lopen. Iemand die nog maar kort te leven heeft zal waarschijnlijk uit de boot vallen als het om een levensverzekering gaat".

"In principe mag een verzekeraar alles vragen wat relevant is voor het inschatten van de risico's. Tenzij hij daarmee onevenredige inbreuk maakt op de privacy van de verzekeringnemer. Dat geldt bijvoorbeeld bij de aidstest. De gezondheidsraad heeft bepaald dat een verzekeraar zo'n test niet mag eisen. Terecht, vind ik. Een zelfde redenatie zou je kunnen volgen bij genetisch onderzoek waarbij onbehandelbare aandoeningen aan het licht komen".

"Alom wordt wel aanvaard dat een verzekeraar mag vragen naar de uitslag van een reeds ondergane test. Iemand die zelf al een aidstest heeft ondergaan mag door een verzekeraar naar de uitslag worden gevraagd. Het gevolg daarvan kan natuurlijk zijn dat mensen geen medisch onderzoek meer willen ondergaan, uit vrees voor repercussies bij het afsluiten van een verzekering".

"Er is wel geopperd dat verzekeraars niet meer mogen vragen naar kennis over genetische afwijkingen. Dat is misschien een oplossing, maar dan wel een waar ik kanttekeningen bij heb. Het is ten eerste niet altijd mogelijk een onderscheid te maken tussen erfelijke en niet erfelijke aandoeningen. Er zijn ziekten waarbij ten dele erfelijke determinanten zijn te onderkennen. Dat verschuift trouwens heel erg".

"Een tweede reden is misschien nog wel belangrijker: ik vraag me af waarom je dat verbod dan alleen zou toepassen op voorspellende kennis die aan genetische informatie gekoppeld wordt. Waarom ook niet andere voorspellende medische kennis? Misschien dat er uiteindelijk geen andere oplossing is dan een verplichte collectieve verzekering".

Ook bij sollicitatie zou in de toekomst genetisch onderzoek kunnen worden gevraagd. Ten onrechte, vindt Gevers: "Bij aanstellings- keuring gaat het er om dat de sollicitant geschikt voor het werk is. Dat is iets anders dan de vraag of iemand in ieder opzicht gezond is. Het enkele feit dat hij drager is van een enkele genetische afwijking hoeft hem helemaal niet ongeschikt te maken voor werk. We zijn allen trouwens drager van enkele afwijkende genen, zonder dat dat betekent dat we daarvan nare gevolgen ondervinden".

Aan de andere kant: Met genetisch onderzoek zou e de gevoeligheid voor blootstelling aan bepaalde omgevingsfactoren kunnen opsporen. Dan is er wel degelijk een relatie tussen gezondheid en werk en geschiedt zo'n onderzoek in het belang van een werknemer. Toch vind ik het een hele griezelige zaak, vanwege de mogelijkheid tot misbruik: het zou kunnen worden misbruikt door mensen nodeloos toegang tot arbeid te weigeren".

"Een groot risico is, dat men eenzijdig gaat kijken naar de mensen, en de arbeids- omstandigheden onaangetast laat. Men kan de zwakke arbeiders eruit halen en daardoor de werkplek laten zoals die is. Terwijl we altijd hebben gezegd: het gevaar moet aan de bron worden bestreden".

ONWETENDHEID

Tenslotte pleit de wetenschapper voor een recht op het niet hoeven te weten. "Iedereen moet zelf kunnen beslissen of hij zijn genetische tekortkomingen wil kennen of niet. Wat heb je eraan om te weten dat je een verhoogde kans hebt een bepaalde ziekte te krijgen?"

Dat recht op onwetendheid kan op verschillende manieren onder spanning komen te staan, weet Gevers. "Een goed voorbeeld is de situatie bij de aids test. Op de bloedbanken is het bloed dat men in voorraad had onderzocht. Wat moest men doen in de gevallen dat er aids werd aangetroffen bij iemand die zich inmiddels als donor had teruggetrokken? De betreffende donor daar — ongevraagd — mee confronteren?"

Een dergelijk dilemma kan zich voordoen bij genetisch onderzoek. "Het kan zijn dat mensen zich hebben laten testen ten behoeve van anderen, bijvoorbeeld doordat men gevraagd is mee te werken aan genetisch onderzoek voor diagnostiek bij familieleden. Dan kan recht op niet-weten ook gaan spelen".

En wat te denken van de vrouw die afkomstig is uit een gezin waarin de ziekte van Huntington (een erfeli ke aandoening van het centrale zenuwstelsel met als verschijnselen hevige onwillekeurige spierbewegingen en geestelijke aftakeling) heerst. "Zelf wil zij zich niet laten onderzoeken. Maar haar dochter die aan kinderen wil beginnen wil zelf wel getest worden. Als die dochter de test ondergaat wordt tevens licht geworpen op de moeder. Dan rijst een enorm probleem: mag moeder de test van de dochter blokkeren op grond van haar recht van de informatie verschoond te blijven".

ALGEMEEN

"Op dit moment is nog niet te overzien of specifieke regelingen op het terrein van de genetica noodzakelijk zijn. De problemen die de genetica oproept zijn trouwens niet tot dit terrein beperkt. Sommige vraagstukken doen zich ook elders voor. Er is in elk geval een aantal algemene regels nodig.

Ik denk daarbij aan drie zaken:

- een wettelijke regeling voor toezicht op experimenten die ook kan worden toegepast op genentherapie.
- algemene regeling van de rechten van de patiënt met daarin onder meer een recht op niet-weten. Het ontwerp van een dergelijke patiëntenwet ligt trouwens nu al bij de adviesorganen.
- betere regels op het gebied van keuringen en genetisch onderzoek. Hoe verder de diagnostische mogelijkheden gaan (genetische plus andere), hoe harder zulke regels nodig zijn.

Misschien dat er in de toekomst specifieke wetgeving nodig is met betrekking tot erfelijkheids- onderzoek. Daarop studeert nu een commissie van de gezondheids- raad die juist in oktober van start is gegaan".

RONTGENSTER KAN ZICH SPIEGELEN IN GOUD

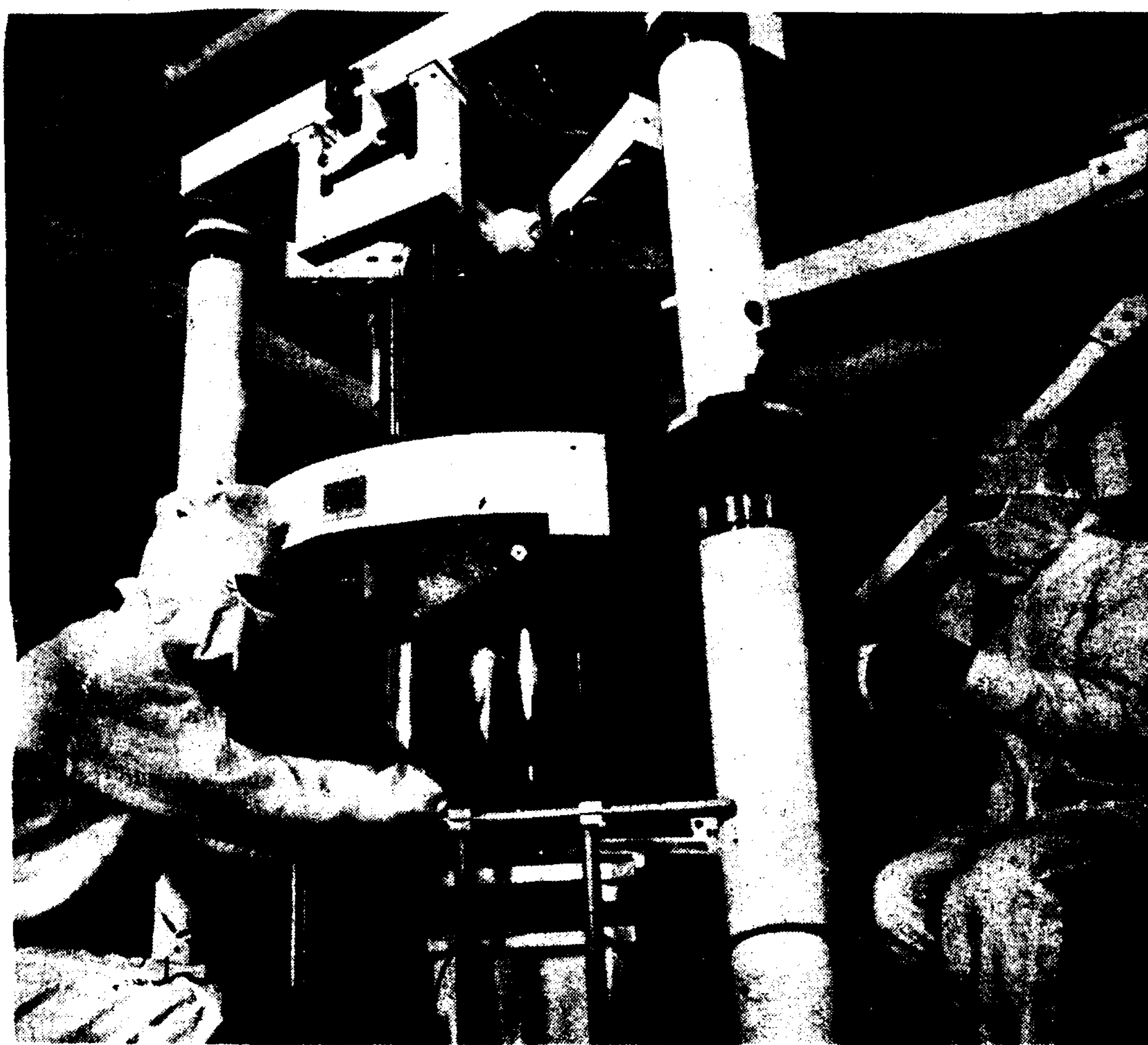
Onderzoekers van het Max Planck Instituut voor Buitenaardse Natuurkunde in het Westduitse Garching verwachten over een paar jaar met de satelliet ROSAT zo'n honderdduizend nog onbekende sterren te ontdekken. Het gaat om röntgentsterren, die vanaf de aarde niet te zien zijn omdat de atmosfeer hun straling absorbeert.

Carl Zeiss Oberkochen leverde onlangs na elf jaar werk de acht spiegels voor de röntgentelescoop van de ROSAT af. Volgens de fabriek wijken de spiegels slechts twee honderdduizendste millimeter af van de volmaakte vorm. Ze zijn tevens de gladste ter wereld, zeggen de makers. Om de ruwheid van het spiegelende oppervlak zichtbaar te maken, zouden de spiegels elk een middellijn van 250 kilometer moeten krijgen.

Het oplossend vermogen (het vermogen details te zien) van het instrument is twee keer zo groot als wordt verlangd. Met een zichtbaar-licht- kijker van vergelijkbare kwaliteit zouden de beide ogen van een mens op vijf kilometer afstand zijn te onderscheiden.

De montage van de spiegels nam acht maanden in beslag en geschiedde in een volkomen stofvrije ruimte en onder de strengste reinheidsnormen. Dit, om het spiegelende goudlaagje te vrijwaren van ook maar het kleinste smetje.

De ROSAT zelf wordt in opdracht van het Westduitse ministerie voor onderzoek en technologie gebouwd bij Dornier System in Immenstaad bij het Bodenmeer. De lancering moet gebeuren in februari 1990. De satelliet zal tijdens haar zeker twee jaar durende missie ook Britse en Amerikaanse experimenten uitvoeren.

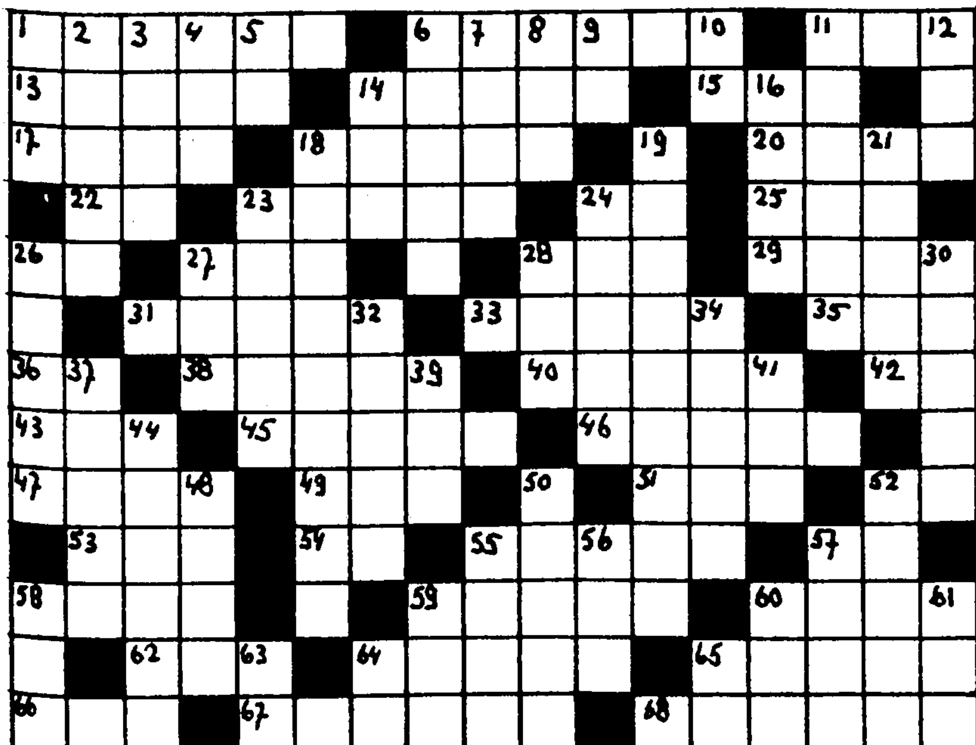
...medewerkers van Zeiss meten het reflecterend vermogen van het goudlaagje op de spiegels voor de ROSAT...

INTERNATIONALE EXPEDITIE OVER DE ZUIDPOOL

De Sovjetunie doet mee met een door Frankrijk en Amerika georganiseerde internationale expeditie die met hondesleden over het zuidpool- continent wil trekken. Met deze Transantartica- onderneming is tien miljoen gulden gemoeid. De Russen zullen met het poolvaartuig 'Akademik Feodorov' vanuit Le Havre 400 vaten benzine naar Antartica transporteren en met een Iljoesjin-76- vliegtuig het vervoer van de 48 expeditiehonden van de Amerikaanse stad Minneapolis naar de Zuidpool verzorgen.

De expeditie begint met de oversteek tussen augustus 1989 en februari 1990, van het noordelijke eiland Prins George naar de Sovjetbasis Mirny aan de Antarctische oostkust, een tocht van 6.300 kilometer. De groep bestaat uit zes man: een Fransman, een Amerikaan, een Rus, een Brit, een Japanner en een Chinees.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Kledingstuk; 6. Mensen, die zich met sociologische wetenschappen bezig houden; 11. Keukengerei; 13. Rivier; 14. Ziekte; 15. Germaanse godin; 17. Zuilengang; 18. Ketting zonder einde; 20. Toespraak; 22. Voegwoord; 23. Trotse; 24. Lumen; 25. Wees gegroet; 26. Uitroep van afkeer; 27. Soort bier; 28. Slang; 29. Godshuis; 31. Geur; 33. Vervoermiddel; 35. Watering; 36. Waterpeil; 38. Strijdperk; 40. Begin; 42. Nummer; 43. Vaartuig; 45. Meisjesnaam; 46. Kruisboog; 47. Muziekstuk; 49. Door middel van; 51. Gek; 52. Geheel de uwe; 53. Hert; 54. Arbeidsongeschikt; 55. Naar beneden gaan; 57. Achter; 58. Eiland in de Oostzee; 59. Ledigen; 60. Nederlandse omroepvereniging; 62. Modegek; 64. Broodsuiker; 65. Soort kroon; 66. Dof; 67. Lofspraak; 68. Leestekens.

VERTIKAAL: 1. Fout; 2. Bloem; 3. Edelgas; 4. Open plek in bos; 5. Water in Friesland; 6. Verontschuldiging; 7. Vloeistof; 8. Amerikaanse Inlichtingendienst; 9. In oprichting; 10. Senior; 11. Snor; 12. Honingdrank; 14. Amerikaanse schrijver; 16. Rijstbrandewijn; 18. Niks; 19. Edelstenen; 21. Schade doen; 23. Planten; 24. Gokspel; 26. Schande; 27. Soort papegaai; 28. Vrucht; 30. Feest; 32. Lust; 34. Sterrenbeeld; 37. Kleur; 39. Arbeidstijd verkorting; 41. Ogenblik; 44. Zeedier; 48. Rustteken; 50. Toverkunst; 52. Vermindering van gewicht; 55. Deel van Sumatra; 56. Cursus; 57. Titel; 58. Familielid; 59. Vogeleigenschap; 60. Hoeveelheid; 61. Kaart; 63. Voorzetsel; 64. Persoonlijk voornaamwoord; 65. Tegenover.

UIT HET GROTE aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

P.C. Goebert
Pos Chiquito 82-A
Aruba

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe Aruba, Nassaustraat 110 tijdens kantooruren).

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk op de envelop-pe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 110 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.n.v. de heer Hubert Linkels.

DE GOEDE inzending had er aldus uit moeten zien:

HORIZONTAAL: 1. Telefoon; 7. Ozonlaag; 14. Ere; 15. Ark; 17. Oor; 18. Die; 19. NAVO; 21. Eerlang; 24. Karn; 25. Eel; 27. Reine; 28. Dit; 29. In; 31. Nel; 33. UNA; 34. Bok; 35. dd.; 36. Set; 38. Fut; 40. Tot; 41. Mee; 42. Vos; 43. Izegrim; 44. Web; 45. Dee; 46. Het; 47. Nep; 49. Nek; 51. Al; 52. Sir; 53. Inl.; 55. Nul; 57. t.o.; 58. Mot; 59. Angel; 61. Leb; 63. Imam; 65. Galeien; 67. Fors; 69. Non; 70. Pil; 71. Eer; 73. Dee; 74. Gedaante; 75. Frekwent.

VERTIKAAL: 1. Tennis; 2. Era; 3. Leve; 4. Fa; 5. Ore; 6. Oker; 8. Zone; 9. Oog; 10. Nr.; 11. Adat; 12. Air; 13. Genade; 16. Blindganger; 20. Oen; 22. Reu; 23. Ana; 24. Kik; 26. Lef; 28. Dot; 30. Nevel; 32. Luier; 34. Bomen; 35. Debet; 37. Toe; 39. T.z.t.; 40. Tin; 41. Men; 45. Daging; 46. Hit; 48. Pul; 50. Korset; 52. Som; 53. Inl.; 54. Lei; 56. Lef; 58. Mand; 59. Aalt; 60. Leer; 62. Bode; 64. Moe; 65. Gin; 66. Nee; 68. Ren; 70. Pa; 72. RK.

KIESKEURIG

Internationaal Management

DE INTERNATIONAAL- Management afdeling van het HEAO bereidt studenten voor op het vervullen van functies bij het internationaal georienteerde bedrijfsleven. Afgestudeerden zullen ook terecht kunnen bij overheidsorganen die met internationale handel te maken hebben. Bedrijven en overheids- organen die op buitenlandse markten willen gaan opereren, hebben behoefte aan deskundigen die dit proces kunnen sturen en begeleiden.

In het begin van hun loopbaan kunnen afgestudeerden werkzaam zijn op export- of importafdeling van bedrijven of bij overheidsinstellingen die gericht zijn op het onderhouden van contacten met buitenlandse relaties. Later kunnen zij doorgroeien naar functies als medewerker buitenland bij banken en handelshuizen, export- marketing- medewerker, hoofd export- secretariaat of medewerker bij EEG- instanties.

OPLEIDING

Studenten die deze afstudeer- richting kiezen, volgen eerst het propedeutisch jaar en het tweede jaar van de Economisch- Juridische of de Commercieel- Economische studierichting.

In het derde en vierde jaar zullen zij het programma van de richting Internationaal Management gaan volgen. Het onderwijs in deze richting, bestaat uit een drietal onderdelen. Deze onderdelen zijn:

— Commerciële vorming.
Er wordt veel aandacht besteed aan de vakken internationaal management, marketing en marktonderzoek.

— Taalkundige vorming.
Elke afgestudeerde moet in woord en geschrift kunnen communiceren in het Nederlands en in ten minste twee moderne vreemde talen. Bovendien wordt er ruime aandacht besteed aan de culturele aspecten van een aantal landen waar Nederland nauwe handelsbanden mee heeft, zoals Japan, USA, Oostbloklanden.

— Juridische vorming.
Een student Internationaal- Management moet op de hoogte zijn van de juridische gebruiken in bepaalde landen en hij moet de belangrijkste rechtsregels kennen. In de opleiding wordt daarom, naast het Nederlandse recht aandacht besteed aan internationaal recht.

De opzet van het onderwijs- programma is sterk praktijkgericht. Dit komt onder meer tot uiting bij onderdelen als het maken van buitenlandse excursies en het oefenen in onderhandelingsen vergadertechnieken.

Van de studenten wordt verwacht dat zij een stage volgen bij een buitenlands bedrijf, bij een Nederlands bedrijf met internationale contacten of bij een instelling van de Europese Gemeenschappen. De studenten worden gestimuleerd om hun afstudeeropdracht uit te voeren in de vorm van een project. Dit wordt in samenwerking met het bedrijfsleven opgesteld en mede door die opdrachtgever begeleid.

Voor meer inlichtingen: HEAO Breda, Lovensdijkstraat 63, 4818 AJ Breda.

PEDRO CASIMIRI

Niet van invloed op kind

Bevalling thuis of in ziekenhuis

NIJMEGEN — Wanneer de zwangerschap normaal is geweest en er goede verloskundige hulp is, maakt het voor de neurologische conditie van de nieuwgeborene nauwelijks iets uit of de bevalling thuis of in een ziekenhuis plaatsvindt. Dit blijkt uit een studie waarop drs E. Spanjaards en drs G. Berghs, beiden verbonden aan het Radboudziekenhuis in Nijmegen, donderdag zullen promoveren aan de Katholieke Universiteit Nijmegen.

Voorts blijkt uit het onderzoek dat bij bevallingen in het ziekenhuis vaker medisch werd ingegrepen dan bij thuisbevallingen. Op de uiteindelijke conditie van het kind had dit verschil in beleid echter geen invloed.

Het onderzoek werd gehouden onder 1034 vrouwen met een normaal verlopende zwangerschap, van wie er 268 kozen voor bevalling in een ziekenhuis en 766 voor een bevalling thuis. De resultaten werden gemeten aan de hand van het neurologisch onderzoek van de pasgeborenen. Dit onderzoek is een graadmeter voor de wijze waarop het kind zwangerschap en bevalling heeft doorstaan. Het is de eerste studie van deze omvang over dit onderwerp in Nederland.

Andere resultaten van het onderzoek zijn onder meer dat de schrijvers van "De Normale Zwangerschap: Bevalling en Beleid" geen reden zien de in het ziekenhuis gebruikelijke electronische foetale bewaking (EFB), waarbij de hartslag van het kind permanent wordt geregistreerd, ook bij thuisbevallingen aan te bevelen. Wel wordt aangeraden nader onderzoek te doen naar de eerste zwangerschap, omdat de neurologische conditie van eerstgeborenen minder is. De oorzaak hiervan is echter niet een in het algemeen moeilijker verlopen bevalling.

Het enige beeld van de heer Bommel staat, uiteraard, in Den Bommel.

Heer Bommel en Tom Poes als massacultuur

DE FIJNBESNAARDEN onder ons hebben wellicht altijd gedacht dat zij zich met hun goede smaak onderscheiden van de massa. Wel, dat mag misschien opgaan voor het eten van oesters, de voorkeur voor het fenomeen Heer Bommel en Tom Poes deelt de elite met het grauw. Wammes Waggel èn Markies de Cantecler, zullen we maar zeggen. Dat blijkt uit twee recent verschenen studies. De stripkenner Rob van Santbrink stelde 'De curieuze wereld van Heer Bommel en Tom Poes' samen. En in een 365 pagina's tellende catalogus wordt door Rob Matla een poging gedaan alle Bommel- publicaties in kaart te brengen.

Pardon? Heer Bommel geen literatuur? Die mening komen we nog hoogstzelden tegen. Sinds de avonturen van deze Winnie de Poeh in opbolformaat en zijn akelig brave vriendje Poes bij dezelfde uitgeverij zijn verschenen als de meesterwerken van W.F. Hermans, Harry Mulisch en Remco Campert, durft niemand meer openlijk dat woord te bestrijden. En toch past het niet. Het zit niet lekker, zoals de jas van iemand anders niet zit.

Want wat is het geval? De literatuur- lezers onder ons, de boekenwurmen, de scriptieschrijvers, hebben heer Bommel tot hun eigen stand verheven. Dan mogen ze het ook lezen, ziet u. Marten Toonder werd in 1954 toegelaten tot de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde. En sinds 1970 ongeveer mogen Bommel en zijn witte maatje ook op de boekenlijsten van de middelbare scholen voorkomen. Toonders heeft onze taal bovendien met nieuwe woorden verrijkt. Dus dat zit wel goed.

De echte diehards van het stripwezen hebben die verliteratuuring van Olivier B. Bommel (de stripfanaten onderscheiden zich meestal door over Tom Poes te spreken) altijd met lede ogen aangezien. Heeft Nederland eindelijk een kwalitatief hoogstaande strip die laat zien dat dit genre ook kunst is, moet het voortaan literatuur heten. In het pasverschenen 'De curieuze wereld van Heer Bommel en Tom Poes' windt samensteller Rob van Santbrink zich er nog over op.

'Tom Poes is een strip — en een hele goede ook. De strip als kunstvorm bestaat niet zo-maar bij de geslaagde combinatie van tekst en beeld. Een dagstrip heeft zijn specifieke ritme, dramaturgie en spanningsbogen, de mogelijkheid tekst en beeld zonodig met elkaar in tegenspraak te laten zijn. Toonder heeft al deze mogelijkheden tot in het uiterste uitgebuit en eigenlijk is het geen compliment om zijn werk tot literatuur te bestempelen'.

Heer Olivier B. Bommel zoals hij voor het laatst is gezien, tijdens de huwelijks voltrekking met juffrouw Doddeltje.

MICKEY MOUSE

Laten we het maar zo zeggen: Tom Poes en Olivier B. Bommel zijn veel méér dan literatuur. Ze zijn voor de Nederlanders wat de Walt Disney- creaturen voor de Amerikanen betekenen, al gaat die vergelijking natuurlijk alleen uiterlijk op. In letterlijke zin omdat Tom Poes ooit de opvolger van de Mickey Mouse- strip was, die voor de oorlog in De Telegraaf liep. De Duitse bezetters vonden dat spichtige muisje veel te volksvreemd. Er diende dus iets anders te komen. Overdrachtelijk vooral door het brede maatschappelijke draagvlak dat de Toonderstrip in Nederland heeft gekregen.

Pijnlijk voor de literaire fijnproevers, maar Tom Poes is ook massacultuur. Rond de fenomenen uit de Toonder- studio's is een woud van merchandising opgeschoten. Kindershampoo, baby-lotion, chocolade, verzekeringen, wijnen, rookworsten, ze hebben allemaal wel eens de beeltenis van een Rommeldamse burger gedragen. En dan gaat het alleen nog maar om de secundaire waar. De stroom Bommelaria in gedrukte vorm is schier onafzienbaar. De Strip-3-Daagse in Den Haag had de primeur van de eerste officiële cumulatieve Bommelkatalogus, een bibliografie van al het werk van Toonder.

Hans Matla verrichtte het monnikenwerk daarvoor voortbouwend op de [illegible] beid van drs H.R. Mondria. De laatste is voor de Bommelarchieven geworden wat Von Köchel voor Mozart was. [illegible] Bommeluitgaven [illegible] ook een Mondria [illegible] Mondria heeft de rechten voor de Bommel- bibliografie nu verkocht aan Matla, die geprobeerd heeft helemaal opnieuw te beginnen. Bang dat zijn produkt niet verkocht zal worden hoeft Matla overigens niet te zijn. De belangstelling voor een allesomvattende catalogus is groot.

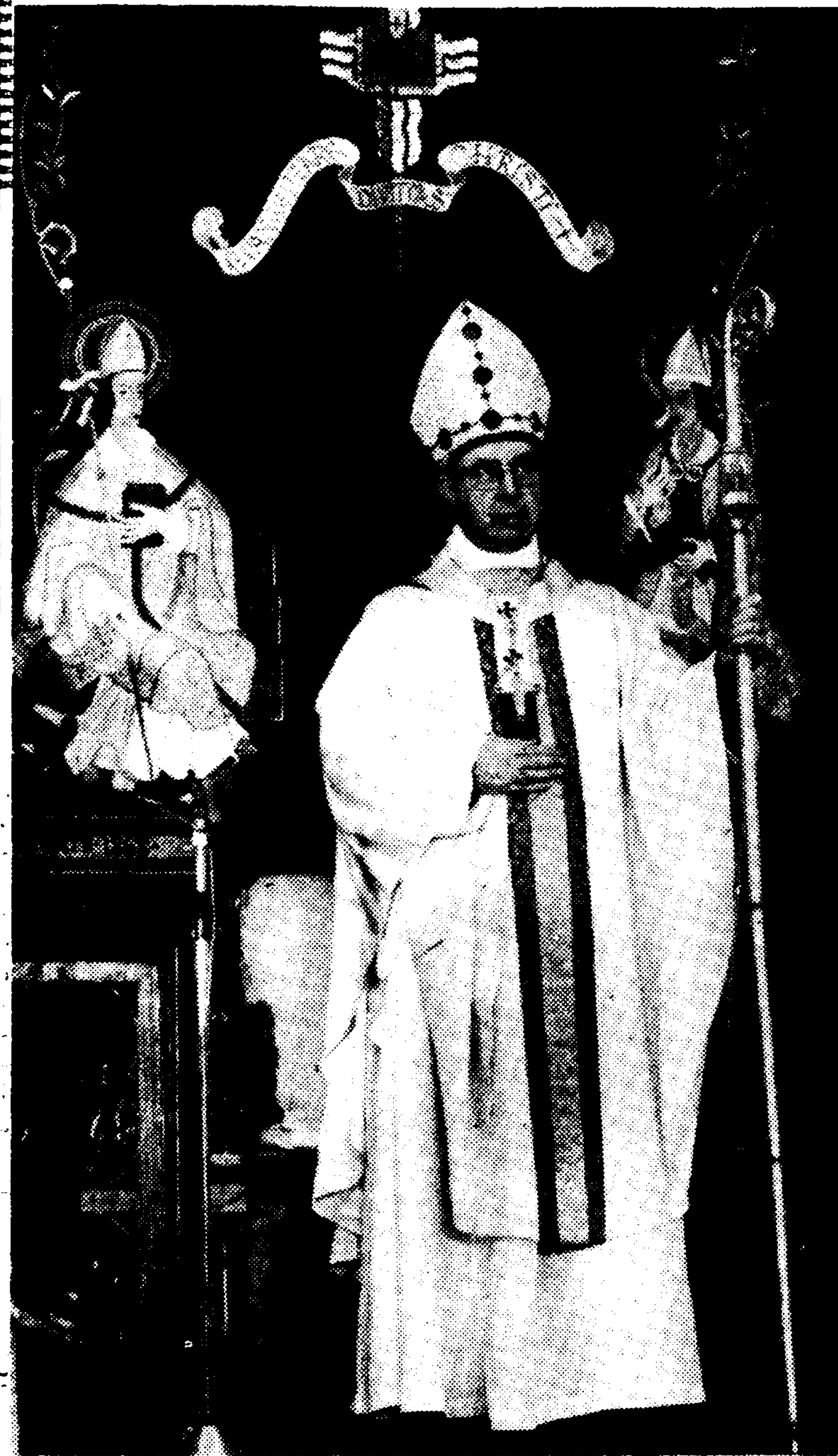
SPROOKJESSTAD

Toonder als de Nederlandse Walt Disney. Die vergelijking gaat ook nog in een ander opzicht op. Wie de jaren des onderscheids bereikt heeft, weet het misschien nog: niet eens zo ver van het huidige [illegible] pretpark uitgegroeide [illegible] bos De Efteling werd in 1955 de sprookjesstad Rommeldam geopend. De huidige bewoners van Oisterwijk kunnen het zich vaak helemaal niet meer herinneren, maar het is echt geweest.

Sprookjesstad Rommeldam, dat de hele verbeeldings- wereld van de Bommelverhalen ruimtelijk in miniatuur liet zien, groeide echter niet uit tot een Nederlandse versie van Disney World. [illegible] lang was Rommeldam [illegible] attractie voor kinderen die er het hele Bommel- imperium terugvonden. Maar de concurrentie van de elektronische pretparken werd te groot. In 1962 viel het faillissement over het stadje en de inboedel werd bij opbod verkocht. En zo werd Rommeldam versplinterd en verspreid over de tuintjes van de Oisterwijkers [illegible] roerend goed [illegible] gemeente [illegible] bouter jaren [illegible] heeft gehouden.

Willebrands:

Samenwerking Rome en Wereldraad noodzakelijk

AMSTERDAM — De president van de Vaticaanse raad voor de eenheid van de christenen, kardinaal J. Willebrands, acht versterking van de samenwerking tussen de Rooms- katholieke kerk en de Wereldraad van Kerken noodzakelijk. Maar hij maakte wel duidelijk dat nog vele problemen moeten worden overwonnen voordat de RK kerk tot de Wereldraad zal toetreden.

Willebrands wees erop dat de ruim driehonderd kerken in de Wereldraad een ander besef van universaliteit hebben dan zijn kerk. Vooral op de visie van de RK kerk op het bisschopsambt en een aantal zuiver kerkrechtelijke elementen in de structuur van die kerk, zoals het ambt van de paus en zijn rechtspositie binnen de kerk, houden volgens Willebrands toetreding van de RK kerk tot de Wereldraad tegen. Hij vroeg zich af of een studie over de principiële verhouding tussen Wereldraad en RK kerk nuttig en gewenst is "om helderheid te geven aan onze verhouding, mogelijk wantrouwen weg te nemen, en beter te zien langs welke weg wij voortgang maken om gezamenlijk onze verantwoordelijkheid in de ene oecumenische beweging waar te maken".

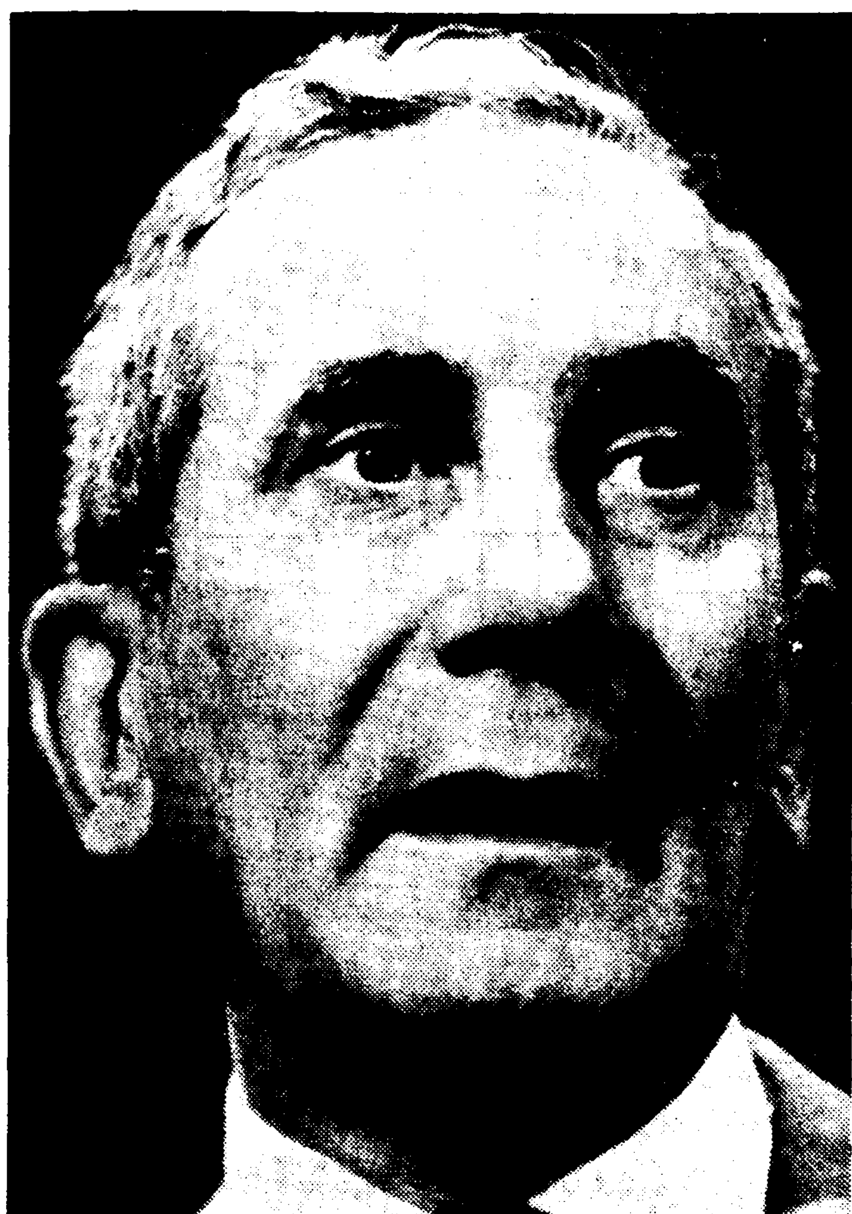
Willebrands herinnerde eraan dat de houding van de leiding van de RK kerk tegenover de Wereldraad in de loop der jaren, vooral onder invloed van het tweede Vaticaans concilie aanzienlijk positiever is geworden. In 1948 werd het katholieken nog verboden aan oecumenische conferenties deel te nemen zonder toestemming van het Vaticaan. Een jaar later werd deze instructie iets verzacht.

Toen hadden Rooms- katholieken alleen nog de toestemming van de plaatselijke bisschop nodig om deel te kunnen nemen aan oecumenische conferenties van plaatselijke aard. Maar pas tijdens de derde Assemblee van de Wereldraad, in 1961 in New Delhi, waren er voor het eerst waarnemers namens de RK kerk, onder wie de Nederlander dr. J. Groot.

Willebrands keerde zich ertegen dat wereldbonden van kerken, zoals de Lutherse Wereldfederatie, de Anglicaanse gemeenschap en de Methodistische Wereldraad, binnen de wereldraad de plaats zouden innemen van de afzonderlijke kerken. Als de Wereldraad een raad van wereldbonden zou worden, zou hij een van de fundamentele beginselen uit zijn wording prijsgeven, aldus Willebrands. Hij riep de Wereldraad ertoe op meer aandacht te besteden aan de vraag aan welke criteria een kerk moet voldoen om kerk van Christus te kunnen worden genoemd.

Emilio Castro:

Wereldraad zal altijd omstreden blijven

HANNOVER — "De Wereldraad van Kerken kan zich niet tevreden stellen met mooie toespraken over vervolging en onderdrukking. Hij heeft geleerd de beleden solidariteit in praktijk te brengen en naast de slachtoffers te gaan staan. Een dergelijke houding zal altijd discussie oproepen en is ook altijd vatbaar voor menselijke vergissingen. Maar de raad zal zich er niet door laten weerhouden voor de gerechtigheid in alle delen van de wereld te blijven ijveren.

Dit zei de secretaris- generaal van de Wereldraad van Kerken, dr. Emilio Castro, zondag in Hannover ti dens een dienst ter herdenking van het veertigjarig bestaan van de Wereldraad. Castro meende dat hij "terugkijkend op veertig jaar Wereldraad God kon danken voor het pad dat was afgelegd op weg naar kennis van elkaar en wederzijdse erkenning".

Tijdens de viering, die rechtstreeks door de Duitse televisie werd uitgezonden, werden begroetingen voorgelezen van president Richard von Weizsacker van de Duitse Bondsrepubliek, kardinaal Johannes Willebrands, president van de Vaticaanse raad voor de eenheid van de christenen, en patriarch Dimitrios van Constantinopel.

De laatste sprak in zijn groet aan de Wereldraad de hoop uit dat de Orthodoxe kerken in de toekomst "kwantitatief en kwalitatief substantieler" vertegenwoordigd zijn in de Wereldraad. **De Orthodoxe kerken zijn bang dat hun invloed in de Wereldraad afneemt, omdat steeds meer protestantse kerken lid worden. Deze kerken zijn vaak** de vrucht van een splitsing, iets wat in de Orthodoxe kerken een onbekend verschijnsel is. Om aan de vrees van de Orthodoxe kerken tegemoet te komen heeft het Centraal comite bepaald dat 25 procent van de afgevaardigden tijdens de zevende algemene vergadering in 1991 in Canberra, Orthodox moet zijn.

STEEDS WEER STREVEN NAAR EEN EN EENS WORDEN

Toetreden Russische orthodoxie en Derde wereld verrijking

Wereldraad na veertig jaar geen superkerk

"ALS DE WERELDRAAD van Kerken morgen wordt opgeheven, moet hij overmorgen weer worden opgericht". Voor de hervormde theoloog prof. dr. H. Berkhof is het duidelijk: "De Wereldraad heeft bewezen onmisbaar te zijn". Het begon in 1948 met 147 voornamelijk protestantse kerken uit het Westen. Anno 1988 hebben 311 kerken uit de hele wereld elkaar "herkend, maar ook erkend in hetzelfde geloof en dezelfde roeping". "Het bijzondere van de Wereldraad is "dat hij zoveel kan doen", aldus Berkhof, die bijna vanaf het begin bij de kerkelijke mammoet- organisatie betrokken is geweest. De meeste internationale organisaties, zoals de Verenigde Naties, zijn vaak vruchteloos als gevolg van de grote onderlinge verschillen. Maar de lidkerken van de Wereldraad "willen het altijd weer eens worden".

Het was 23 augustus veertig jaar geleden dat in de nieuwe kerk te Amsterdam de Wereldraad van Kerken werd opgericht. De toenmalige aartsbisschop van Canterbury, Geoffrey Fisher, kondigde die ochtend aan dat de oprichting van de Wereldraad eenstemmig door alle 351 afgevaardigden was aanvaard. Vereiste voor het lidmaatschap van de Raad was de aanvaarding van "Jezus Christus als heer en heiland" en een "positieve oecumenische instelling".

OP LAATSTE MOMENT

De vorige dag was de eerste algemene vergadering begonnen — die daarna om de zeven jaar zouden volgen — over het thema 'De wanorde van de mens en het heilsplan van God'. Met uitzondering van de Rooms- katholieke kerk waren alle confessionele stromingen vertegenwoordigd, hoewel de Orthodoxe kerken nog matig waren vertegenwoordigd. Op het allerlaatste moment had het Vaticaan RK waarnemers, verboden de vergadering bij te wonen.

De RK kerk is nog steeds geen lid van de Wereldraad, hoewel er op sommige gebieden wel wordt samengewerkt. "Het zijn twee ongelijke grootheden: de secretaris- generaal van de Wereldraad en de onfeilbare paus", meent ds. M.J. van der Veen- Schenkeveld, lid van het Centraal comite van de Wereldraad. "Bovendien is de RK kerk een wereldkerk, terwijl de Wereldraad een samenwerkings- verband is en geen superkerk".

De gedachte dat de Wereldraad een superkerk zou zijn, is vanaf het prille begin door de leiders bestreden. De eerste secretaris- generaal, de Nederlander dr. W.A. Visser 't Hooft, schreef in het verslag van het voorbereidende comite onder meer: "We zijn geen superkerk en streven ook geen politieke doeleinden na". Mocht de Wereldraad het al willen, hij zou het niet kunnen: "de diepe verdeeldheid en de grote afwezigheid van een groot deel van de christenheid dwingt ons tot nederigheid".

Tot de grote afwezigen behoren tot nu toe ook de Evangelische christenen. De Wereldraad heeft in Evangelische kringen lange tijd een bijzonder slechte naam gehad. Sinds het begin van de jaren tachtig lijken op dit terrein echter veranderingen gaande. Zo haalde tijdens een vredes- conferentie van de Wereldraad in het Zweedse Uppsala in 1983 de Evangelische voorman John Stott (Groot-Britannië) de Wereldraad links in met zijn voorstel voor eenzijdige stappen tot ontwapening. Ook op het gebied van de zending is sprake van een toenadering.

[illegible]INGEN

De Wereldraad is voortgekomen uit enkele stromingen die vooral aan het eind van de vorige en het begin van deze eeuw van zich lieten horen: De Zendingsbeweging, die vanaf 1921 werd gekanaliseerd in de Internationale zendingsraad (die pas in 1961 in de Wereldraad opging), de Wereldconferentie voor geloof en kerkorde, die in 1927 werd opgericht, en de Universele conferentie voor 'Leven en werk' uit 1925, waarin de nadruk werd gelegd op verantwoordelijkheid van christenen voor de samenleving. Kenmerkend voor de drie bewegingen was de gedachte dat christenen uit de hele wereld elkaar nodig hadden en dat de tijd voorbij was dat kerken alleen in hun eigen land rondkeken.

De eerste pogingen om een allesomvattend samenwerkings- verband op te richten, dateren van 1919. Het zou daarna nog negentien jaar duren voordat in Utrecht concrete stappen werden gedaan. De tweede Wereldoorlog dwarsboomde de plannen, maar maakte tevens de noodzaak van een gestructureerde oecumenische beweging duidelijker dan ooit.

De kerken waren verdeeld niet in staat in de materiële, maar ook spirituele nood van het naoorlogse Europa te voorzien. Drie jaar na de oorlog werd de eerste Algemene vergadering van de Wereldraad der Kerken gehouden. "We hebben onszelf opnieuw toegewijd aan Christus en zijn elkaars bondgenoten geworden in de oprichting van deze Wereldraad. We spreken de intentie uit bij elkaar te blijven", zo verklaarden de afgevaardigden. De doelstellingen: kerken oproepen tot zichtbare eenheid, hun gemeenschappelijk getuigenis vergemakkelijken, ze steunen in hun zendings- en evangelisatie- taak en hun zorg voor mensen in nood en de vernieuwing in eenheid, eredienst, zending en dienst in de kerken bevorderen.

BELANGRIJKE ROL

Werk was er genoeg voor de kersverse Wereldraad: pastorale hulp aan krijgs- gevangenen en vluchtelingen en verzoening tussen de door oorlog van elkaar verwijderde volkeren. De Wereldraad speelde ook een belangrijke rol bij het opstellen van de artikelen over godsdienst- vrijheid in de Universele verklaring voor de rechten van de mens. Verder lieten de lidkerken van zich horen via een veroordeling van de waterstofbom (1950) en een verklaring over Korea (eveneens 1950) waarin de "prompte reactie" van de Verenigde Naties werd geprezen. Datzelfde jaar probeerde de Raad via zijn verklaring 'de kerk, de kerken en de Wereldraad van Kerken' de nog altijd bestaande angst voor een superkerk weg te nemen.

De toetreding van de Russisch- Orthodoxe kerk in 1961 vormde een van de hoogtepunten in de geschiedenis van de Wereldraad. Visser 't Hooft had zich er jaren voor ingezet. "Onze oecumenische taak zal er niet gemakkelijker op worden, maar wij zullen dit zeker als een verrijking ervaren", zo zei hij.

ORTHODOXEN

Doordat er een 'heel andere traditie bijkwam, is de Wereldraad veel interessanter" geworden, meent Van der Veen. "Het is waarschijnlijk gemakkelijker om alleen als protestanten met elkaar te werken, maar het is verrijkend om mensen te ontmoeten van een kerk die duizend jaar nauwelijks contact heeft gehad met het westen". Een ervaring die volgens haar ook duidelijk doorklinkt in de liturgie en de "spiritualiteit" van de Wereldraad na 1961.

Berkhof oordeelt minder positief. De goede resultaten van de toetreding moeten nog blijken, vindt hij. "Tot nu toe heeft de Russische kerk een zware hypotheek op de Wereldraad gelegd. Het was knusser voordat de Russisch- Orthodoxe kerk erbij kwam. Als protestante kerken had je een structuur en een geloof waarop je je kon beroepen. De toetreding van de orthodoxen leverde twee extra moeilijkheden op: Er kwam een kerk bij met een heel andere structuur die bovendien toch ergens meende de enige ware kerk te zijn. Ze waren voorts veel fanatieker Orthodox dan wij hadden gedacht".

SPREEKBUIS

Daarbij kwam bovendien dat de "Russisch- Orthodoxe kerk een spreekbuis van de regering moest zijn", aldus Berkhof. Hij verwijst naar de zesde Algemene vergadering in Vancouver vijf jaar geleden waar een veroordeling van de inval van de Sovjettroepen in Afghanistan het niet haalde als gevolg van fel verzet van de Russische delegatie. "We waren bang dat de Russen na een eventuele veroordeling als lid zouden moeten bedanken. Dat moest hoe dan ook worden voorkomen. Bij kritiek op Zuidafrika hoefden we met niemand rekening te houden, want de Nederduitse Gereformeerde kerk was zelf al uit de Wereldraad gestapt. Daardoor zijn er onevenwichtige dingen ontstaan".

Tegenstanders van de Wereldraad hadden met de toetreding van de Russisch- Orthodoxe kerk en de daarop volgende conflicten een prachtig aanknopings- punt voor hun kritiek. Het sterkte hen in de overtuiging dat de Wereldraad links was. Ook fervente aanhangers erkennen dat de Wereldraad politiek gezien niet altijd evenwichtig oordeelde. "Over Zuidafrika werden wel klinkende uitspraken gedaan", aldus ds. W.R. van der Zee, secretaris van de Raad van Kerken in Nederland, "maar wat betreft Oost-Europa is de Wereldraad nooit geloofwaardig overgekomen. Een groot probleem was daarbij ook dat de Oosteuropese kerken zelf zich niet kritisch over hun eigen situatie uitten".

De eerste directeur van het Wereldraad- programma ter bestrijding van het racisme (PCR), de Nederlander B. Sjollema, vindt de kritiek niet terecht. "De Wereldraad trekt overal aan de bel waar mensenrechten worden geschonden, of het nu gaat om vervolging wegens religie, geslacht, huidkleur of politieke opvatting. Maar door de heel verschillende situaties waarin vervolging voorkomt, kan dat niet overal op dezelfde manier. In Zuidafrika waar een zogenaamde christelijke regering apartheid bedrijft, ga je anders te werk dan in de Sovjetunie waar een atheïstische regime de scepter zwaait. Apartheid stelt de integriteit van de kerk en de geloofwaardigheid van het christelijk geloof op de proef".

Ook Van der Veen vindt dat het wel meevalt. "Bovendien is de Wereldraad duidelijk minder militant geworden sinds Emilio Castro in 1984 secretaris- generaal werd. Van mij mag het in ieder geval wel wat pittiger allemaal".

Visser 't Hooft toonde zich al voor de toetreding van de Russisch- Orthodoxe kerk bezorgd over een te politiek getinte koers van de Wereldraad. Berkhof: "Hij vond de politieke inzet op zich niet fout, maar hij was bang dat het andere aspecten zou ondersteunen. 'Racisme is even erg als de loochening van Christus', zei hij altijd".

Dat de Wereldraad zo politiek gericht zou zijn is volgens Berkhof voor een groot deel een misvatting die journalisten in de wereld hebben gebracht. "Zij zijn niet geïnteresseerd in geloofszaken en dus haalden die niet de krant. Maar de Wereldraad heeft op dat gebied heel veel werk verricht", aldus de Hervormde theoloog, verwijzend naar onder meer het Lima-rapport, waarin de commissie voor Geloof en kerkorde in verregaande mate overeenstemming bereiken over Doop, Avondmaal en ambt.

Doordat steeds meer kerken uit de Derde Wereld toetraden, **is de Wereldraad vanaf het** eind van de jaren zestig zich sterk gaan toeleggen op de bestrijding van racisme en de economische onderdrukking in de Derde Wereld. Daarin ligt volgens Van der Zee ook de grote betekenis van de Wereldraad. "De kerken uit de Tweede en Derde Wereld hebben ons eraan herinnerd dat onze bezetenheid van vrede en veiligheid een tweederangs kwestie is. Het is belangrijker om te streven naar een rechtvaardige verdeling in de wereld. Het resultaat van veertig jaar Wereldraad van Kerken is niet eens zozeer dat interconfessionele verschillen enigszins zijn overbrugd, maar dat op het bondgenootschap tussen zwarten en blanken en tussen mannen en vrouwen is gewezen".

Hij meent ook dat de Wereldraad daarin, naast bijvoorbeeld de Verenigde Naties en de Unesco, een eigen bijdrage heeft en geen overbodig werk doet. "Kerken die belijden dat er een God is die de wereld in zijn hand heeft, kunnen niet alleen lokaal en nationaal kerk zijn, maar dragen verantwoordelijkheid voor de wereld in haar geheel".

Helemaal zonder conflicten ging die inzet voor de Derde Wereld overigens niet. De bijdrage uit het speciale fonds van het PCR- programma aan humanitaire projecten van het Patriottisch front, de Bevrijdings- beweging die onder leiding van Mugabe streed tegen het blanke minderheids- bewind van Ian Smith in Rhodesië, riep bij veel kerken in het Westen veel weerstand op. De Wereldraad richt zich alleen tegen kapitalistische structuren en houdt de ogen gesloten voor fouten aan communistische zijde, zo luidde de kritiek. De spanningen tussen de machtige Evangelische kerk in Duitsland (EKD) en de toenmalige secretaris- generaal Philip Potter liepen hoog op.

IN GANG ZETTEN

Veel Westerse kerken moesten bovendien wennen aan de invloed en inbreng van de kerken uit de Derde Wereld. "De moeilijkste tijd was, toen de Europese en Amerikaanse kerken dachten het alleen te kunnen doen en de Derde Wereldmensen er bij kwamen", aldus Berkhof. Sommigen, onder wie ook Visser 't Hooft, waren beducht voor de "semi- Marxistische bevrijdings- theologische uitingen". Ideeën werden ook soms zo "ideologisch en absolutistisch doorgevoerd", aldus Berkhof, zich een voorstel herinnerend om rijke mensen uit te sluiten van het Avondmaal. "Toch constateer je achteraf dat het goed is geweest dat er zo'n beweging was. Het zette dingen in gang".

ZICH TERUG TREKKEN

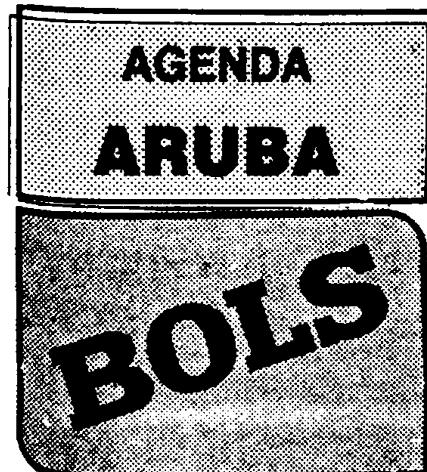
Het is volgens Van der Zee **vooral aan de kerken uit de** Derde Wereld te danken dat de thema's van het conciliaire proces (gerechtigdheid, vrede en de heelheid van de schepping) zo'n hoge prioriteit hebben gekregen. Dit proces zal met de oecumenische decade voor de vrouw de komende jaren grotendeels het gezicht van de Wereldraad bepalen. Van der Zee verwacht veel van het vrouwen- decennium. "De machts- ongelijkheid tussen mannen en vrouwen is een schrijnend onrecht. Als de Wereldraad dat goed aan de orde kan stellen, kan hij heel veel betekenen".

Wil het echt wat worden met het conciliaire proces, moet de eenheid van de kerken wel wat beter worden, vindt Van der Veen- Schenkeveld. "Steeds meer kerken hebben de neiging om weer op hun identiteit te gaan zitten en zijn minder bereid wat in te leveren". Onder meer de voortgaande secularisatie in het Westen speelt veel kerken parten, meent ze. "Gewone mensen zoeken elkaar op in tijden van moeilijkheden, maar kerken trekken zich terug en denken alleen nog aan hun eigen kudde".

Ook Van der Zee heeft nog wat vraagtekens bij de voortgang van het proces. "Tot nu toe is het slecht op gang gekomen. Ook is onvoldoende duidelijk gemaakt wat nu het doel is van het proces. Namelijk je als kerken verenigen om een eenstemmig geluid te laten horen tegen de fatale processen van bewapening, vervuiling en armoede. De Wereldraad moet zich realiseren dat zijn eigen uitgangspunten op het spel staan".

Een ding moet er in ieder geval veranderen wil de Wereldraad geloofwaardig blijven, vindt Van der Zee, en dat is opkomen voor de rechten van homofielen. Vooral onder druk van de Orthodoxe kerken, maar ook van kerken uit de Derde Wereld en van sommige uit het Westen is binnen de Wereldraad dat onderwerp taboe. "Over de discriminatie van zwarten, vrouwen en gehandicapten heeft de Wereldraad altijd een moedig geluid laten horen. Maar de discriminatie van homofielen is niet bespreekbaar. Ik vraag niet van de Wereldraad dat hij uitspreekt dat homoseksualiteit tolerabel is. [illegible] op- komen voor de rechten kan en moet".

AGENDA
ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333.

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22950 en 22316.
Pageboy: 127-743.

Bankrek. nr. 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
BOULEVARD THEATER
I: 20.15 uur *Frantic* (suspense, 18 jr.).
II: 20.45 uur *Salsa* (musical-drama, 14 jr.); 24.00 uur *Brazen women of Balzac* (sex, 18 jr.).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur *Big* (comedy, 14 jr.).

*****

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Eagle, tel.: 26152.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

*****

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter A.J. Croes, Paradijswijk 23, tel.: 34482/24797.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Weststrate, via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.
Kinderarts: dokter F. Croes, tel.: 27591/24300 (hospitaal).

*****

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakespearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30/14.30-17.30 uur; zaterdag van 08.30-12.00 uur.

*****

CENTRO MEDICO CARABOBO (L.G. Smith Boulevard 34, tel.: 21777): dra N. Alvarez-Quezada, Venezuelastraat 21, tel.: 25050.

*****

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: [illegible] (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

*****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 National Geographic: «Treasures from the past»; 19.00 Uitzending OTI-Festival 1988 vanuit Argentinië; 21.00 Estreno: «The squeeze»; 22.30 CNN international news; 22.45 Hunter: «Snow Queen (deel 1); 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Children animated movie: «Raggedy Ann and Andy»; 18.15 Ghostbusters; 18.30 Disney Sunday movie: «Kids who knew too much» (deel 1); 19.30 Showtime; 20.30 Methodist Church; 20.45 Medical Report: «Headache and Migraine»; 21.00 Quo Vadis? 22.45 Week in review; 23.00 This week in Japan; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

MAANDAG: 18.00 Fabulous Funnies; 18.30 Profile of nature: «The Loon»; 19.00 Science & Technology; 19.30 The world tomorrow: «Beyond the Drought of '88»; 20.00 Telenoticias; 20.30 Programma BUVO; 20.45 Miniserie: «Hostile witness (last); 21.45 Sledge Hammer: «Miss of the Spiderwoman»; 22.00 CNN international news; 22.40 L.A. Law; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

*****

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

Verdubbeling eis bij onverzekerd rijden

ORANJESTAD — Met ingang van 1 december gaat het Openbaar Ministerie (OM) verdubbeling van straffen eisen die tot op heden wegens het onverzekerd rijden met auto of motorfiets werden opgelegd. Het OM verwacht dat de rechter in hun vonnissen deze verhogingen zullen volgen.

Tot op heden kreeg een onverzekerde bestuurder een geldboete van driehonderd florin en voorwaardelijk werd het rijbewijs voor drie maanden ingetrokken met een proeftijd van een jaar. Dit wordt nu verhoogd tot zeshonderd florin subsidiair 24 dagen met voorwaardelijke intrekking van het rijbewijs. Dit geldt alleen voor de eerste keer waardoor wel de mogelijkheid bestaat om de zaak niet voor de rechter te laten komen en een schikking te treffen, welke dan vijfhonderd florin gaat kosten.

Officier van Justitie mr H. Hoogland zette gistermorgen uiteen dat wanneer iemand voor de tweede keer in vijf jaar tijd wegens onverzekerd rijden wordt verbaliseerd er aanmerkelijk hogere straffen zullen worden geëist. Onder meer een week gevangenisstraf en zes maanden intrekking van rijbewijs.

Uit onderzoekeingen bleek dat ruim dertig procent van de voertuigen op Aruba onverzekerd rondrijdt.

DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300): bezoekuren 15.00-15.45/18.30-19.30 uur.

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 24652/22817): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Paardenbaaistraat 8 (boven).

*****

ZONDAG
BIOSCOPEN
BOULEVARD THEATER
I: 20.15 uur *Frantic* (suspense, 18 jr.).
II: 18.00 uur *Tex Avery's Screwball Classics* (alle leeft.); 20.45 uur *Salsa* (musical-drama, 14 jr.).
DRIVE-IN: 21.00 uur *Big* (comedy, 14 jr.).

*****

DIVERSEN
JEUGDGROEP 'FORSA DI HUBENTUD UNI' **(i.v.m. viering Christus, Koning van het heelal):** 09.00 uur heilige mis - Sta Cruz-kerk.

FILMLIGA ARUBA: 20.30 uur 'Laservision' met een presentatie van Carl Tjon-A-Tjoe - Cas di Cultura.

ARUBA JAYCEES: 15.00-16.00 uur lezing - Centro di Barrio Dakota (ond.: 'Drugs-, alcohol- en kindermisbruik').

SPORT
VOETBAL **(AVB):** 16.00 uur Arsenal vs RCA - RCA-veld.

ATLETIEK **(Olympia):** 08.30-09.55 uur veldloop te Grapefield; 10.15 uur prijsuitreiking.

DOMINO **(ADB):** 14.00 uur Aruba Stars vs Old Parr - Sportboys; 14.00 uur Unidos vs Nwiwa - Surinameclub; 14.00 uur Ayó vs Tropicana Inn - Trappers.

DRAGRACING **(Don Flip Racing Foundation): 13.00-18.00 uur roadtests - Palo Marga.**

*****

MAANDAG
DIVERSEN
INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKS- MOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA **(dagverblijf voor bejaarden):** openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN «MAN NA OBRA»: elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om producten te kopen in het oude gebouw van «Bibito Pin», t/o Protestantse kerk, Piedra Plat.

TOERISTENSCHEPEN
15.00-23.59 uur 'Crown Odysey - vert. SelMad.
09.00-15.00 uur 'Britanis'.

*****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: **geen dienst.**
SAN NICOLAS: 09.00 uur gemeenschappelijke dienst met de Evangelische Broeder Gemeente.

*****

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Schubertstraat 12): 09.30 uur kerkdienst.

*****

ACTIE MET KERSTMUZIEK 'CASSETTES'

Overheid beperkt steun tot woorden

Bestrijding Alcoholmisbruik: verbouwing centrum eindfase

ORANJESTAD — Voor het derde achtereenvolgende jaar heeft de stichting Bestrijding Alcoholmisbruik een cassette op de markt gebracht met Kerstmuziek. Artiesten zoals Sharon Rose, Trio Huasteca, New Miller Band, Maybeline Arends- Croes, Victor Janga en Erika Giel verleenden hun medewerking aan het samenstellen van deze cassette. Van de UNOCA werd ook medewerking ondervonden, in het kader om culturele projecten te helpen.

Dr Rob Martis vertelde tijdens een persconferentie waarbij een exemplaar van de cassette werd aangeboden, dat er duizend cassettes beschikbaar zijn voor de verkoop. Een beroep werd op de communicatiemedia gedaan om aandacht aan deze cassette- actie te besteden.

Dr Rob Martis vertelde dat op Aruba ongeveer vijfduizend mensen zijn die alcohol- problemen hebben. De opbrengst van de cassettes wordt besteed om meubilair te kopen voor de kliniek aan de Patiastraat. Bij de bouw werd financiële hulp gekregen van Nederland en Cede Aruba, terwijl de stichting 25 procent moet bijdragen in de kosten.

Overigens viel het niet mee een aannemer te vinden die het gebouw aan de Patiastraat voor minder dan een ton wil verbouwen. Intussen heeft men toch iemand gevonden en de verbouwing is in de eindfase. Het beheer van de kliniek wordt gedaan onder leiding van Sociale Zorg.

ACHT JAAR

Overigens heeft alles bij elkaar wel acht jaar geduurd — eerst wilde men in het oude San Pedro hospitaal- gebouw beginnen — voordat men zo ver was en heeft de overheid tot op heden nog geen definitieve beslissingen genomen.

Met iedere regering waarmee het stichtings- bestuur sprak, kreeg men te horen dat bestrijding van alcoholmisbruik in het regeerprogramma stond. Maar het is jammer genoeg alleen maar bij woorden gebleven, zo moet men constateren.

Rechter geeft twee agenten ongelijk

ORANJESTAD — Vrijdag deed de rechter uitspraak in de zaak die de twee politie- agenten J.H. en B.K., bijgestaan door advocaat mr John van der Kuyp, aanspanden tegen de regering, die als gewoonlijk verdedigd werd door advocaat mr Carlos Herrera.

De twee agenten werden vorig jaar gestraft met het inhouden van éénvierde van hun maandsalaris vanwege hun minder net gedrag op 22 februari tijdens het kindercarnaval.

De agenten waren van mening dat een en ander over hun gedrag niet waar was en verzochten de rechter het besluit van de regering nietig te verklaren. In zijn vonnis verklaarde de rechter het bezwaar van de twee agenten ongegrond.

Weer wolkbreuk op Aruba

ORANJESTAD — Gisteren rond het middaguur werd Aruba weer door een korte wolkbreuk getroffen die enorm veel wateroverlast bezorgde. Op vele plaatsen stonden de straten blank en liepen bedrijven en huizen weer onder water.

DOW, Politie en Brandweer hadden de handen vol. De Meteorologische dienst mat rond twee uur bijna 20mm water, doch neemt aan dat dit elders op Aruba aanmerkelijk hoger was omdat bij het vliegveld de regenval niet zo groot was.

DAMMEN

Bij Tanki Leendert liep de dam over waardoor de stroom water in Oranjestad vele gebieden blank zette. Ook andere dammen werden gecontroleerd omdat er vrees bestaat dat deze zullen scheuren of overlopen. Daarom werden veel oude kanalen vrij gemaakt om het overtollige water kwijt te raken.

Een dringend beroep wordt op jong en oud gedaan om niet op de randen van een dam te lopen. Deze zijn van klei. In de dam vallen en door te slippen is niet ondenkbaar.

GELE KOORTS

Intussen heeft de Gele Koorts- bestrijding alle krachten in gezet om bij waterplassen te spuiten omdat de muggen daarin gaan broeden. Een beroep werd op de bevolking gedaan onder meer huisvuiltonnen af te dekken.

Door de Meteorologische dienst werd vanmorgen voor wat de regenval van de afgelopen nacht betrof 14mm gemeten. Vandaag werden nog enige buien verwacht. Voor vanavond en morgen ziet het weer er droog en beter uit.

ORANJESTAD — Ook gisteren werd Aruba gezegend met stevige regenbuien, waardoor weer vele straten en wegen alsmede gebouwen onder water kwamen te staan.

De foto toont de gevaarlijke situatie die in de Nassaustraat ter hoogte van het Amigoe- kantoor is ontstaan. Zowel trottoir als rijbaan zijn vol diepe gaten en geulen doordat het zand van de dichtgegooide uitgravingen is weggespoeld.

Herhaalde malen werd een beroep gedaan op de politie en DOW om maatregelen te treffen. Gehoopt wordt dat men niet wacht met het laten dichtgooien van deze geulewn en gaten totdat het kalf verdronken is.

SETEL N.V. maakt bekend dat op woensdag 23 november 1988 alle telefoonnummers waarvan de rekening over de boekmaand

OKTOBER 1988

NIET VOLDAAN ZIJN, ZULLEN WORDEN AFGESLOTEN

De abonnees die nog moeten betalen worden dringend verzocht dit aan de kassa te STA. MARIA te doen, aangezien betalingen die via andere instanties verricht worden ons niet tijdig zullen bereiken.

Mocht U deze week reeds via een andere instantie betaald hebben, dan verzoeken wij U direkt kontakt met ons op te nemen.

SETEL N.V.

Zanggroep: **Music Integration and Love**
o.l.v. Ramon Williams
Dansgroep: **Ballet Kontemporaneo di Korsou**
o.l.v. Fina Ferreira
Shirley van Heningen

Centro Pro Arte: 3 - 4 - 5 dec. om 8.30 p.m.
4 dec. om 4.00 uur p.m.
Entree *f*. 12.50

Kaarten: in de boekhandels Mensing, Salas, van Dorp, Fina Dance Art School en Centro Pro Arte.

BEKENDMAKING

Tengevolge van een verhoging van de prijs van brandstof **MARINE GASOIL** met **ƒ.11,90 per 1000 liter**, is de brandstoftoeslag per **15 november** met **0,1452 cent per kWh verhoogd.**

De brandstoftoeslag bedraagt aldus per **15 november 1988 3.7459 cent per kWh** instede van 3,6007 cent per kWh.

Wacht niet tot de feestdagen!
Zorg nú dat

UW VOETEN

in goede conditie zijn.

FOOTCARE

Grebbelinieweg 22 - Tel.: 55026
Mevr. Ligia Stomp, Chiropodiste.

VERTEGENWOORDIGING VAN NEDERLAND VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

zoekt voor halve dagen
ingaande 1 januari 1989
(voor maximaal één jaar)

ERVAREN TYPISTE

Vereisten:
— goede beheersing van de Nederlandse taal
— ervaring met tekstverwerker.

Sollicitaties voor 1 december te richten aan:

Vertegenwoordiging van Nederland voor Ontwikkelingssamenwerking, Postbus 2070, Curaçao.

Some people think you can only enjoy Chamber music in a dim theatre.

But we at the Plaza have arranged to have

AYA and IMAN LANDHEER

this Sunday November 20
for **BRUNCH** in our
Waterfort Room
from 11.30 A.M. - 3.00 P.M.,
where you will be enabled to
enjoy a variety of

SUPERB DISHES

while listening to the medley of
tunes of this fabulous duo.

Curaçao Plaza
HOTEL & CASINO

TE HUUR GEVRAAGD
voor onze Stafleden

2 WONINGEN

in goede buurt.

Voor inlichtingen:

Tel.: 614944
Toestel: 4170

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

* Zondag 20 november 1988
  van 8 uur tot 10 uur
* Julianadorp - Zegoe - Juan Domingo - Romar Estate - SETEL - Sta. Maria - Brazilandia - Cabo Verde - Mahuma - Schonegevelstraat - Colombiaweg - Venezuelaweg - Verpleegtehuis - Souax - Jan Noorduynweg ter hoogte van Sta. Maria tot Airport.

KODELA

MEDISCH JURIDISCH CONGRES CURACAO

De Antilliaanse Juristen Vereniging en de
Vereniging van Geneeskundigen van de Nederlandse Antillen
organiseren in samenwerking met de

Nederlands Antilliaanse Stichting voor Klinisch Hoger Onderwijs

op **vrijdag 9 en zaterdag 10 december 1988**

een congres over gezondheidsrechtelijke onderwerpen.

Tijdens het congres zullen inleidingen worden verzorgd door de volgende sprekers:

— **Mw. Prof. Mr. H.D.C. Roscam Abbing,** hoogleraar gezondheidsrecht aan de Rijksuniversiteit Limburg.
— **Prof. Mr. J.M. Hubben,** bijzonder hoogleraar gezondheidsrecht aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen en Raadsheer bij het Gerechtshof te Arnhem.
— **Prof. Dr. H.J.J. Leenen,** hoogleraar gezondheidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam.

Door de inleiders zullen de volgende onderwerpen aan de orde worden gesteld:

— Recente en algemene ontwikkelingen in het gezondheidsrecht, het patiëntenrecht en het medisch tuchtrecht.
— De zorg voor krankzinnigen/psychiatrische patiënten.
— Gezondheidsrechtelijke aspecten van de aids-problematiek, alsmede van de problematiek rondom het begin van leven (draagmoederschap, invitrofertilisatie).

Tijdens het congres zullen tevens als sprekers optreden:

Dr. I.R.A. Asjes, direkteur St. Elisabeth Hospitaal
Mr. L.A. Halley, advokaat
Dr. C.J.A. Elassais, direkteur departement van Volksgezondheid
Mw.Mr.Drs. G.H. Lieuw, docente inleiding Rechtswetenschap, UNA
Dr. H.L. de Windt, neuroloog, Lid Medisch Tuchtcollege
Mr. A.P.M. Houtman, lid Gemeenschappelijk Hof van Justitie N.A. en Aruba
Dr. S. Leon, M.D., gynaecoloog
Mw. Mr. C.M. Bakhuis-Vinck, lid Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de N.A. en Aruba
Dr. J.M. Eustatia, bacterioloog-seroloog, direkteur Landslaboratorium
Dr. G.E. Matroos, Psychiater, direkteur Caprileskliniek
Mr. N.W. Huijgen, lid Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de N.A. en Aruba

De forum discussies staan onder leiding van **Prof.Dr. A.E.C. Saleh,** internist/onderwijscoördinator NASKHO.

Datum en tijd: 9 december 19.00 - 22.00 uur
10 december 9.00 - 18.00 uur (inclusief lunch)

Plaats : Auditorium van het International Trade Center.

Inschrijfgeld	: (inclusief lunchkosten)	: leden AJV/VGNA	: *f*. 50.-
		niet leden	: *f*. 85.-
		studenten	: *f*. 50.-

Aanmelding : Indien U geïnteresseerd bent het congres bij te wonen gelieve U zich - in verband met de beperkte plaatsruimte - zo spoedig mogelijk aan te melden door middel van overmaking van het inschrijfgeld op rekeningnr. 665277 bij de Maduro & Curiel's Bank t.n.v. Medisch Juridisch Congres Curacao, onder vermelding van Uw naam en adres.

Na ontvangst van het inschrijfgeld krijgt U het volledige programma, alsmede een uitgebreide set documentatiemateriaal toegezonden.

Voor nadere informatie: na kantooruren: tel. 89056/79345/614034.

Het Bestuur van de Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs te Curacao

roept sollicitanten op voor de funktie van:

SCHOOLVERZORGER

voor de onder haar beheer staande Dr. Albert Schweitzer MAVO/ETAO.

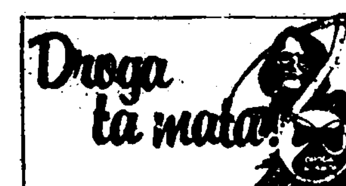
Eisen:
— diploma L.T.S. of daaraan gelijkwaardige opleiding
— in het bezit zijn van een geldig rijbewijs
— redelijke beheersing van de Nederlandse taal zowel mondeling als schriftelijk
— minimale leeftijd 30 jaar
— positief staan tegenover het protestants christelijk onderwijs
— protestantse sollicitanten genieten de voorkeur.

Sollicitaties te richten vóór 1 december 1988 aan het Bestuur van de V.P.C.O., Postbus 3555, met toevoeging van copie diploma's en uitgebreide curriculum vitae, referenties en eventueel tel. nr. Er is een door de Overheid vastgestelde taakomschrijving te verkrijgen bij de administratie, Stichting Administratie Protestants Onderwijs, Pimpiriweg z/n, tel.: 78178. Een psychologische test kan deel uitmaken van de procedure.

*****

NEW YORK — De VN-assemblee heeft opnieuw op Zuidafrika een beroep gedaan zich uit Namibie terug te trekken en verwierp het idee van een koppeling daarvan met de terugtrekking der Cubanen uit Angola. In de resolutie werd geeen gewag gemaakt van het principe- akkoord van Geneve over deze kwestie.

*****

DE REGERING VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

STUDIEFINANCIERING

De Minister van Onderwijs en Cultuur deelt mede, dat voor het studiejaar 1989-1990 studiefinanciering zal worden verleend voor het volgen van een studie of opleiding in de Nederlandse Antillen, in Nederland, in de Verenigde Staten van Noord Amerika en in de Regio.

1. **Studiefinanciering wordt verleend indien:**
   a. **het volgen van de studie of opleiding in het belang van de Antilliaanse gemeenschap is;**
   b. **de capaciteiten van de gegadigden de toekenning billijken;**
   c. **gegadigden op het moment waarop het genot van de studiefinanciering aanvangt de leeftijd van 18 jaren hebben bereikt en niet ouder zijn dan 30 jaar;***
   d. **gegadigden de Nederlandse nationaliteit bezitten danwel een naturalisatie-verzoek hebben ingediend;**
   e. **de natuurlijke ouders van de gegadigden als woonplaats heeft (hebben) de Nederlandse Antillen;**
   f. **gegadigden medisch geschikt zijn bevonden en tevens voldoen aan andere te bepalen selektie-kriteria;**
   g. **gegadigden geen deficient examenpakket hebben;**
   * **GEGADIGDEN JONGER DAN 18 OF OUDER DAN 30 JAAR DIENEN AAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS EN CULTUUR DISPENSATIE TE VRAGEN VIA EEN VERZOEKSCHRIFT.**
2. **In zeer bijzondere gevallen kan studiefinanciering voor een parttime opleiding worden verleend;**

De formulieren voor het aanvragen van studiefinanciering en informatie hierover zijn vanaf heden te verkrijgen op:

— Bonaire:	**Departement van Onderwijs, Kaya General Manuel Piar 9**
— Curacao:	**Departement van Onderwijs, Sta. Rosa 48**
— Nederland:	**Stichting Studiecommissie Nederlandse Antillen**
—	**Nassauplein 1-A Postbus 85717 Den Haag**
— Aruba:	**Stichting Begeleiding Bonairiaanse en Bovenwindse Bursalen**
— Saba:	**Kantoor van de Gezaghebber**
— St. Eustatius:	**Kantoor van de Gezaghebber**
— St. Maarten:	**Departement van Onderwijs Backstreet.**

Aanvragen met bijlagen dienen uiterlijk 15 december 1988 persoonlijk ingeleverd te worden op bovengenoemde adressen.
NA 15 DECEMBER 1988 ONTVANGEN AANVRAGEN WORDEN NIET IN BEHANDELING GENOMEN.

De Minister van Onderwijs & Cultuur
F.A. Woodley, M.A.

SPORT AGENDA MALTA AMSTEL

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
geopend van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00- 02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

VOETBAL
Federashon di Futbòl Kòrsou)
20.30 uur Sithoc vs Victory Boys - Stadion Dr Antoine Maduro te Kintjan.

* * * * *

ZONDAG
DARTTOERNOOI
(Marine)
12.00-17.00 uur in de Marinebasis Parera.

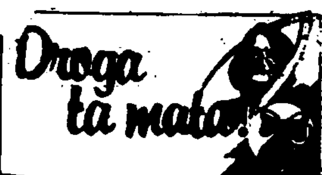
VOLLEYBAL
(Federashon di Vòlibòl Kòrsou)
A-klasse
16.00 uur (dames) AD Wishi Tigers vs Botan;
16.00 uur (heren) Watakeli vs SV De Xaverianen/Wallé General Construction;
17.00 uur (dames) Jolly Angels/Contupo vs SV De Xaverianen/Wallé General Contruction;
18.00 uur (dames) Anglo Golden Stars vs Lluvia/Carnation;
19.00 uur (heren) Sithoc vs Kamari/VBC:
B-klasse
17.00 uur (heren) Botan vs Sithoc;
18.00 uur (heren) SV De Xaverianen vs Silver Blasters/Fahar nv;
19.00 uur (heren) Sharks vs Zjuntan - Sporthall Sentro Deportivo Kòrsou.

Jeugd-voetbal toernooi

WILLEMSTAD — Zondag 20 november wordt een jeugdvoetbaldag gehouden te St Joris. In samenwerking met Orfik worden op het sport- terrein te St Joris de hele dag voetbal wedstrijden gespeeld door de jeugd van 8-10 jaar en 11-12 jaar. In de eerste categorie spelen teams van St Joris, St Rosa, Semikok en Suffisant. In de tweede categorie zijn dat St Joris, St Rosa, Marie Pampoen en Mundo Nobo.

De wedstrijden beginnen om 10.00 u 's morgens en zullen tot een uur of vier 's middags door gaan.

Tevens roept de Orfik afdeling voor Muskito en Blanchi de jeugd van St Rosa en omgeving op, om zich maandag 21 november op het veld van Victory Boys om 16.00 u 's middags aan te melden. Dus al diegenen die geboren zijn in 1973-1974 en 1975-1976 en die willen voetballen in Orfik verband kunnen zich dan opgeven.

CEES PRIEM BIEDT WIELRENNER MILJOEN VOOR KOMST

Advocaat Post: ''Aanbieding is lok-contract''

Teun van Vliet wil onder contract bij Post uit

AMSTERDAM — Teun van Vliet zal een kwart miljoen gulden meer verdienen, wanneer zijn overeenkomst met Peter Post (Panasonic) dit jaar afloopt. De 26-jarige wielerprofessional heeft een salarisaanbieding van Cees Priem (TVM) voor 1989, zijn contractueel laatste jaar bij de huidige werkgever, van 550.000 gulden. De vierde Nederlandse ploeg garandeerde de in België wonende renner bovendien een contract voor 1990, waardoor zijn totaal over twee seizoenen een miljoen gulden zou bedragen. Post heeft de renner, die het afgelopen jaar niet zo sterk presteerde als in 1987 op de loonlijst staan voor 300.000 gulden.

Dat verschil in beloning was voor Van Vliet aanleiding een ontbindingsverzoek van de arbeidsovereenkomst in te dienen bij het Amsterdamse kantongerecht. De beslissing of Van Vliet ook zijn laatste contractjaar bij Post moet volmaken zal uiterlijk 7 december worden genomen door kantonrechter Mr. F.H.I. Luijckx.

Namens Teun van Vliet vroeg zijn raadsman Mr. P. Claassen ontbinding van de overeenkomst met de ploeg van Peter Post omdat er sprake was van een wezenlijke positieverbetering, niet alleen in cijfers. Hij stelde dat Van Vliet in zijn huidige ploeg een potentiële kopman is, een status die geen garantie biedt.

Uit de jurisprudentie distilleerde Claassen dat een salarisverbetering van 30 tot 35% als aanmerkelijk wordt gezien. "Het verschil tussen het lopende en het mogelijke contract is groter en zal in werkelijkheid nog meer bedragen omdat TVM en Van Vliet gebruik maken van een fiscaal aantrekkelijke constructie via Jersey."

Volgens Claassen is Van Vliet op dit moment onderbetaald. "Van Vliet voelt zich bekocht." Hij voegde er aan toe dat het verweer van de tegenpartij (te laat gevraagd om openbreking van het contract) niet redelijk is, omdat de renner al in juli Post van zijn plannen op de hoogte had gesteld.

SLEPENDE

"Post heeft de zaak slepende gehouden. De door de sponsor genoemde schade is ook een onzekere factor. Van Vliet heeft in 1987 uitstekende resultaten geboekt, dit jaar aanzienlijk minder. Dat is ook terug te vinden in zijn inkomsten uit criteria, die terugvielen naar een bedrag van 75.000 gulden, de helft van het jaar daarvoor. Sportmensen hebben over het algemeen slechts een korte loopbaan en in die beperkte periode moet de zekerheid voor de toekomst worden gelegd. Een renner van 33 wordt over het algemeen als oud gezien."

Het verweer van Mr. H.P. Utermark, optredend namens Post en Panasonic, was gebaseerd op drie punten. "Er is geen sprake van een uitzonderlijke verbetering, de looptijd van het contract is nog slechts één jaar en het verzoek van Van Vliet is zo laat gedaan, dat een passende vervanging onmogelijk is."

Utermark stelde dat de renner binnen de groep van Post zeer redelijk behandeld is. "De eerste twee jaar bedroeg zijn salaris 100.000 gulden, in april 1987 is dat verhoogd tot 220.000 en in augustus van datzelfde jaar tot 300.000 gulden. Post heeft uit de opmerking van Van Vliet dat hij tevreden was, geconcludeerd dat hij voor de verdere contractperiode geen salaris-eisen meer te verwachten had.

LOKCONTRACT

De aanbieding van TVM is een lokcontract, zoals al blijkt uit de verminderde garantie voor het tweede jaar. Het is ronselen. Een overeenkomst met een beperkte looptijd kan nadelen hebben voor zowel de werkgever als de werknemer. Het is onredelijk er een loterij van te maken met alleen maar nieten voor de werkgever en de prijzen voor de ander.

Van Vliet is nog slechts één jaar gebonden, hij is nog jong genoeg om zijn belangen te dienen. Er zijn talrijke renners die tot op 'hoge' leeftijd vette contracten kregen uitbetaald, Post, Zoetemelk, Poulidor, Moser, Kuiper en Knetemann hebben allen als 35-plussers zeer goed vediend.

Post heeft voor de klassiekers twee kopmannen, Van Vliet en Vanderaerden. Wanneer de een vertrekt en de ander wegvalt om welke reden dan ook, is in feite de hele investering van de sponsor, van zeven miljoen gulden, naar de knoppen. Zou Van Vliet in 1989 bij een andere werkgever rijden, dan zit Post met een aantal overbodige knechten. Hij is niet in staat een vervanger te zoeken, omdat alle contracten al vastgelegd zijn. Het vertrek van Van Vliet is ook niet met geld te compenseren. Zeker niet met het aanbod van een kleine 70.000 gulden. Panasonic zou zelfs een bedrag van een half of heel miljoen afwijzen."

In zijn slotwoord stelde Teun van Vliet dat er naast de positie-verbetering, die hem naar een nieuwe werkgever drijft, ook de vrees bestaat dat de verhouding met zijn huidige ploegleider verstoord is. "Post stelt tenslotte mijn programma op. Na deze gebeurtenissen zou ik mij onzeker voelen, maar als mijn verzoek afgewezen wordt, zal ik toch keihard gaan trainen om mij opnieuw te bewijzen."

Peter Post gaf als commentaar dat het budget niet toelaat Van Vliet meer te betalen. "Zou hij dit jaar sterk gereden hebben dan was er in juli geen opmerking van zijn kant geweest, dan hadden wij hem, zoals eerder gebeurd is, meer geboden. Toen was het nog mogelijk, nu niet meer. In juli vertelde Van Vliet over een andere aanbieding, in oktober kreeg ik bericht van zijn advocaat, maar dan is de pot al verdeeld."

Galatasaray - Xamax

ZUERICH — De wedstrijd Galatasaray - Neuchatel Xamax voor de tweede ronde van het toernooi om de Europese beker voor landskampioenen moet buiten Turkije worden overgespeeld.

De tuchtcommissie van de Europese voetbalunie (Uefa) besloot daar vrijdag toe, nadat een protest van Xamax dat de wedstrijd vorige week woensdag in Istanbul met 0-5 verloor, was toegewezen.

De Zwitsers die de eerste wedstrijd met 3-0 wonnen, hadden bij de Uefa een protest ingediend over de gang van zaken in de tweede wedstrijd. Uit het publiek waren stenen, munten en flessen en andere voorwerpen op het veld geworpen.

De reservespeler Adrian Kunz, die zich aan het opwarmen was om in te vallen, werd door een voorwerp getroffen. Nadat Galatasaray op 2-0 was gekomen ontstonden de problemen. De Zwitserse ploeg raakte daardoor zo van de kook, dat Xamax in een tijdsbestek van twaalf minuten nog drie goals tegen kreeg.

De tuchtcommissie van de Uefa, onder voorzitterschap van de Italiaan Alberto Barbe, had Galatasaray reeds een boete van 20.000 Zwitserse franken (ruim 27.000 gulden) opgelegd wegens het gedrag van de Turkse toeschouwers in de eerste wedstrijd.

De tuchtcommissie bepaalde voorts dat Galatasaray zijn eerste wedstrijd voor een van de Europese bekertoernooien zal moeten spelen in een stad die minimaal 300 kilometer van Istanbul is gelegen. Galatasaray heeft aangekondigd tegen de beslissing van de Uefa in beroep te gaan. Een datum voor de over te spelen wedstrijd is nog niet vastgesteld.

Surinaamse basketbal-kampioen wint van lokale selectie

WILLEMSTAD — De Surinaamse basketbal- kampioen, De Schakel heeft gisteravond de ontmoeting met de Curaçaose selectie gewonnen. Met een verschil van zes punten (56-60) bleven de gasten, die een vermoeide indruk maakten na een weekje Aruba, de meerdere over een incomplete Curaçaose ploeg.

Het niet compleet zijn (Roy Giribaldi en de gebroeders Mercelia waren er niet bij) van de lokale selectie was vooral te wijten aan het feit dat het bezoek van de Surinaamse ploeg pas één dag tevoren bekend werd.

In een vrijwel lege sporthal SDK was het de Curaçaose selectie die van meet af aan het beter basketbal bracht. Binnen zeven minuten stonden de lokalen door breaks van Ento Leito en Elco Gonet op een comfortabele 13-3 voorsprong. De Surinaamse ploeg vond toen het antwoord op de twee- drie zone verdediging en loste (17-7) vier driepunters op de bucket van de tegenstanders. De kleine Jerry Bergraaf bleek daar een meester in.

Dit betekende tevens de ommekeer in de wedstrijd. De Curaçaose defensie verzuimde om zich aan te passen aan de afstand- aanvallen en keek bij rust tegen een 27-19 achterstand aan.

Na de wisseling van de buckets kon de Curaçaose ploeg door de falende Surinaamse aanval en intelligent spel van met name Papi Labast terug komen in de wedstrijd. Via 41-33 werd het in de vijftiende minuut 43-41 voor de Curaçoase ploeg.

In plaats van rustig aan te vallen leden de lokalen drie maal achtereen balverlies door onbesuisde lange passes. De Schakel profiteerde daarvan en met Henk Burleson in de hoofdrol werd wederom afstand genomen (47-43).

De tijd ging dringen voor onze jongens en er werden meer risico's genomen in de verdediging omdat de Surinamers heel slim de bal bleven rondspelen in de aanval. De schaarse aanvallen van Curaçaose zijde werden wel vezilverd maar men miste de energie om nog echt goed door te drukken.

Met 56 -60 ging de slimste ploeg met de zege strijken. Voor de Curaçaose selectie was het gele verde spel reden om optimistisch te zijn. Er werd geprobeerd om niet lukraak te ballen en als de gemiste kansen wat efficienter waren gebruikt had de ploeg meer uit de wedstrijd kunnen halen.

Topscores voor de Surinaamse ploeg De Schakel: Henk Burleson 20 punten en Jerry Bergraaf 10. Voor De Curaçaose selectie: Ento Leito 10 en Izaan Moeniralam 8.

ERE-DIVISIE VOETBALCOMPETITIE

Victory Boys: vanavond alles of niets

Undeba profiteert van angstvallig voetbal bij Jong Holland: 2-0

WILLEMSTAD — Jong Holland / Kodela heeft gisteravond de kwaliteit noch de wilskracht kunnen opbrengen om zijn deelneming aan de eindronde om het Curaçaose voetbal- kampioenschap zeker te stellen. Het ging met 0-2 onderuit tegen Undeba en kan thans slechts hopen dat concurrent Victory Boys vanavond hetzelfde overkomt tegen Sithoc.

Het verschil tussen Jong Holland en Victory Boys bedraagt één punt, zodat een overwinning van de St Rosaploeg vanavond haar definitieve plaatsing en de definitieve uitschakeling van Jong Holland betekent.

Een gelijkspel zal Victory Boys op gelijke hoogte brengen, zowel qua aantal winstpunten als qua doelverhouding. Door de nederlaag van gisteravond viel namelijk ook het gunstige doelsaldo dat Jong Holland had weg. Zijn doelverhouding is thans 12-12 terwijl Victory Boys op 11-11 staat.

Undeba behaalde zijn overwinning op vrij envoudige wijze. Het domineerde vanaf de start het middenveld mede door het feit dat Jong Holland met slechts twee middenvelders speelde en hoefde voor het grootste deel van de wedstrijd niet al te veel onheil te verwachten van de aanvalslinie van de tegenpartij. Deze linie bestond uit slechts twee spitsen die volkomen geïsoleerd opereerden.

Volkomen terecht was dan ook de voorsprong die Undeba in de 34- ste minuut nam als gevolg van een verdedigingsfout bij Jong Holland. Keeper Raymi Bentura stompte de bal weg die voor de voeten belandde van een op luttele meters van het doel onbewaakte Bubu Jamanika. Deze had het maar voor het intikken.

Een verdedigings- fout veroorzaakte ook het tweede Undeba- doelpunt. Halverwege de tweede helft liet verdediger Raymond Allee zich de bal ontnemen door Robert Vapor die zijn actie met een harde, voor Bentura onhoudbare schuiver afsloot: 2-0. Jong Holland kwam slechts sporadisch tot goede aanvalsacties. De beste doelpogingen werden ondernomen door Raymond Lucas en Manuel Recondi.

In de eerste divisie deelden Hubentut Korsow en Vesta de punten. De eindstand was hier 1-1.

De competitie wordt vanavond vervolgd met de wedstrijd Sithoc vs Victory Boys. Het belang van Victory Boys in deze wedstrijd is bekend. De kans om succes te behalen is trouwens nog reëler geworden na het verlies van Jong Holland. Van zijn kant heeft Sithoc de punten ook hard nodig gezien het degradatie- gevaar waarin de club verkeert.

Evenals voor Jong Holland en Undeba gisteravond is de wedstrijd van vanavond de laatste voor de beide teams in het voorseizoen.

...De Curaçaose selectie die gisteren tegen De Schakel uit Suriname speelde...

Ruime winst AZ

SPAKENBURG — Spakenburg heeft 55 minuten mogen hopen op een tweede stunt in het toernooi om de KNVB-beker. Na de uitschakeling van DS '79 (3-2), hielden de amateurs ruim een helft stand tegen AZ. Pas nadat Groot in de 55e minuut voor 1-3 zorgde, bleek het verschil tussen de in de competitie matig draaiende zaterdag eersteklasser en de eerste divisiclub in opbouw. AZ vond een doelpunt in het verdere verloop echter genoeg: 1-4.

Spakenburg begon met de wetenschap dat het tegen betaalde clubs goed pleegt te spelen. In voorgaande jaren werden de dorpelingen in het bekertoernooi pas in de verlenging of zelfs in een tweede wedstrijd uitgeschakeld door Den Haag, Cambuur en MVV.

Daar stond tegenover, dat de club in de huidige competitie geen enkele thuiswedstrijd heeft gewonnen. Toch achtte Spakenburg zich niet kansloos. DS was immers verslagen en de monden waren vol van de oefenzege op Wageningen vorige week.

Tegen AZ, dat in zijn glorietijd drie keer de beker veroverde, moest de reeks worden verlengd. Een ijdel streven, zoals bleek. De Alkmaarders, zonder de geblesseerde topscorer Loggie, hadden een half uur nodig voor de openingstreffer. Verroen scoorde van dichtbij, na doorkoppen van Van Haastrecht.

FELICITEREN

Voor de meegereisde Alkmaarse jeugd was dat een reden het veld op te gaan en Verroen persoonlijk te feliciteren. Scheidsrechter Modderman legde de wedstrijd stil en hervatte die pas, toen elftalbegeleider Hugo Hovenkamp de fans achter de afrastering had bewogen. Dat was de Spakenburgse ordebewakers niet gelukt. De oud-international was nog niet terug op zijn plaats, of het stond gelijk. De snelle Ben van de Hoek, die tegen DS ook al twee keer had gescoord, ontfutselde Vonk de bal en tekende voor 1-1.

Spakenburg kreeg echter geen vat op AZ, dat in de extra tijd voor rust via een fraaie boogbal van Van Ham het verschil in kwaliteit aangaf: 1-2.

MENSEN

Op 16 november werd door ENIGMA HERNANDEZ het feit herdacht dat zij 40 jaar in dienst was van de Maduro & Curiels Bank N.V. Enigma een voorbeeldig werkneemster en mede oprichtster van de personeelsvereniging, doet actief mee aan alle sociale activiteiten. Met dit jubileum, zijn het er in totaal acht mensen, die 40 dienstjaren of meer bij de Maduro & Curiels Bank hebben. Felicitaties gaan uit naar de jubilaresse, en dat ze het publiek nog lang van goede dienst mag zijn.

** ***

In de Miami Herald verschijnt onder de naam 'Miss Manners' een rubriek, waarin de lezers alle vragen omtrent ETIQUETTE aan de verzorgster van de rubriek kunnen stellen. Het zijn vragen van weliswaar uiteenlopende strekking, maar kunnen allemaal onder de noemer etiquette geplaatst worden. De vraag die Miss Manners deze week echter te beantwoorden kreeg in haar rubriek, sloeg alles: Een verontruste, mismoedige, gefrustreerde en bovenal woedende moeder, richtte zich ten einde raad tot Miss Manners om te weten te komen welke manier de beste zou zijn, om uitnodigingen uit te zenden voor het op staande zijnde huwelijk van haar dochter. Op zich niet zo'n merkwaardige gebeurtenis, zij het niet dat het aanstaande bruidspaar vast van plan is in hun allereerste pakje te trouwen. Van de gasten wordt wel verwacht dat zij gekleed op de receptie verschijnen, maar het paar en de bruidsmeisjes, zullen het zonder doen. De moeder van de aanstaande bruid wilde van Miss Manners weten als het te adviseren is op de uitnodigingen aan te geven dat het bruidspaar en bruidsgevolg ongekleed zullen zijn. Miss Manners wel aan het een en ander gewend, na het verzorgen van de rubriek gedurende jaren achtereen, stelde de verontwaardigde moeder voor, op de uitnodigingskaart en slechts te volstaan met de naakte waarheid. Mocht zij het als rechtgeaarde moeder niet over haar hart kunnen krijgen het 'naakte huwelijk' bij te wonen, dan kan ze op een later tijdstip altijd nog met even verontwaardigde vrienden het huwelijk vieren.

*****

Met ingang van 2 november is de leiding bij Banco di Caribe versterkt in de persoon van de heer KENNETH ABRAHAM. Abraham is econoom en was recentelijk, waarnemend direkteur van het departement Handel, Industrie en Werkgelegenheid van de centrale overheid.

*****

Ter gelegenheid van een bezoek welke door de Braziliaanse oorlogsbodem BS Angustura aan Curaçao wordt gebracht, werd door de kapitein de heer Paulo Rodriquez een beleefdheidsbezoek, aan gezaghebber Elmer Wilsoe gebracht. Hij maakte van de gelegenheid gebruik de gezaghebber een geschenk aan te bieden.

*****

CARLOS GOELOE, chef van het douane korps op Aruba, heeft na dertig dienstjaren afscheid genomen van het korps. Tijdens een afscheidslunch werd de heer Goeloe toegesproken door minister van Financien Armand Engelbrecht, directeur der belastingen mr Ronny Tchong en de inspecteur invoerrechten en accijnzen mr Orlindo Kooiman.

*****

Klaagmuur

De financiele dienst van het Colombiaanse ministerie van Justitie is de wanhoop nabij...om zich af te reageren zouden de ambtenaren best wel eens even met hun kop tegen de muur willen bonken, ware het niet dat zij telkens in een stress schieten door een lange geschiedenis van een muur die keer op keer gejat wordt. Al drie keer hebben zij geld gegeven om een muur te bouwen rond een gevangenis in Bogota en al drie keer is de muur verdwenen...in een nacht. Het werk van het kartel van Meddelin? Welnee, er zitten amper mafiabazen in de Colombiaanse gevangenissen. Het zijn de daklozen van de wijk die met ware doodsaverachting de muur slopen om met de bakstenen een huis te kunnen bouwen. Het wachten bij de daklozen is nu, gaat het gerucht, op muur nummer vier.

*****

Wega di Number CURAÇAO

5214
6785
3334

AGENDA CURAÇAO

Conimex

BOTICA'S (nachtdienst)
zaterdag
Otrobanda
Union, Breedestraat 137, tel.: 623575/625837.
Punda
Plaza, De Ruyterkade 36, tel.: 615519/615545.
zondag
Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444.
Punda
del Pueblo, Sha Caprileskade 7-A, tel.: 612444/612555.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
19 november: M.V. Meyer, Kaya Wawa Scholtz 1.
20 november: S.F. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

*****

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
19 november 1988 vanaf 08.00 uur t/m 21 november 1988 om 07.00 uur.
Dokter Olie, Sentro Mediko Mariepompoen, tel.: 615265/615044; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 613121 b.g.g. 625822/625800 toestel 143.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, mevr. Nassy-Tseng, Lutchman, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en mevr. Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
18 november 1988 vanaf 17.00 uur t/m 19 november 1988 om 24.00 uur
Dokter Braakman-Bonder, Sentro Mediko Kas Chikitu, tel.: 623550; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 671313 b.g.g. 625822/625800 toestel 143.
20 november 1988 vanaf 00.00 uur t/m 21 november 1988 om 07.00 uur
Dokter Goilo, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat, tel.: 624113/624443; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 615958 b.g.g. 625822/625800 toestel 143.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, mevr. Braakman-Bonder, Whiteman, mevr. Goilo, mevr. Soliana-Tjin, Heerenveen, Nivillac, King, mevr. Rosales-Concession, mevr. Pablo en Elhage)

DERDE DISTRICT BANDABAO
18 november 1988 vanaf 17.00 uur t/m 21 november 1988 om 07.00 uur.
Dokter Tweed, Dokterskamer Tera Kòrá, tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 82624 b.g.g. 625822/625800 toestel 143.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhögen, Schellens, Lucacius en Spong).

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e distrikt) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren.
De patiënten van de andere medische distrikten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THORAX CENTER (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

*****

WIT GELE KRUIS PRINSES MARGRIET (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947/81078; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; zaterdag de gehele dag gesloten; na 17.00 uur kunt u de zuster van de wacht bellen: zuster Römer, tel.: 370460, pageboy 027-360.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): Kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231 44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Wever, tel.: 43838/44231.

*****

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.

*****

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag 11.30 uur; woensdag 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag 17.30 uur en zaterdag 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS: Veterinaire Dienst, Parera, tel.: 614000.

DIERENASIEL: dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; op zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur, tel.: 54300.

*****

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BIOSCOPEN
GOLDEN DRIVE-IN
zaterdag
21.00 uur *Salsa* (musical-drama, *f*.5,- p.p.); 24.00 uur *Taboo* (sex, 18 jr., *f*.5,- p.p.).
zondag
21.00 uur *Salsa* (musical-drama, *f*.5,- p.p.).

*****

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 16.30 Telefiesta met Tante Irma en Tante Shirley; 18.30 My two dads; 19.00 Directe uitzending OTI-Festival 1988 vanuit Argentinië; 21.30 Notisiero Tele-8; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 Super Estreno: «Stranger in my bed»; 23.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.10 Sena di Señor; 17.00 Sala di konsierto; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Detective School; 19.30 Moda ku Mylène; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 Miniserie: «A gift to last»; 22.00 Santo Domingo invita; 23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

*****

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare Basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac, achter Kooyman.
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

TONEEL: 20.30 uur 'Tinchie kita as' o.l.v. Eligio Melfor - Centro Pro Arte, Schouwburgweg.

KERK PIETERMAAI: 20.30 uur festival van koren.

KAE **(t.g.v. 60-jarig bestaan):** 09.00-11.00/14.00-16.00 uur 'open house' - Rector Zwijssenstraat 1.

*****

ZONDAG
DIVERSEN
CHRISTOFFELPARK: 05.00 uur vroege beklimming Christoffelberg.

TONEEL: 20.30 uur 'Tinchie kita as' o.l.v. Eligio Melfor - Centro Pro Arte, Schouwburgweg.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP: 09.00-18.00 uur 'Carla Costa' - S.J.

TENTOONSTELLING
GALERIE BLOEMHOF (Sta. Rosaweg 6): dagelijks geopend van 17.00-19.00 uur. **t/m 23 november** expositie Haïtiaanse kunst.

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned.).
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 19.00 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.; 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned.) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned.).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
(Santa Ana): zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur
(Santa Famia): zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA KORA: zon.: 18.00 uur.
WESTPUNT: (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGING PROTESTANTSE GEMEENTEN
TAMARIJNKERK (Jasmijnweg): 09.30 uur drs H. Tichelaar.
EBENEZER CHURCH (Plasa Obed Anthony): 09.30 uur ds H. v/d Steen.
EMMAKERK (Schottegatweg Noord): 09.30 uur ds J.C. Schaap.

*****

GEREFORMEERDE KERK
SERU FORTUNA (Seru Fortuna 208-A): 10.00 uur ds J.J. Schreuder.
BUENA VISTA (Cubaweg 100): 09.30 uur ds J. Glas.
GROOT KWARTIER (Arowakenweg 26): 08.30+17.00 uur ds J.J. Schreuder.
SANTA ROSA (Marakaweg 1): 08.30 uur ds J. Glas.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
Emmy Berthold Kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

*****

AMIGOE Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank nv
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiels Bank nv

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen): 672000
Directie:
I.M.Ph. de Maayer-Hollander
Antillean News Holding NV
Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
Hanneke van Kouwen (wnd. hoofdredactrice)
Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Yvonne van Es, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf).
ADVERTENTIE AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk.

Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur; zaterdag 07.30-10.00 uur.
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn of op dezelfde dag vóór tien uur.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.
Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110.
Tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der School.
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der School, Djibrie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der School en Ellen Landsmark.

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154, tel.: 8627.

SINT MAARTEN
Correspondent:
Gerard van Veen, Postbox 118, tel.: 24427.
Abonnement en advertenties:
The Chronicle, Groundove Road, Pointe Blanche, tel.: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel.: 2265.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1.

HILVERSUM
CORRESPONDENTEN
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp, Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319).

Persagentschappen: ANP en AP.
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers.

DRUKKERIJ: Rotaprint NV.
DISTRIBUTIE (abonnementen)
Curaçao: Districo NV, **tel.: 370503, 370504 en 370304.**
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr.: 208.000, Maduro's Bank rek. nr.: 286.330.08 en ABN rek. nr.: 11.15.626.
Aruba: Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Noord Saliña.

Losse nummers 60 cent;
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand.**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80.15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

Heer Bommel gaat het overdoen

door Marten Toonder

3300 — Reeds vroeg in de morgen begaf Tom Poes zich op weg naar Bommelstein. "Ik hoop maar, dat heer Ollie vannacht niet weer met die kalender bezig geweest is", dacht hij. "Dat gewroet in afgelopen gebeurtenissen kan gevaarlijk worden".

Hij werd uit zijn gepeins opgeschrikt door Bulle Bas, die hem verzocht, om even het bureau binnen te komen.

Vol bange voorgevoelens volgde Tom Poes de commissaris naar diens kantoor, waar zich ook markies de Canteclер bleek te bevinden.

"Je gaat nogal geregeld met Bommel om", begon de commissaris, achter zijn bureau neerzittend, "misschien kun jij dus een verklaring geven van zijn vreemd gedrag op 8 juli van het afgelopen jaar".

"Zijn gedrag op 8 juli?" herhaalde Tom Poes verbaasd, "dat is al een hele tijd geleden! Heeft heer Ollie toen iets r..."

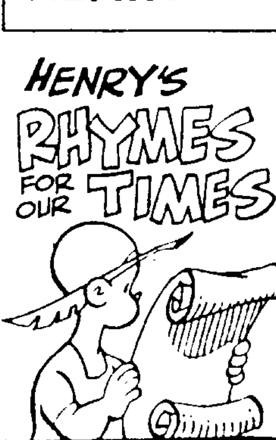
"Dat zou ik menen", bromde de commissaris. "Maar. ...." vervolgde hij, met een vermoeid gebaar, "dat moet de markies je maar vertellen. Ik kan er geen touw aan vast knopen".

"Het is inderdaad een markant geval", zei de markies. "Stel u voor, midden in de nacht, omstreeks 2 uur, vervoegde deze ...eh... Bommel zicht te mijnent en wekte een ieder met luid gebel en geroep. Hij verklaarde mij te willen waarschuwen voor een inbraak, die over een half uur bij mij gepleegd zou worden en...." de markies zweeg even, maakte een hulpeloos gebaar en vervolgde: "... en waarvan hij de bijzonderheden kende uit een bericht in de krant van de volgende avond".

"Dat is juist het gekke", viel de commissaris in, "hoe kon hij iets gelezen hebben in de krant die nog gedrukt moest worden?"

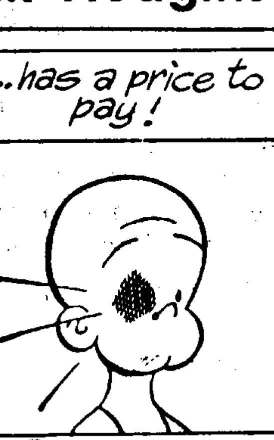
"Een exorbitante ongerijmdheid", beaamde de markies. "Maar het feit, dat een half uur later inderdaad een inbraak bij mij gepleegd werd, geeft te denken!"

HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

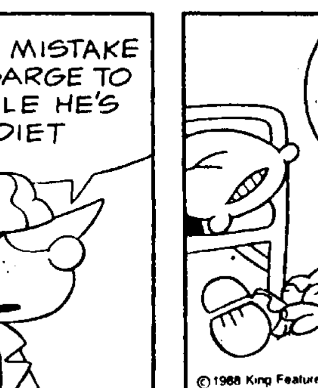

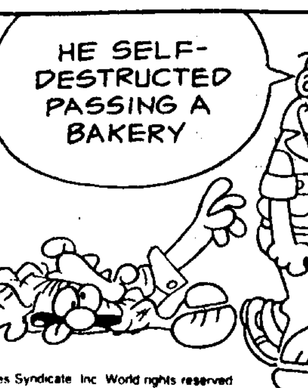

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

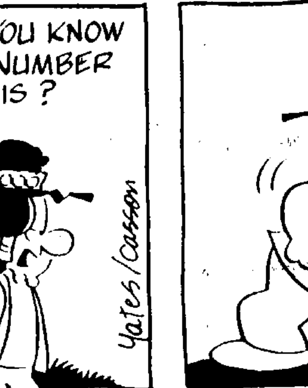

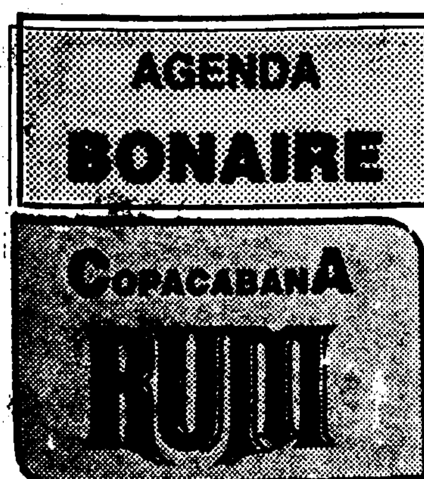
REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL: geopend: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00 / 14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur).
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t m vrijdag aangetekende stukken 15.45 uur; gewone stukken 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Terra Corra.
Rotary: woensdag 12.00 uur-Hotel Bonaire.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00 / 14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Gedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): geopend op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR (gezaghebber): elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

DIERENARTS DR J.A. JANSEN (Doktersklinick Noord Saliña, tel.: 4255): spreekuren: dinsdag en vrijdag van 14.00-15.00 uur en voorts volgens afspraak.

LVV: openingstijden slachthuis maandag t/m woensdag van 07.00-12.00/13.00-16.00 uur en donderdag en vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk Kralendijk: dagelijks 18.45 uur; zondag 08.30 en 19.00 uur.
Coromotokerk Antriol: dagelijks 19.30 uur; zondag 09.00 en 16.00 uur
Ludovicuskerk Rincon: dagelijks, ook zondag, 19.30 uur.

BERICHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong- Loi- Sing, Kaya Cacique 4.

Op humanitaire gronden

Drie oppositieleiders door Managua vrijgelaten

MANAGUA — Het Openbaar Ministerie in Nicaragua heeft de vrijlating onder borgtocht bevolen van drie van de 38 tegenstanders van het Sandinistische bewind die al vier maanden vastzitten. Dit gebeurde om "humanitaire overwegingen".

Een van de vrijgelaten politici is Agustin Jarquin, voorzitter van een afsplitsing van de Sociaal christelijke partij PSC. Deze verklaarde in een telefoon- gesprek tegenover het Amerikaanse persbureau AP dat ook werden vrijgelaten Miriam Arguella van de Conservatieve partij en Marcos Herrera van Jarquins partij. Blijkens een bericht van de Nicaraguaanse staats- tv blijven de andere opponenten in gevangenschap. Jarquin zei dat zijn vrijlating voor hem "als een verrassing" kwam.

Deze politieke tegenstanders van het staats- systeem van Nicaragua werden op 10 juli aangehouden tijdens een betoging tegen het Sandinisme in de stad Mandaine op zestig kilometer van Managua. Deze manifestatie werd met geweld onderbroken door de politie. Deze politie- actie leidde tot een storm van protest in Nicaragua en daarbuiten. Er raakten toen ook tientallen mensen gewond. Jarquin denkt dat zijn vrijlating en die van mevrouw Arguello te maken heeft met hun ziekte. Ook Herrera kampt met problemen met zijn gezondheid. Een en ander hadden zij opgelopen tijdens hun detentie.

STRIJD GAAT DOOR

Jarquin gaf de verzekering dat als de Sandinisten hun menen dat zij hun mond zullen houden zij bedrogen uit zullen komen. "Ik ben na mijn vrijlating meteen naar mijn partijbureau gegaan", aldus Jarquin. Hij zegt de strijd te zullen voortzetten tegen het Sandinisme en gaf de verzekering dat de drie vrijgelatenen zich ook zullen blijven inzetten voor de vrijlating van de andere politieke gevangenen".

Volgens Managua hebben deze politieke tegenstanders geprobeerd de openbare orde te verstoren en heeft men het gezag aangevallen bij de uitoefening van zijn taak. De zaak tegen deze opponenten is nog niet voor de rechtbank geweest.

De betoging in Mandaine had onder meer tot gevolg dat het dagblad La Prensa een verschijnings- verbod opgelegd kreeg en dat Radio Catolica lange tijd uit de ether verdween. Ook werden de Amerikaanse ambassadeur en zeven andere Amerikaanse diplomaten uit het land gezet wat toen meteen leidde tot een soortgelijke actie van de kant van Washington.

PRAAG — Binnen de COMECON is een soort douane-oorlog ontstaan met als oorsprong de grote schaarste aan consumptiegoederen. Die brengt de inwoners van Oosteuropese landen ertoe te gaan winkelen in buurlanden om nog iets van hun gading te vinden. Praag verbood onlangs de uitvoer van schaarse producten door toeristen en op andere producten legde men een uitvoer- heffing. Andere Oosteuropese landen reageerden meteen daarop. Oost Duitsland publiceerde bv een lange lijst van goederen die niet mogen worden uitgevoerd. Aan de grens van de SU met Tsjechoslowakije is door de Russen de controle opgevoerd.

Studenten tevreden over acties

Deetman bereid tot tussentijds overleg

DEN HAAG — De Studentenvakbond in Nederland is voldaan over het verloop van de studenten- acties van de afgelopen dagen. Ongeveer tweehonderdduizend mensen hebben een week lang niet aan het onderwijs kunnen deelnemen. Er namen tachtigduizend studenten aan de acties deel. Minister Deetman heeft zich bereid verklaard deel te nemen aan een eventueel overleg binnen de Studentenkamer.

Bij de Studentenvakbond verwacht men dat er zich nog wel enige spontane acties zullen voordoen. Ook vrijdag werden er acties ondernomen. Zo werd door honderden studenten van de Technische Hogeschool in Eindhoven symbolisch over Deetman heen gestapt. Premier Lubbers nam vrijdag afstand van de studenten- acties. Hij noemde die "beneden de maat" en vond het "triest" dat zijn collega Deetman moest besluiten om niet meer in het openbaar op te treden nadat zich in de voorgaande dagen incidenten hadden voorgedaan waarbij Deetman het spreken onmogelijk was gemaakt.

SCEPSIS

De minister van Onderwijs liet weten "uiteraard" bereid te zijn tot een tussentijdse vergadering met de Studentenkamer, het reguliere overleg- orgaan van de minister met de representatieve studenten- organisaties zoals de LSVB. Hij liet dit de Agenda- commisie van de Studentenkamer weten. Overigens toonde de LSVB zich sceptisch over deze bereidheid van Deetman.

WARSCHAU — De voorzitter van de officiele Poolse vakbeweging Opzz, Miodowicz, heeft Walesa voorgesteld op 30 november met hem een tv- debat te houden. Walesa wil "bedrog" door de Poolse overheids- tv voorkomen en eist dat zijn medewerkers deel kunnen nemen aan de voorbereiding van het debat.

BRUSSEL — Reagans speciale handels- gezant Yeutter, en zijn college Lyng van Landbouw kwamen in Brussel aan voor handelsoverleg met de EG. Men bespreekt bilaterale problemen zoals het Europese hormonen- verbod en de in VS- ogen overvloedige subsidies aan Airbus.

VERKIEZINGEN ARUBA 1989

OM HALF vijf had gistermiddag de gele partij van Nelson Oduber als eerste parti zijn ondersteuningslijst volgetekend: 373 plus 25 reserve- handtekeningen. Dat is gelijk aan één procent van het aantal stemmen dat in november 1985 op Aruba werd uitgebracht. De MEP deed er zeveneneenhalf uur over zijn lijst vol te tekenen en dat ondanks de storende regenval.

Toen gisteravond om half negen de ondertekening werd stopgezet tot maandagmorgen negen uur was de stand bij de andere partijen: PPA 185, ADN 217, PDA 165, AD'86 5. PPN, die zijn ondersteuners pas dinsdag verwacht, had reeds negen handtekeningen.

Op de AVP-lijst geen handtekening omdat de groene partij het initiatief nam het rustig aan te doen en zijn ondersteuners uitnodigde dit pas maandag te komen doen. Voor het personeel van de Bevolking die een en ander moet controleren, ging het dus erg rustig aan toe.

***

IN CAS di Cultura heeft een MEP 'nieuwe stijl' donderdagavond zijn 29 kandidaten gepresenteerd. Dit geschiedde met gebed, zang, dans, muziek en een toast. Ook een ouder toespraak van MEP-leider Betico Croes klonk, waarin hij er destijds op aandrong dat wanneer er iets met hem mocht gebeuren, de strijd voort te zetten. De nieuwe MEP-leider Nelson Oduber werd met een ovatie ontvangen en hield een toespraak.

***

DIT WEEKEINDE staat voor het merendeel der partijen in het teken van het voorstellen van de kandidaten.

Van de PPA werd vernomen dat men morgenavond met muziek en presentatie in Cas di Cultura bijeenkomt van half acht tot half twaalf's avonds.

De Partido Patriotico Nobo komt vanavond zeven uur in het Centro Patriotico te Santa Cruz bijeen waar met een toast de kandidaten worden geïntroduceerd.

De AVP presenteert vanavond om acht uur zijn kandidaten voor het AVP-gebouw aan de Arendstraat. De AVP heeft ditmaal geen gebruik gemaakt van het Cultureel Centrum omdat dit in 1985 te klein bleek en men met tv-schermen de vele mensen, die buiten moesten blijven staan, toch op de hoogte hield. De grote open ruimte voor het AVP-gebouw is geschikt om een grote mensenmassa te ontvangen, die met de presentatie van de kandidaten, muziek en dans kennis kunnen maken met het "team van de toekomst".

Eenieder hoopt dat het niet zal regenen vanavond; het weerbericht was gunstig. "Regen is ook niet nodig", zo luidde de opmerking. "Aruba is toch al groen genoeg".

***

HET NATIOANALE comité van de MEP-dames organiseert morgen te Casibari Pink Patiuo van tien tot één uur een koffiemorgen, waar de dames gezellig onder een kop e koffie de politieke zaken kunnen bespreken, die ook hen zeker aangaan.

In El Salvador

Betoging tegen invloed van VS

SAN SALVADOR — Honderden leden van het grootste vakverbond in El Salvador hebben bij het Sheraton- hotel in San Salvador geprotesteerd tegen de Amerikaanse inmenging in hun land. Een afgevaardigde van de secretaris generaal van de OAS nam een petitie in ontvangst.

De betoging werd gehouden in verband met de algemene vergadering van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) in El Salvador. De betogers kregen geen kans van de politie en het leger om het hotel te bereiken waar de OAS bijeen was. Men vindt dat er een einde moet komen aan de militaire en economische hulp vanuit Washington waarmee men de regering onder druk zet, In de afgelopen jaren zouden de Verenigde Staten voor miljarden aan hulp hebben verleend aan dit Middenamerikaanse land waar al acht jaar een burgeroorlog woedt.

Maskarada

KRALENDIJK — Het afgelopen jaar heeft de groep Maskarada intern georganiseerd. Ook werd een nieuw bestuur gekozen, dat inmiddels al enige plannen voor het komende jaar op tafel heeft gelegd. Op 1 januari zal er een optocht gehouden worden in de straten van Kralendijk en 's middags in Noord di Salina.

Op 8 en 15 januari zi n er optochten te Rincon en Antriol. Wie mee wil doen kan zich nu reeds inschrijven. Het nieuwe bestuur bestaat uit voorzitter Henky Martis, secretaresse Tika Martis en penning- meesteresse Juliana Leonetta. De overige leden van het bestuur zijn Alehandro Thielman, Cáncia Those, Marthilda Everts en Cola Booi.

VILNIUS — Het Litouwse parlement stemde met grote meerderheid voor een compromis dat een crisis moet bezweren welke dreigde te ontstaan nav plannen van het Kremlin om de grondwet en de kieswet van de SU te veranderen. In Litouwen stemde men voor het plan de verkiezing van het parlement in Moskou democratischer te maken maar andere veranderingen in de SU- grondwet zijn tot latere datum uitgesteld. Het parlement besloot de discussie uit te stellen over een voorstel om de regionale wetgeving van hogere orde te verklaren dan de SU- wetten. Het Litouwse besluit is een zware slag voor de nationalisten in Estland waar wetten zijn aanvaard welke het mogelijk maken SU-wetten ongedaan te maken. SU-leider Gorbatsjov noemde de houding van Estland niet erg constructief. Hij gaf dit commentaar tijdens zijn bezoek aan India en noemde een en ander een onderdeel van het democratische proces.

BAGHDAD — Iraq wees 3 Britse diplomaten uit als vergelding voor de uitwijzing van 3 Iraakse diplomatieke vertegenwoordigers door Londen wegens het bespioneren van Iraakse ballingen in Engeland.

*****

BOGOTA — De Colombiaanse Conservatieve senator Ospina is sinds dinsdag spoorloos verdwenen. Men neemt aan dat hij ontvoerd is. Hij was in het verleden naaste medewerker van ex-president Betancur.

*****

BELGRADO — Twee topfiguren van de Communistische partij van Kosovo namen hun ontslag, ondanks felle steun- betogingen aan hun adres in de hoofdstad Pristina. Dit gebeurde op aandringen van de Servische partij- organisatie omdat zij verantwoordelijk zouden zijn voor de groei van het Albanese nationalisme in Kosovo, waardoor de Servische minderheid zich bedreigd voelt.

Cursus Werkvereenvoudiging

WILLEMSTAD — Onder auspicien van 'El Instituto Venezolano para la Cultura y la Coperacion' heeft prof. German Tovar van de Universidad Simon Bolivar, in Caracas, afgelopen week een cursus gegeven over 'werkvereenvoudiging'. Daarbij werden de mogelijkheden besproken om de efficiency te verhogen door middel van de computer.

Aan de cursus namen zowel functionarissen van het eilandgebied Curaçao en van de centrale regering deel.

De minister van Onderwijs, Ellis Woodley, en mejuffrouw Capela, Consul van Venezuela, overhandigden vrijdag na afloop van de cursus de 'certificado de asistencia' aan de deelnemers.

*****

OTTAWA — De SU heeft Canada uitgenodigd mee te doen aan een voor 2010 op het programma staande ruimtevlucht naar de planeet Mars. Volgens de SU is dit project zo ambitieus dat het alleen kan slagen als alle landen de handen ineen slaan. De VS zouden ook van de partij zijn, ook al heeft men dit nog niet officieel bevestigd.

*****

Bejaarden en politie protesteren

DEN HELDER — Een grote groep bejaarden en verpleegkundigen heeft woensdag in Den Helder gedemonstreerd tegen de bezuinigingen in de bejaardenzorg. Zij deden dat tijdens de opening in de marinestad van het nationaal reddingsmuseum Dorus Rijkers annex vernieuwde stadsschouwburg door minister Brinkman van WVC.

Ongeveer 60 politiemensen grepen bovendien de gelegenheid aan de minister een zwarte doodskist aan te bieden. Daarmee symboliseerden zij het volgens hen door het kabinet ten grave dragen van de openbare veiligheid. De bewindsman opende het museum met behulp van een helikopter van de koninklijke marine waarmee een grote zilveren strik van het gebouw werd getrokken.